

Vlada Crne Gore

Ministarstvo unutrašnjih poslova

PREDLOG

ZAVRŠNI IZVJEŠTAJ O IMPLEMENTACIJI STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV TRGOVINE LJUDIMA 2019-2024. GODINE

Podgorica, maj 2025. godine

SADRŽAJ

I. UVODNI REZIME	14
1.1. OSVRT NA OSTVARENOST OPERATIVNIH CILJEVA TOKOM PERIODA 2019 -2024. GODINE (KLJUČNA DOSTIGNUĆA)	17
1.2. PREGLED IZAZOVA U SPROVOĐENJU STRATEŠKOG DOKUMENTA	27
II. INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU STRATEŠKIH I OPERATIVNIH CILJEVA (STATUS INDIKATORA USPJEHA).....	30
2.1. OSVRT NA DOPRINOS STRATEGIJE DOSTIZANJU PRIORITETA POSTAVLJENIH U KROVNIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA	50
2.2. OSVRT NA DOPRINOS STRATEGIJE POSTIZANJU CILJEVA RODNE RAVNOPRAVNOSTI	53
III. TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE O IMPLEMENTACIJI AKCIONOG PLANA ZA POSLEDNJU GODINU SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA	55
IV. NALAZI EVALUACIJE	153
V. OSVRT NA PLANIRANA I UTROŠENA FINANSIJSKA SREDSTVA	157
5.1. OSVRT NA PLANIRANA I UTROŠENA FINANSIJSKA SREDSTVA ZA CJELOKUPAN PERIOD SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA	157
5.2. OSVRT NA PLANIRANA I UTROŠENA FINANSIJSKA SREDSTVA ZA 2024. GODINU	160
VI. PREPORUKE ZA NAREDNI CIKLUS PLANIRANJA POLITIKA	161

I. UVODNI REZIME

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj februara 2019. godine usvojila Strategiju za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. godine. Strategijom su definisani ciljevi, načela i pravci u borbi protiv trgovine ljudima i određene mjere za unaprijeđenje efikasnosti uspostavljenog sistema za borbu protiv trgovine ljudima/djecom u javnom, privatnom i civilnom sektoru. Opšti cilj Strategije je za borbu protiv trgovine ljudima je da unaprijedi efikasnost i funkcionalnost sistema prevencije, identifikacije zaštite, pomoći i praćenja žrtava trgovine ljudima sa posebnim fokusom na djecu, kao i efikasnost istraga, krivičnog gonjenja i adekvatnog kažnjavanja učinilaca ovog krivičnog djela, u skladu sa nacionalnim krivičnim zakonodavstvom i prihvaćenim međunarodnim standardima. Strategija težište stavlja na četiri ključne strateške oblasti:

- Strateška oblast 1. Prevencija trgovine ljudima
- Strateška oblast 2. Zaštita žrtava trgovine ljudima
- Strateška oblast 3. Odgovor krivičnog pravosuđa/ krivično gonjenje
- Strateška oblast 4. Partnerstvo, koordinacija i međunarodna saradnja

Strategija za borbu protiv trgovine ljudima 2019 - 2024, sa godišnjim akcionim planovima za njenu implementaciju, sadrži četiri operativna cilja koji se razrađuju kroz 17 ključnih mjera sa pratećim indikatorima i aktivnostima, koji vode do ostvarenja strateškog cilja. Takođe, strategijom je definisana dinamika realizacije, nadležni organi za realizaciju operativnih ciljeva, a definisani su način i struktura izvještavanja.

Grafik 1. Pregled operativnih ciljeva, indikatora učinka i aktivnosti definisanih Strategijom za borbu protiv trgovine ljudima 2019-2024. godine ¹

¹ Ministarstvo unutrašnjih poslova, Strategija za borbu protiv trgovine ljudima 2019-2024. godine, sa pratećim Akcionim planom za 2019. godinu.

Strategija za borbu protiv trgovine ljudima 2019-2024. godine implementirana je kroz 6 jednogodišnjih Akcionih planova (za 2019., 2020., 2021., 2022., 2023. i 2024. godinu) kojima su jasno definisane aktivnosti, njihovi nosioci, dinamika realizacije, indikatori rezultata i izvori finansiranja, a čije sprovođenje doprinosi realizaciji strateških i operativnih ciljeva. Završni izvještaj o sprovođenju strateškog dokumenta sadrži informacije o ukupnom napretku u postizanju definisanog strateškog i operativnih ciljeva i status indikatora uspjeha. U skladu sa Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata, Završni izvještaj sadrži i informacije o implementaciji akcionog plana za poslednju godinu sprovođenja strateškog dokumenta..²

Nosilac Strategije je Ministarstvo unutrašnjih poslova, zajedno sa drugim institucijama nosiocima aktivnosti³. Za potrebe praćenja implementacije Strategije formirano je Koordinaciono tijelo koje se sastojalo od članova svih relevantnih državnih institucija i nevladinog sektora.⁴ Međunarodne organizacije i partneri (IOM, Misija OEBS-a u Crnoj Gori, IOM, UNICEF i Ambasada SAD učestvovali su kao posmatrači, a njihove sugestije su uzete u obzir prilikom izrade pojedinačnih akcionih planova i izvještaja o realizaciji. Predstavnici nevladinog sektora takođe su učestvovali u izradi dokumenta i praćenju njegove implementacije. Ministarstvo unutrašnjih poslova- Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima je, u saradnji sa ostalim nosiocima ciljeva i aktivnosti, pripremalo izvještaje o sprovođenju akcionih planova strateškog dokumenta. Izvještaji su usvojeni na sjednicama Vlade Crne Gore i dostupni su na zvaničnoj web stranici.

Efikasnost sprovođenja Strategije praćena je putem godišnjih izvještaja o sprovođenju jednogodišnjih akcionih planova za 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 i 2024. godinu. Od ukupno 338 aktivnosti čija je realizacija planirana jednogodišnjim akcionim planovima, realizovano je 237 (70.11 %), djelimično realizovano 49 (14.49%), dok 52 (15 %) aktivnosti nije realizovano.

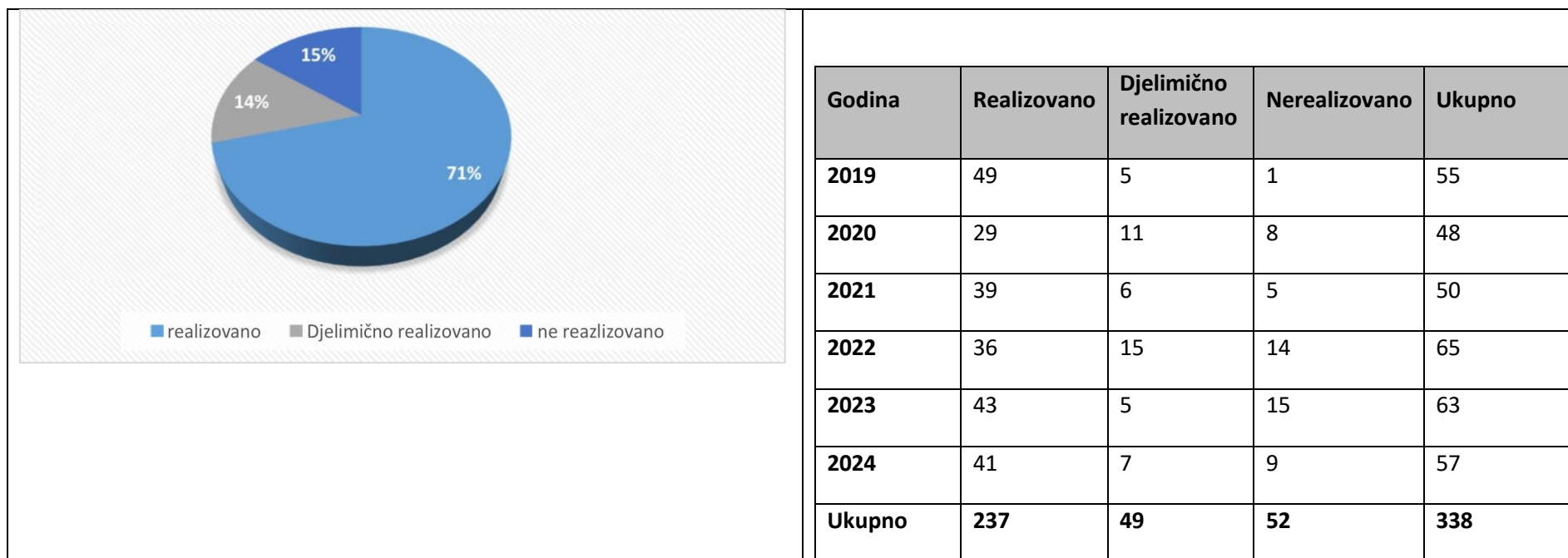
Grafik broj 4. Procentualni prikaz realizacije aktivnosti predviđenih Strategijom za borbu protiv trgovine ljudima 2019-2024 i tabela 4. Pregled realizovanih aktivnosti definisanih Strategijom za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019 - 2024. godina, shodno izvještajima o realizaciji akcionih planova⁵

² Generalni sekretarijat Vlade, Metodologija razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata <https://www.osce.org/files/f/documents/1/9/543931.pdf>

³ Jasan pregled institucionalnog okvira za realizaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2019-2024. godine dat je u samom dokumentu, strana 16.

⁴ Radna grupa se sastojala od 12 članova i 4 posmatrača. Odluka o formiranju Radne grupe za praćenje sprovođenja Nacionalne strategije za borbu protiv trgovine ljudima objavljena je u „Sl. listu Crne Gore“, br. 34/10, 09/11, 43/14 i 17/15.

⁵ [Predlog akcionog plana za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. godina, za 2024. godinu s Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima \(bez rasprave\)](#)

Stepen realizacije akcionih planova po godinama iznosio je 81% za 2019. godinu, 60% za 2020. godinu, 78% za 2021. godinu, 55% za 2022. godinu i 68% za 2023. i 71.92% za 2024. godinu. Ukupno 15% aktivnosti nije realizovano, dok je 14% djelimično realizovano.

Glavne prepreke u implementaciji identifikovane su kao eksterni faktori, uključujući pandemiju COVID-19 2020-2022., sajber napade na vladinu infrastrukturu 2021.-2022. godine, vezanost realizacije aktivnosti za donatorsku podršku međunarodnih organizacija. Osim toga unutrašnji faktori kao što su veoma česte organizacione promjene na nivou državne uprave, kašnjenje u usvajanju određenih zakonskih rješenja, ograničeni finansijski i ljudski resursi, dodatno su ometali implementaciju. U kontinuitetu su preduzimani koraci za smanjenje uticaja ovih faktora, pa se procenat nerealizovanih aktivnosti često odnosi na promjene u dinamici realizacije, smanjen broj učesnika ili na aktivnosti koje se planiraju za realizaciju svake godine u nekim godinama implementacije nijesu realizovane.

Tokom 2024. godine (poslednje godine sprovođenja strateškog dokumenta) realizovano je 41 od ukupno 57 planiranih aktivnosti. Djelimično realizovanih je 7 dok je 9 ostalo nerealizovano. Nerealizovane aktivnosti uglavnom se odnose na obuku za lokalne parlamente i lokalnu samoupravu, obuku za medije, regionalnu konferenciju o prosjačenju djece, okrugli sto za policijske rukovodioce, radionicu za finansijske indikatore, ažuriranje Programa funkcionalne obuke, izradu upitnika za edukaciju hotelskih radnika, inicijativu za dopunu Pravilnika o ugostiteljskim objektima, saradnju sa komunalnom policijom i studijsku posjetu EU na temu upotrebe visoke tehnologije u odnosu na trgovinu ljudima. Glavni razlozi su nedostatak učesnika, budžetska i kadrovska ograničenja, izmjene u planiranju donatora i čekanje zakonskih izmjena. Djelimično realizovane aktivnosti uglavnom se odnose na obuke nastavnika, gdje je manji broj učesnika od planiranog, izostanak izrade novog informativnog materijala o sajber trgovini ljudima zbog finansijskih ograničenja, te izradu nacrtu flajera o naknadi štete, čija distribucija je odložena zbog najavljenih zakonskih izmjena te izrada istih ne bi bila svrsishodna u planiranoj godini. Takođe, Program funkcionalne obuke pravosudnih nosilaca nije u potpunosti ažuriran jer se čeka usvajanje izmjena krivičnog zakonodavstva. Realizovane aktivnosti doprinijele su ostvarivanju operativnih ciljeva strategije, što je omogućilo unapređenje sistema prevencije, identifikacije i zaštite žrtava trgovine ljudima, posebno djece, te efikasnosti istraga, krivičnog gonjenja i kazni u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim standardima.

Ukupni procijenjeni troškovi za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period od 2019. do 2024. godine iznosili su 2.004.468 €. Od toga je 1.032.000 € bilo predviđeno iz budžetskih sredstava, a 972.468 € iz donacija. Utrošeno je ukupno 1.861.325,45 €, od čega 1.025.517,79 iz budžeta i 835.807,66 iz donacija.

Strategija je djelimično uzela u obzir rodno uravnotežen pristup u skladu sa međunarodnim standardima. Iako se kroz njene aktivnosti djelimično uočavaju perspektiva rodne ravnoteže i pristup ljudskim pravima, i bez obzira na to što su aktivnosti osmišljene tako da bi se osigurala jednakost, inkluzivnost i pristup osjetljiv na konflikte, nije došlo do ostvarenja potpune realizacije istoga.

1.1. Osvrt na ostvarenost operativnih ciljeva tokom perioda 2019 -2024. godine (ključna dostignuća)

Strateška oblast 1. Prevencija trgovine ljudima

Operativni cilj 1: Unaprijediti preventivne aktivnosti i učešće svih aktera na državnom nivou u njihovom sprovođenju

Realizacijom aktivnosti kroz 4 (četiri) ključne mjere, ostvareni su značajni rezultati.

1. Tokom izvještajnog perioda, unaprijeđeno je znanje svih profesionalaca i predstavnika nevladinog sektora koji su u kontaktu sa žrtvama trgovine ljudima, kroz obuke fokusirane na identifikaciju, zaštitu i krivično gonjenje počinilaca. Ove aktivnosti doprinele su jačanju kapaciteta za efikasnu borbu protiv trgovine ljudima. Kroz redovne godišnje akreditovane obuke, obučeno je više od 1000 predstavnika institucija koje mogu doći u kontakt sa žrtvama ili potencijalnim žrtvama trgovine ljudima.

U organizaciji Uprave za ljudske resurse realizovano je ukupno 41 obuka za 363 predstavnika (vidi tabelu broj: 1)

Tabela broj 2: Uprava za ljudske resurse, Broj realizovanih obuka, broj i struktura polaznika i teme oblasti borba protiv trgovine ljudima 2019 - 2024 godine

Tema obuke	Broj obuka	Broj učesnika	Učesnici
Jačanje vještina rane identifikacije i upućivanje potencijalnih slučajeva trgovine ljudima	15	112	Predstavnici UP, MUP-a, ZZZ, CSR
Uloga zdravstvenih radnika u borbi protiv trgovine ljudima	17	175	Zdravstveni radnici
Jačanje nivoa svijesti o trgovini ljudima na lokalnom nivou	8	57	Učesnici na lokalnom nivou
Uloga i mogućnosti diplomatsko-konzularnih predstavništava u borbi protiv trgovine ljudima	4	45	Predstavnici Ministarstva vanjskih poslova

- Preko 200 policijskih službenika prošlo je obuke o proaktivnoj identifikaciji i primeni Smjernica za razgovore sa potencijalnim žrtvama. Četiri obuke o proaktivnoj identifikaciji i pet o tehnikama razgovora organizovane su u saradnji sa Misijom OEBS-a, a Policijska akademija uključila je ovu temu u svoj redovan program.
- Više od 30 kandidata za sudijske i tužilačke funkcije prošlo je obuke u Centru za obuku nosilaca pravosudnih funkcija. Takođe, sprovedena je obuka za 20 nosilaca pravosudnih funkcija o međunarodnoj pravosudnoj saradnji i transnacionalnom organizovanom kriminalu, uz podršku Ambasade SAD-a i projekta EUROL II.
- Obučeno je 81 osoba (sudija, tužilaca, policajaca, poreskih i carinskih inspektora) u oblasti finansijskih istraga i zaplene imovine, kroz obuke koje su organizovane u saradnji sa međunarodnim organizacijama kao što su EUROL II, CEPOL i UNODC.

- Obučeno je 106 stručnih radnika u oblasti identifikacije i upućivanja žrtava trgovine ljudima, čime je unapređena zaštita i koordinacija sa socijalnim radnicima u borbi protiv trgovine ljudima, uz podršku MO GIZ-a i IOM-a.
- 166 nastavnika prošlo je obuku o prepoznavanju potencijalnih žrtava trgovine ljudima i načinima prevencije, kroz program akreditovan od Zavoda za školstvo.
- Dvije obuke za medijske radnike o izvještavanju o trgovini ljudima održane su za 21 novinara, uz dva sastanka o ulozi medija u borbi protiv trgovine ljudima.
- Službenici MUP-a koji rade sa strancima koji traže dozvolu za privremeni boravak iz humanitarnih razloga prošli su specifične obuke za proaktivnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima, smanjujući rizik u ovom segmentu. Takođe, održana su predavanja za pripadnike Vojske Crne Gore o temi "Borba protiv trgovine ljudima", kojima je prisustvovalo 96 vojnika.

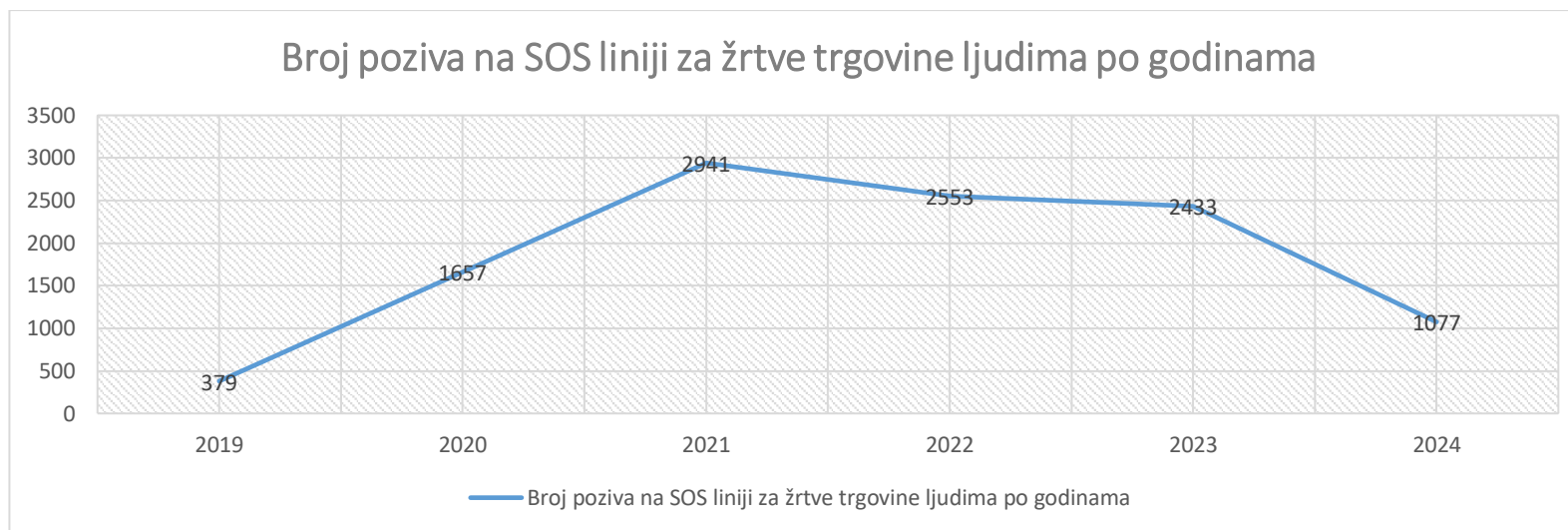
2. Realizovane su 4 kampanje i brojne aktivnosti za podizanje nivoa svijesti javnosti o trgovini ljudima na teritoriji cijele Crne Gore.

- Prva kampanja, u saradnji sa Ministarstvom kulture, fokusirala se na jačanje otpornosti mladih na trgovinu ljudima, uz izradu promotivnog spota. Druga kampanja, uz podršku Fondacije Terres de Hommes, informisala je o oblicima eksploatacije, s naglaskom na prisilne brakove i iskorišćavanje djece. Treća kampanja, u saradnji sa ambasadam SAD-a, povećala je vidljivost problema uz spot za SOS liniju za žrtve trgovine ljudima.
- Svake godine organizovane su aktivnosti povodom Svjetskog i Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima, kao i Dana Roma, s ciljem podizanja svijesti i prevencije. Kroz obrazovni sistem, sprovedeno je 950 radionica u više od 100 škola.
- Održani su godišnji sastanci za više od 50 medijskih predstavnika, kako bi se ojačala njihova uloga u borbi protiv trgovine ljudima. Okrugli sto, u saradnji sa MO OEBS, okupio je 20 učesnika i pokrenuo dijalog između vladinih institucija i nevladinih organizacija. Takođe, realizovana je kampanja "Djeca su djeca", s fokusom na štetnost dječjih ugovorenih brakova, uz posebnu pažnju na romsku i egipćansku zajednicu.
- Pored toga, izvršena je analiza kaznene politike krivičnih djela protiv polne slobode prema maloljetnim licima, koju je izradio Vrhovni sud, kao prvi analitički dokument u ovoj oblasti za period od 2013. do 2018. godine⁶.

Efekti realizovanih kampanja i aktivnosti ogledaju se u značajnom porastu broja poziva na SOS liniju za žrtve trgovine ljudima, posebno informativnih, kojih je tokom izvještajnog perioda zabilježeno 4179. Povećanje ukupnog broja poziva sa 379 u 2019. na preko 2400 godišnje u periodu od 2020. do 2023. godine ukazuje na veći nivo svijesti građana, prepoznavanje rizika i spremnost da prijave sumnjive slučajeve, čime je dodatno potvrđena opravdanost i djelotvornost sprovedenih aktivnosti (grafik broj 2).

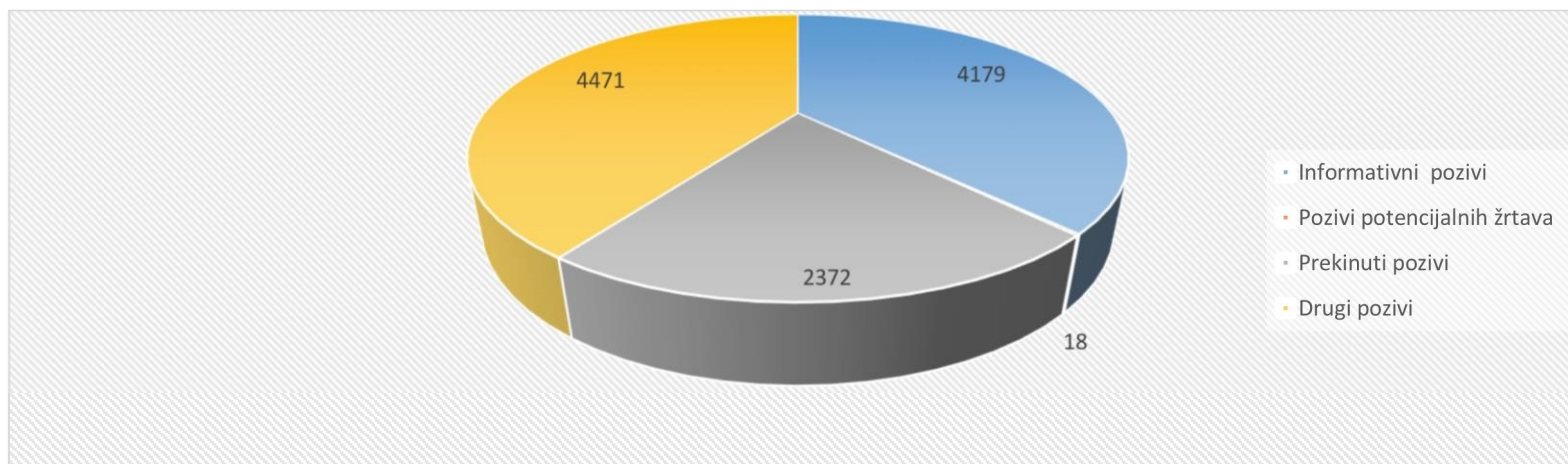
Grafik broj: 2 Porast broja poziva prema SOS telefonu za žrtve trgovine ljudima za period 2019.- 2024. godina

⁶ Izvještaj o analizi kaznene politike krivičnih djela učinjenih protiv polne slobode dostupan je na: <https://sudovi.me/static/vrhs/doc/9568.pdf>.

Također, analiza poziva na SOS liniji, koja pokazuje broj informativnih poziva, predstavlja značajan pokazatelj povećanja nivoa svijesti javnosti o postojanju ovog servisa i problematike trgovine ljudima. Od velikog značaja je povećanje broja potencijalnih žrtava koje se javljaju na SOS telefon, što također ukazuje na efekte sprovedenih kampanja. (Grafik broj 3).

Grafik broj 3: Broj poziva prema SOS liniji za žrtve trgovine ljudima prema vrsti poziva

3) Sprovedene su različite aktivnosti i u kontinuitetu podržavani projekti NVO za osnaživanje kapaciteta ranjivih grupa u odnosu na trgovinu ljudima, nasilje u porodici, nasilje nad ženama i maloljetničke ugovorene brakove.

- U izvještajnom periodu ostvareni su značajni rezultati u osnaživanju ranjivih grupa i prevenciji trgovine ljudima. Distribuirano je preko 1000 informativnih materijala za strance na devet jezika, a kroz edukacije u saradnji s Crvenim krstom i kontinuirani rad u Centru za prihvrat stranaca unaprijeđeno je informisanje o rizicima trgovine ljudima. U RE zajednicama, kroz aktivnosti u 12 opština, obuhvaćen je veliki broj djece, roditelja i službenika, a 23 učenika RE populacije učestvovalo je na zimovanju sa edukativnim radionicama. Edukovani su romski medijatori i vršnjački edukatori, a više od 45 pripadnika RE zajednice učestvovalo je u radionicama o suzbijanju prosjačenja i prinudnih brakova. Tokom kampanje "16 dana aktivizma", promovisane su teme nasilja, prinudnih brakova i trgovine ljudima. Ministarstva su distribuirala preko 1000 informativnih brošura tokom edukacija u školama.
- Za podršku projektima NVO izdvojeno je ukupno 249.016,74 €. Od toga je Ministarstvo unutrašnjih poslova obezbijedilo 167.990 € za realizaciju 21 projekta usmjerenog na borbu protiv trgovine ljudima i zaštitu najugroženijih grupa. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava izdvojilo je 81.026,74 € za projekte koji se odnose na zaštitu prava manjinskih naroda, posebno Roma i Egipćana, s fokusom na suzbijanje dječjih i ugovorenih brakova.

4. Unaprijeđen je sistem prikupljanja podataka o trgovini ljudima a sprovedena su tri istraživanja o stepenu poznavanja problematike trgovine ljudima, otpornosti, povjerenja u predstavnike institucija kao i promjeni trendova kod trgovine ljudima.

- Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) je unaprijedilo sistem prikupljanja i analize poziva na SOS telefonu za žrtve trgovine ljudima, omogućavajući analizu podataka na dnevnom, nedeljnom i mjesečnom nivou.

- Unapređen je sistem prikupljanja podataka o radu Tima za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima. Od 2021. godine uvedeno je i praćenje broja identifikovanih žrtava trgovine ljudima u Centrima za socijalni rad. (detaljna tabela data u poglavlju koje se odnosi na identifikaciju).
- Međunarodna organizacije za migracije (IOM) je Ministarstvu unutrašnjih poslova 9. avgusta 2024. godine uručila softver za vođenje elektronske evidencije slučajeva trgovine ljudima koji će omogućiti generisanje zvanične statistike o slučajevima trgovine ljudima na nacionalnom nivou.
- Zavod za školstvo je sproveo kvalitetno istraživanje o nivou znanja učeničke populacije o trgovini ljudima,⁷ dok su od strane NVO sektora je sprovedena dva istraživanja u 2021. godini⁸ i 2022. godini⁹, zahvaljujući čemu je bilo moguće bolje planiranje daljih aktivnosti.

5) Sprovedene su brojne aktivnosti na povećanju znanje djece o trgovini ljudima, uključujući i u onlajn sferi, putem radionica i edukativnih aktivnosti sprovedenih u školama.

Sprovedeno je preko 800 preventivnih i edukativnih aktivnosti u više od 90 škola, uz poseban fokus na zaštitu djece od seksualnog nasilja i trgovine ljudima. Institucija Zaštitnika realizovala je 70 radionica i fokus grupa sa 1.400 djece, uz dodatne radionice, okrugle stolove i kampove koji su doprinijeli podizanju svijesti i identifikaciji konkretnih slučajeva (2 prijave seksualnog zlostavljanja, 2 prosjačenja). Održane su obuke za sudije, tužioce i policijske službenike, te međunarodna konferencija o online eksploataciji djece, dok se uz podršku MO IOM-a sprovodi projekat za prevenciju trgovine ljudima u digitalnom prostoru.

Strateška oblast 2. Zaštita žrtava trgovine ljudima

Operativni cilj 2: Unaprijediti identifikaciju žrtava trgovine ljudima i kvalitet zaštite i pomoći prilikom njihove društvene reintegracije, postignuti su sljedeći rezultati:

1. Postignut je značajan napredak u formalnoj identifikaciji žrtava trgovine ljudima u periodu od 2020 do kraja 2024. godine

- Izrađene su Standardne operativne procedure (SOP) za formalnu identifikaciju žrtava, uz pomoć MO IOM-a, koje su u toku 2020 godine usvojene od strane Vlade u formi Nacionalnog plana za formalnu identifikaciju i kroz formiranje specijalizovanog Tima za formalnu identifikaciju žrtava¹⁰, 2019.

⁷ Istraživanje je sproveo Zavod za školstvo. Cilj istraživanja je bio da se ispita koliko učenici znaju o fenomenu trgovine ljudima, odakle dobijaju informacije, koliko smatraju da je problem prisutan u svijetu i u Crnoj Gori, šta bi uradili kada bi se suočili sa potencijalnom trgovinom ljudima. U istraživanju su učestvovali učenici završnih razreda iz 107 osnovnih i srednjih škola. Predstavljanje rezultata je održano u Zavodu za školstvo (Više informacija o ovom istraživanju možete pronaći [ovdje link](#)).

⁸<https://www.vijesti.me/vijesti/crna-hronika/630857/uspоставiti-procedure-za-brzu-i-bezbjednje-identifikaciju-zrtava-trgovine-ljudima>

⁹ <https://cekev.me/specijal/istrazivanja/744-istrazivanje-o-problemu-trgovine-ljudima>

¹⁰ Rješenje broj 01-050/19-40043/1 od 15.11.2019. godine o formiranju Tima za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima u sastavu predstavnik MUP-a, doktor medicine, predstavnik Uprave policije, predstavnik Ministarstva rada i socijalnog staranja- psiholog, i predstavnik NVO -psiholog), sa zadatkom sprovođenja postupka formalne

godine. Tokom perioda od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2024. godine, Tim za formalnu identifikaciju žrtava je održao ukupno 97 sastanka i obavio 28 terenskih posjeta. Tokom tog perioda, identifikovano je 119 žrtava trgovine ljudima, od kojih su 52 posto bila djeca (većinom iz Crne Gore, a većina njih radi prisilnih dječjih brakova i prisilnog prosjačenja).

- Preliminarna identifikacija slučajeva eksploatacije radne snage kao oblika trgovine ljudima unaprijeđena je intenziviranjem aktivnosti inspekcijskih službi, uključujući zajedničke inspekcije od strane inspekcijskih službi i pripadnika policije, posebno tokom ljetnje turističke sezone. Od 2019 do 2023. godine, inspekcijske službe su obavile ukupno 43.318 inspekcija, identifikovale 9.695 nepravilnosti i izrekle novčane kazne u ukupnom iznosu od 2.173.050 eura, dok je 2.048 lica zatečeno u nezakonitom radnom odnosu. Pored toga, sprovedeno je ukupno 1.069 zajedničkih inspekcija, koje su obuhvatile 19.016 objekata, a identifikovano je 4.508 stranih državljana. Ove aktivnosti su dovele do otkrivanja jednog krupnog slučaja radne eksploatacije turskih državljana, od strane Uprave za inspekcijske poslove, za koji je krivični postupak u toku.

3. Unaprijeđen je sistem zaštite žrtava trgovine ljudima.

- Otvoreno je državno Sklonište za djecu i mlade žrtve trgovine ljudima 2024. godine, što predstavlja veliki napredak u unapređenju sistema zaštite i pomoći u Crnoj Gori. Pored ovog Skloništa za djecu koje je formirala i finansirala država, u 2024. godini licencirano je sklonište za odrasle žene žrtve seksualne eksploatacije koje vodi NVO.
- Na kraju perioda implementacije strateškog dokumenta u okviru sistema socijalne i dječije zaštite postoji:
 - o 6 pružalaca usluga za smještaj u prihvatilištu – skloništu u trajanju od do godinu dana,
 - o jedan pružalac usluga za smještaj u prihvatilištu – skloništu u trajanju od do 7 dana,
 - o Dva licencirana skloništa posebno za žrtve trgovine ljudima – jedno za djecu, a drugo za žene žrtve seksualne eksploatacije,
 - o 6 pružalaca usluga koji imaju licencu za pružanje usluge SOS telefona,
- Razvijeno je pet modela podrške za dugoročnu reintegraciju žrtava trgovine ljudima kroz regionalni projekat realizovan od strane NVO „SOS telefon za žrtve nasilja“ Nikšić u saradnji sa državnim institucijama, koji je podržan od strane regionalne fondacije Terre des Hommes.¹¹
- Kapaciteti pripadnika službi za podršku žrtvama pri sudovima i državnim tužilaštvima su unaprijeđeni kroz obuke za podršku svjedocima, koje su organizovali Vrhovni sud Crne Gore, Vrhovno državno tužilaštvo, Centar za obuku u sudstvu i tužilaštvu i Državno tužilaštvo uz podršku NVO „Centar za prava žena“ u saradnji sa SE.
- Unaprijeđena je zaštita djece koja su u kontaktu sa zakonom i uključena u sudske postupke putem adaptacije prostorija prilagođenih djeci u šest pravosudnih institucija, u okviru inicijative „Jednak pristup pravdi za svu djecu“

identifikacije žrtava trgovine ljudima. U toku sprovođenja tog postupka članovi Tima su obavezni biti dostupni 24h i izaći na teren u cilju organizacije inicijalne pomoći i upućivanja potencijalnim žrtvama trgovine ljudima. Sastav Tima je više puta mijenjan usljed kadrovskih i organizacionih potreba, ali je osim promjene predsjednika Tima umjesto doktora medicine – Načelnik Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima, struktura Tima ostala ista.

¹¹Kroz pomenuti projekat, u kojem je Crna Gora učestvovala sa još tri zemlje regiona, ostvareno je ekonomsko osnaživanje žrtava kroz direktnu podršku na osnovu individualnih procjena potreba. U izvještajnom periodu pružena je pomoć za šest potencijalnih žrtava, a uspostavljen je i program „Mentorstvo mladih“ koji obuhvata rad sa djecom koja su potencijalne i stvarne žrtve trgovine ljudima.

- Tokom 2024. godine, došlo je do unapređenja informacija o pružanju besplatne pravne pomoći žrtvama trgovine ljudima koje su priznate kao korisnici prema Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći, kroz nekoliko radionica za predstavnike službi za podršku žrtvama i druge institucije u saradnji između Vrhovnog suda Crne Gore, Ministarstva unutrašnjih poslova, SE i IOM-a; a zatim i kroz distribuciju postera i letaka u svim sudovima, tužilaštvima, policiji, domovima zdravlja i centrima za socijalni rad.
- Uz podršku međunarodnih partnera (EU i SE), izvršena je procjena uticaja Zakona o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja, što je za rezultat imalo tri ključne preporuke: unapređenje zakonskih rješenja, usvajanje podzakonskih akata i uspostavljanje stabilnog izvora finansiranja.
- Formirana je baza podataka dostupnih prevodilaca za različite jezike, čime je ostvaren napredak u prevazilaženju jezičkih barijera u pružanju odgovarajuće pomoći u za strane žrtve trgovine ljudima, u skladu sa preporukama GRETA-e.
- Obezbjedeći su preduslovi za poboljšanje pravne zaštite žrtava trgovine ljudima, kroz objavljivanje liste obučanih advokata od strane Ministarstva pravde, koji će pružati specijalizovanu pravnu pomoć žrtvama ovog krivičnog djela, nakon sprovođenja obuka o specifičnostima predmeta trgovine ljudima i mogućnostima djelovanja advokata u ovim slučajevima.

Strateška oblast 3. Odgovor krivičnog pravosuđa/krivično gonjenje

Operativni cilj 3: Osnažiti kapacitet organa za krivično gonjenje trgovine ljudima, radi efikasnijeg vođenja krivičnih i finansijskih istraga

1. Kapaciteti organa za sprovođenje zakona u borbi protiv trgovine ljudima su ojačani

- Kadrovski je ojačan Odsjek za suzbijanje trgovine ljudima, krijumčarenja i ilegalnih migracija pri Upravi policije, koji je ranije bio na nivou Grupe. Razlika između Odsjeka i Grupe je u tome što odsjek ima u svom sastavu grupe, pa je većeg stepena ovlašćenja. Novom sistematizacijom u 2024. godini naziv ove organizacione jedinice Uprave policije je Odsjek za suzbijanje krivičnih djela trgovine ljudima, krijumčarenja ljudi i ilegalnih migracija, krijumčarenja oružja i eksplozivnih materija i krivičnih djela protiv drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom.
- Pojačani su kapaciteti policijskih službenika za borbu protiv trgovine ljudima kroz: trodnevnu multidisciplinarnu obuku; učešće u nizu aktivnosti sprovedenih u okviru EMPACT projekta na temu trgovine ljudima; trodnevnu simulaciju istrage i suđenja održanu u Moldaviji.
- U koordinaciji Ministarstva unutrašnjih poslova i podršku Misijske OEBS u toku 2021. godine, izrađene su smjernice za intervjuisanje osoba za koje se sumnja da su žrtve trgovine ljudima, a potom je u naredne tri godine obučeno 149 profesionalaca iz policije i centara za socijalni rad iz svih regija Crne Gore, o njihovoj primjeni.
- Kapaciteti pravosuđa su povećani kroz kontinuiranu realizaciju aktivnosti upoznavanja i senzibilizacije u vezi sa različitim aspektima fenomena trgovine ljudima, posebno kroz značajnu edukaciju u organizaciji Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu.
- Kako bi se postigla bolja ravnoteža između postignutih rezultata u istraživanju i krivičnom gonjenju, vrhovni državni tužilac i ministar unutrašnjih poslova Crne Gore su u aprilu 2024. godine, proširili nadležnosti Operativnog tima za borbu protiv trgovine ljudima¹² tako da je isti nadležan i za nedozvoljeni prelazak državne granice i krijumčarenje ljudi. Ovo tijelo čine predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije i državnog tužilaštva. Do

¹² Odluka br. 47-050/18-88182, Tu.br. 484/18 od 06.12.2018. godine, Odluka br. 01-078/24-21552, Tu.br. 122/24 od 31.07.2024. godine.

2024. godine, obrađeno je 75 predmeta u državnim tužilaštvima (59 predmeta u Višem državnom tužilaštvu u Podgorici, 14 u Višem državnom tužilaštvu u Bijelom Polju i 12 predmeta u Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici, pod nadzorom Specijalnog državnog tužilaštva).

2. Povećana operativna i istražna aktivnost u suzbijanju trgovine ljudima kao i broj pravosnažno riješenih predmeta, a kaznena politika za ovo krivično djelo je unaprijeđena, pa sudovi izriču strože kazne u odnosu na raniji period

- Uprava policije je pojačala nadzor nad bezbjednosno-interesantnim objektima licima povezanim sa seksualnom eksploatacijom. Tokom izvještajnog perioda, Uprava policije je sprovela 221 akciju koja je za rezultat imala formiranje dva predmeta, od kojih je jedan trenutno u Višem sudu i podnošenje više prekršajnih prijava.
- Proaktivni pristup Uprave policije u borbi protiv trgovine ljudima za rezultat je imao 607 akcija u okviru operacije „Prosjak“. Tokom ovih akcija kontrolisano je preko 854 lica, od kojih je značajan broj identifikovan kao uključen u prosjačenje, uključujući odrasle i djecu. Ova akcija je za rezultat imala podnošenje ukupno 423 prekršajnih prijava kao i 13 krivičnih prijava iz člana 444 KZ.
- Pojačan je nadzor na granicama u vezi sa potencijalnim žrtvama trgovine ljudima kroz redovne i pojačane granične kontrole. Akcije su obuhvatile 470 patrola sa Albanijom, 211 sa Srbijom, 379 sa Bosnom i Hercegovinom i 84 sa Kosovom. Iako ove aktivnosti nijesu za rezultat imale identifikaciju žrtava trgovine ljudima, povećala se budnost na graničnim prelazima.
- U periodu implementacije strateškog dokumenta od 2019. zaključno sa 2024. godinom, od strane Uprave policije podnešeno je ukupno 56 krivičnih prijava za krivično djelo trgovina ljudima što predstavlja značajno povećanje u odnosu na period 2012-2018. kada je podnešeno 5 krivičnih prijava, dok je shodno podacima tužilaštva vođeno je ukupno 39 istraga za krivično djelo trgovine ljudima, i podignute su 36 optužnice, što takođe predstavlja značajno povećanje u poređenju sa 15 istraga sprovedenih u periodu 2012—2018., i podignute 3 optužnice. Finansijske istrage su pokretane paralelno sa krivičnim istragama, pri čemu je Više državno tužilaštvo u Podgorici pokrenulo finansijske istrage u 5 predmeta protiv 11 lica, dok je Specijalno državno tužilaštvo pokrenulo jednu finansijsku istragu protiv 6 lica; primjetno je poboljšanje rada pravosuđa sa izrečenih 9 pravosnažnih presuda, u poređenju sa 5 presuda donesenih u periodu 2012—2018; takođe je došlo do pooštavanja kaznene politike sudova, sa dvije presude na dvije godine zatvora, jednom presudom za dvoje lica sa 15 i 17 godina zatvora, te jednom presudom na 8 godina zatvora, naspram najviše kazne u periodu 2012—2018 koja je iznosila 6 godina i 6 mjeseci (važno je napomenuti da su dvije presude u periodu 2019-2024. godina donijete za krivično djelo trgovine ljudima - nedozvoljeni brak, prvi put od 2013. godine kada je ovaj oblik inkriminacije uveden u Krivični zakonik Crne Gore).

3. Unaprijeđen je pravni i strateški okvir i unaprijeđena osnova za regionalnu saradnju u istraživanju slučajeva trgovine ljudima

- U cilju usklađivanja sa Direktivom 211/36 Evropske unije, Skupština Crne Gore usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika, koji uključuje kvalifikaciju krivičnog djela 444 - otmica, posebnu odredbu o nekažnjavanju žrtava trgovine ljudima, a dodato je i novo krivično djelo „Prodaja

djece“. Pored toga, izmjenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku Crne Gore (koji je još u fazi nacрта) uređeno je postojanje Službi podrške za žrtve, kao i pravo na informisanje žrtava trgovine ljudima.

- Regionalna operativna mapa puta i regionalni standardni operativni postupci za istraživanje slučajeva trgovine ljudima usaglašeni su tokom konsultacija sa nadležnim institucijama Crne Gore i implementirani u saradnji sa UNODC-om, čime su postavljeni čvrsti temelji za buduće zajedničke operacije i istražne radnje.
- U okviru projekta EMPACT sprovedene su aktivnosti, uključujući „Dane zajedničke akcije“, sa fokusom na radnu eksploataciju. Pored toga, međunarodna operacija „JAD Dunav 9“ obuhvatila je i aktivnosti u vezi sa krijumčarenjem migranata. Na kraju, „JAD GLOBAL CHAIN“ imao je za cilj borbu protiv seksualne eksploatacije i prisilnog prosjačenja. Saradnja je ostvarena u četiri povezana predmeta u vezi sa krivičnim djelima trgovine ljudima, uključujući podnošenje krivične prijave protiv jednog lica zbog prisilnog braka.

Strateška oblast 4. Partnerstvo, koordinacija i međunarodna saradnja

Operativni cilj 4 Ojačati koordinaciju i partnerstvo između brojnih različitih aktera u ovoj oblasti, iz svih sektora društva na nacionalnom i međunarodnom nivou i promovisati umrežavanje

1. Ojačana je institucionalna međusektorska saradnja i partnerstvo u borbi protiv trgovine ljudima

- Praćenje i koordinacija Strategije omogućeni su formiranjem Koordinacionog tijela za praćenje implementacije Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2019-2024. godina od strane MUP-a. Usvojeni su Poslovnici o radu i godišnji planovi rada. Tokom perioda od 2019. godine do kraja 2024. godine, ovo tijelo je održalo 25 sastanka, s fokusom na jačanje saradnje između institucija i partnera.
- U cilju unapređenja saradnje i multisektorskog djelovanja svih aktera uključenih u borbu protiv trgovine ljudima u Crnoj Gori maja 2024. godine potpisan je revidirani tekst Sporazuma o međusobnoj u oblasti borbe protiv trgovine ljudima između organa nadležnih za krivično gonjenje, nadležnih ministarstava i četiri nevladine organizacije. Kroz imenovanje kontakt osoba ispred svake institucije odnosno organizacije potpisnice predmetnog dokumenta osigurano je njegovo kvalitetno sprovođenje u praksi.
- Jačanje odgovora na trgovinu ljudima na lokalnom nivou ostvareno je kroz: stvaranje osnova za saradnju sa Zajednicom opština; i organizaciju tri radionice koje su okupile predstavnike lokalnih samouprava, kao i predstavnike sudstva, tužilaštva, policije, inspekcije rada i centara za socijalni rad na lokalnom nivou
- Tokom ciklusa implementacije zabilježen je porast sredstava opredijeljenih od strane MUP-a (izuzev za 2021. godinu), za svaku godinu za finansiranje projekata i programa koje nevladine organizacije sprovode u oblasti zaštite i promocije ljudskih prava (detaljnije - operativni cilj 1.).
- Kapaciteti turističkih radnika u vezi sa zaštitom djece od seksualne eksploatacije u sektoru putovanja i turizma ojačani su kroz: 8 obuka održanih u više regiona Crne Gore koje je pohađalo 86 turističkih poslenika; deset sastanaka sa rukovodstvom hotela s ciljem bolje organizacije primjene Kodeksa ponašanja za zaštitu djece od seksualne eksploatacije u putovanjima i turizmu.

2. Ojačana su strateška partnerstva na regionalnom i međunarodnom nivou

- Ministarstvo unutrašnjih poslova učestovalo je u:
 - Projektu MARRI: Razvojni pristup jačanja funkcionalnosti Nacionalnog mehanizma upućivanja (NMU).
 - Projektu Terre des Hommes: Unapređenje usluga i podizanje svijesti o trgovini ljudima na Balkanu.
 - PACT: Prevencija i borba protiv trgovine ljudima u zemljama zapadnog Balkana uz podršku GIZ-a.
 - Projekat UN: Prevencija nekažnjivosti trgovaca ljudima i podrška pravosudnog sistema žrtvama trgovine ljudima.
 - Terre des Hommes u saradnji sa organizacijama GIZ/PACT: Jačanje mehanizama za identifikaciju žrtava trgovine ljudima na Zapadnom Balkanu.
 - Podrška EU u jačanju u borbi protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima na Zapadnom Balkanu, koje sufinansira EU.
 - Projektima IOM-a - „Zajedničko djelovanje na Zapadnom Balkanu protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima“ (WBJAST), kao i u projektu čija je realizacija započeta u 2024.g. "Jačanje napora u suzbijanju trgovine ljudima u Crnoj Gori" koji se realizuje uz podršku Američkog Stejt Departmenta, a u 2024. godini započet je i još jedan projekat IOM-a pod nazivom "Podrška nacionalnim institucijama u odgovoru na upotrebu visoke tehnologije u slučajevima trgovine ljudima u Crnoj Gori“.
- Kontinuirano su sprovedene aktivnosti koje su unaprijedile kvalitet primjene bilateralnih protokola i sporazuma o saradnji sa Kosovom, Sjevernom Makedonijom i Albanijom. Zahvaljujući toj saradnji i koordinisanom djelovanju Timova omogućen je povratak dvoje djece žrtava na Kosovo.
- U decembru 2021. godine, potpisan je Protokol o bilateralnoj saradnji u borbi protiv trgovine ljudima i zlostavljanja djece sa Republikom Slovenijom.
- U Sarajevu je tokom 2022.godine, održan bilateralni sastanak ključnih aktera iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore kako bi se razmotrila mogućnost potpisivanja bilateralnog sporazuma (pregovori su u toku).

1.2. Pregled izazova u sprovođenju strateškog dokumenta

Glavne prepreke u implementaciji identifikovane su kao eksterni faktori, uključujući pandemiju COVID-19 2020-2022., sajber napade na vladinu infrastrukturu 2021.-2022. godine, vezanost realizacije aktivnosti za donatorsku podršku međunarodnih organizacija. Osim toga unutrašnji faktori kao što su veoma česte organizacione promjene na nivou državne uprave, kašnjenje u usvajanju određenih zakonskih rješenja, ograničeni finansijski i ljudski resursi, dodatno su ometali

implementaciju. U kontinuitetu su preduzimani koraci za smanjenje uticaja ovih faktora, pa se procenat nerealizovanih aktivnosti često odnosio na promjene u dinamici realizacije, smanjen broj učesnika itd.

Izazovi na nivou Operativnog cilja 1- Unaprijediti preventivne aktivnosti i učešće svih aktera na državnom nivou u njihovom sprovođenju:

Prilikom implementacije strateškog dokumenta bila je otežana realizacija manjeg broja obuka koje su bile planirane usljed nemogućnosti delegiranja potrebnog broja službenika uslijed manjka istih na pojedinim radnim mjestima kao i uslijed okolnosti objektivne prirode – pandemije COVID, reorganizacije/ kasnog usvajanja određenih zakonskih rješenja koja su bila uslov za implementaciju određenih aktivnosti što je uslovilo potrebu pomjeranja rokova realizacije planiranih aktivnosti (za 2025.g.). Takođe, usljed nedostatka ljudskih i materijalnih resursa došlo je do nemogućnosti realizacije određenih promotivnih aktivnosti namijenjenih ranjivim kategorijama o problemu trgovine ljudima.

Aktivnosti koje nijesu sprovedene, te je njihova realizacija odložena za naredni period su: izmjene i dopune Pravilnika o upućivanju predstavnika Ministarstva vanjskih poslova na rad u inostranstvo, analiza medijskog interesovanja za izvještavanje o trgovini ljudima, organizovanje okruglog stola za načelnike Regionalnih centara policije i Službe bezbjednosti u vezi sa dječijim prosjačenjem, izrada mobilne aplikacije namijenjene predstavnicima/ama organa za sprovođenje zakona i građanstvu o indikatorima za prepoznavanje potencijalnih i žrtava trgovine ljudima i službama za pomoć i podršku.

Izazovi na nivou Operativnog cilja 2- Unaprijediti identifikaciju žrtava trgovine ljudima i kvalitet zaštite i pomoći prilikom njihove društvene reintegracije:

U okviru ovog operativnog cilja prepoznati su izazovi koji su bili uslovljeni donošenjem određenih zakonskih rješenja, ali i promjenama u nadležnosti institucija. Kako je donošenje Zakonika o krivičnom postupku kasnilo, promovisanje servisa definisanih tim zakonskim rješenjem nije realizovano, dok je djelimično realizovana aktivnost obuke kadrova koji bi trebalo da budu raspoređeni na rad u tim servisima (uglavnom se odnosilo na uspostavljanje podrške žrtvama u sudovima). Sporazum o međusobnoj saradnji sa Zavodom za zapošljavanje nije sproveden zbog prelaska nadležnosti sistema zaštite žrtava trgovine ljudima iz Ministarstva unutrašnjih poslova u Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

Izazovi na nivou Operativnog cilja 3- Osnažiti kapacitet organa za krivično gonjenje trgovine ljudima, radi efikasnijeg vođenja krivičnih i finansijskih istraga:

U okviru ovog operativnog cilja takođe su prepoznati izazovi koji su bili uslovljeni donošenjem određenih zakonskih rješenja, nedostatka kadrovskih kapaciteta, kao i zbog promjena u internom planiranju donatora. U odnosu na navedeno, ažuriranje funkcionalnog programa obuke za nosioce pravosudnih funkcija, Modul: Suzbijanje trgovine ljudima u skladu sa novim zakonskim rješenjima, bila je planirana za 2022. godinu i ostala je nerealizovana zbog kašnjenja u usvajanju Zakonika o krivičnom postupku. Iz istog razloga nije ažuriran Program obuke za sudije i tužioce. Obuka članova Operativnog tima za borbu protiv trgovine ljudima i nedozvoljenog prelaza državne granice i krijumčarenja ljudi - nije sprovedena za sve njegove članove. Radionica za izradu finansijskih indikatora, kao i uspostavljanje saradnje sa komunalnom policijom nijesu sprovedene zbog nedostatka kadrovskih kapaciteta, a za uspješnu realizaciju istih predlaže se i dodatna

obuka. Studijska posjeta nekoj od zemalja EU na temu visoke tehnologije u borbi protiv trgovine ljudima i organizovanje regionalne konferencije na temu odgovora na dječije prosjačenje nisu sprovedene zbog promjena u internom planiranju donatora.

Izazovi na nivou Operativnog cilja 4- Ojačati koordinaciju i partnerstvo između brojnih različitih aktera u ovoj oblasti, iz svih sektora društva na nacionalnom i međunarodnom nivou i promovisati umrežavanje:

Ključni izazovi za realizaciju aktivnosti u ovoj oblasti su veoma povezani sa generalnim objektivnim izazovima koji se vezuju za realizaciju ovog strateškog dokumenta) pandemija COVID, česte kadrovske i organizacione promjene, sajber napad na vladinu infrastrukturu, ali i kašnjenja u usvajanju nekih zakonskih rješenja.

U tom smislu, aktivnost koja je bila vezana za organizaciju najmanje tri obuke za predstavnike kompanija iz turističkog sektora o primjeni principa Kodeksa ponašanja za zaštitu djece od seksualne eksploatacije u industriji putovanja i turizma, kao i priprema i sprovođenje pratećeg upitnika o nivou obrazovanja hotelskih radnika, nije realizovana zbog pandemije COVID-19. Aktivnost uključivanja SOS broja telefona za žrtve trgovine ljudima u listu važnih brojeva tokom izrade novog Pravilnika o vrstama, minimalno-tehničkim uslovima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata odložena je zbog kašnjenja u usvajanju Zakona o turizmu. Takođe Izrada upitnika o edukaciji zaposlenih u hotelima, nije realizovana već je preporučeno razmatranje drugih metoda za procjenu edukacije zaposlenih u hotelima. Revizija Sporazuma o međusobnoj saradnji institucija i nevladinih organizacija više puta je odlagana zbog čestih organizacionih promjena u državnoj upravi, koje su dovele do promjena u nadležnosti institucija ali je ipak realizovana u posljednjoj godini implementacije strateškog dokumenta. Slična situacija se dogodila i sa aktivnostima praćenja primjene i promocije Protokola o postupanju nadležnih institucija u radu sa djecom koja žive i rade na ulici.

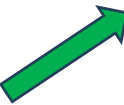
II. INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU STRATEŠKIH I OPERATIVNIH CILJEVA (STATUS INDIKATORA USPJEHA)

Strategijom su predviđeni indikatori uticaja za svaku stratešku oblast koji treba da budu ispunjeni kroz sprovođenje aktivnosti u okviru svakog operativnog cilja i njegovih konkretnih ciljeva. Iako su sve aktivnosti doprinijele sprovođenju indikatora, neke su doprinijele više od drugih. U narednom odjeljku prikazan je nivo ostvarenja indikatora sa kratkim prikazom najrelevantnijih aktivnosti koje su doprinijele postizanju tih indikatora.

OPERATIVNI CILJ1: UNAPRIJEDITI PREVENTIVNE AKTIVNOSTI I UČEŠĆE SVIH AKTERA NA DRŽAVNOM NIVOU U NJHOVOM SPROVOĐENJU

Tabela broj 10. Prikaz kretanja vrijednosti indikatora učinka za Operativni cilj 1:Unaprijediti preventivne aktivnosti I učešće svih aktera na državnom nivou u njihovom sprovođenju

Operativni cilj 1: Unaprijediti preventivne aktivnosti I učešće svih aktera na državnom nivou u njihovom sprovođenju							
Broj	NAZIV INDIKATORA UČINKA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJNA VRIJEDNOST NA KRAJU 2021. GODINE	OSTVARENA VRIJEDNOST NA KRAJU 2021. GODINE	TREND	CILJNA VRIJEDNOST NA KRAJU 2024. GODINE	OSTVARENA VRIJEDNOST NA KRAJU 2024. GODINE
1.	Povećano znanje šire javnosti o trgovini ljudima za 10% do 2024. godine	Do sada nije vršeno istraživanje o stepenu znanja šire javnosti o fenomenu	Povećano znanje šire javnosti o trgovini ljudima za 5% do kraja 2021. godine	Porast broja poziva na sos liniji istovremeno je indikator rasta svijesti javnosti o fenomenu trgovine ljudima		Povećano znanje šire javnosti o trgovini ljudima za 10% do 2024. godine	Sprovedeno je početno istraživanje sa ciljem procjene nivoa svijesti opšte javnosti o trgovini ljudima na početku sprovođenja strategije, ali rezultati nijesu dostupni. Istraživanje koje je bilo planirano za kraj implementacije Strategije, 2024. godine, nije realizovano. Zavod za školstvo je 2019.

		trgovine ljudima					godine sproveo istraživanje o nivou znanja učeničke populacije o trgovini ljudima, dok je NVO sektor sproveo dva istraživanja u 2021 i 2022. godini, zahvaljujući čemu je bilo moguće bolje planiranje daljih aktivnosti na implementaciji strategije, ali ne i mjeriti ispunjenost zadatog indikatora. Analiza efikasnosti poziva prema SOS telefonu predstavlja značajan indikator povećanja svijesti javnosti o postojanju ove usluge i problemu trgovine ljudima. Povećan broj poziva od potencijalnih žrtava trgovine ljudima prema SOS telefonu govori u korist činjenice da su kampanje postigle svoj cilj. Međutim, u ovoj fazi nije moguće izmjeriti procent povećanja nivoa svijesti javnosti u smislu ovog indikatora.
2.	Povećan broj poziva prema nacionalnoj SOS liniji za žrtve trgovine ljudima za 10% do 2024. godine	U periodu 1012-1018 godine bilo je ukupno 2815 poziva prema SOS liniji za žrtve trgovine ljudima	Povećan broj poziva prema nacionalnoj SOS liniji za žrtve trgovine ljudima za 5% do kraja 2021. godine	Rast za nešto više od 650 %, čemu su sigurno doprinijele aktivnosti preduzimane na promociji ovog broja telefona		Povećan broj poziva prema nacionalnoj SOS liniji za žrtve trgovine ljudima za 10% do 2024. godine	Broj poziva prema SOS liniji povećan je za 392 odsto do 2024. godine zbog sprovođenja Strategije (ukupan broj poziva, kao početna vrijednost na početku ovog ciklusa politike, bio je 2,815, dok ukupan broj poziva na kraju ciklusa politike iznosi 11,040).
3.	Broj preliminarne identifikacije i upućivanja žrtava trgovine ljudima od strane predstavnika	U periodu od 2012 – 2018. godine u samo tri slučaja prijava o postojanju	Nije definisano	Nije definisano		Broj preliminarne identifikacije i upućivanja žrtava trgovine ljudima od strane predstavnika	Od 2021. godine uvedeno je i praćenje broja identifikovanih žrtava trgovine ljudima u Centrima za socijalni rad. U izveštajnom periodu evidentirano je ukupno 62 žrtve. U najmanje dva slučaja prijave o potencijalnim žrtvama trgovine ljudima Timu za formalnu identifikaciju, stigle su od prosvjetnih i socijalnih radnika dok su u najmanje jednom slučaju

organa koji se ne bave krivičnim gonjenjem povećan za 50 % slučajeva do 2024. godine	sumnje da se radi o potencijalnoj žrtvi trgovine ljudima nije bila upućena od strane Uprave policije				organa koji se ne bave krivičnim gonjenjem povećan za 50 % slučajeva do 2024.godine	prijavu izvršili zdravstveni radnici. ¹³ U odnosu na 3 slučaja preliminarne identifikacije od strane organa koji se ne bave krivičnim gonjenjem u periodu 2012 -2018 godine, zabilježeno je uvećanje za više 50%
--	--	--	--	--	---	---

U implementaciji Operativnog cilja 1: Unaprijediti preventivne aktivnosti i učešće svih aktera na državnom nivou u njihovom sprovođenju ostvaren je značajan napredak.

Indikator 1: Povećano znanje šire javnosti o trgovini ljudima za 10% do 2024 - Svijest šire javnosti o trgovini ljudima na teritoriji cjele Crne Gore podignuta je kroz četiri kampanje. Svake godine su organizovane aktivnosti povodom obilježavanja Svjetskog (30. jula) i Evropskog (18. oktobra) dana borbe protiv trgovine ljudima, kao i Dana Roma (8. april). Takođe, poseban akcenat je stavljen na aktivnosti u obrazovnom sistemu: ukupno je održano 750 radionica u preko 100 škola širom Crne Gore. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava sprovelo je edukativne akcije i kampanje u naseljima za romsku i egipćansku djecu i njihove roditelje u 12 crnogorskih opština. U saradnji sa Ministarstvom kulture i Ministarstvom unutrašnjih poslova organizovani su godišnji sastanci za preko 50 predstavnika sedme sile, što je doprinijelo jačanju uloge medija i razumijevanju fenomena trgovine ljudima.

Iako su ove aktivnosti nesumnjivo dale rezultate, nije moguće utvrditi efekat u odnosu na indikator 1- **Povećan nivo svijesti opšte javnosti za 10 odsto do 2024. godine.** Sprovedeno je početno istraživanje sa ciljem procjene nivoa svijesti opšte javnosti o trgovini ljudima na početku sprovođenja strategije, ali rezultati nijesu dostupni. Istraživanje koje je bilo planirano za kraj implementacije Strategije, 2024. godine, nije realizovano. Zavod za školstvo je 2019. godine sproveo istraživanje o nivou znanja učeničke populacije o trgovini ljudima,¹⁴ dok je NVO sektor sproveo dva istraživanja u 2021¹⁵ i 2022. godini, zahvaljujući čemu je bilo

¹³ Broj identifikovanih žrtava trgovine ljudima u centima za socijalni rad po godinama: 5 u 2021, 16 u 2022. 18 u 2023. godini, 23 u 2024. godini

¹⁴ Zavod za školstvo, Istraživanje o trgovini ljudima iz perspektive učenika, decembar 2019. godine, dostupno na: [link](#).

¹⁵<https://www.vijesti.me/vijesti/crna-hronika/630857/ustanovi-procedure-za-brzu-i-bezbjednje-identifikaciju-zrtava-trgovine-ljudima>

moguće bolje planiranje daljih aktivnosti na implementaciji strategije. Međutim, analiza efikasnosti poziva prema SOS telefonu predstavlja značajan indikator povećanja svijesti javnosti o postojanju ove usluge i problemu trgovine ljudima. Ova informacija ukazuje na to da šira javnost prepoznaje SOS telefon kao servis za dobijanje informacija o problemu trgovine ljudima i moguće prijavljivanje potencijalnih slučajeva. Analizirajući broj poziva po godinama uočava se rast broja poziva neposredno nakon sprovedenih kampanja. (Grafik broj 3). Pored toga, povećan broj informativnih poziva kao i poziva od potencijalnih žrtava trgovine ljudima prema SOS telefonu govori u korist činjenice da su kampanje postigle svoj cilj. Međutim, **u ovoj fazi nije moguće izmjeriti procent povećanja nivoa svijesti javnosti u smislu ovog indikatora.**

Indikator 2 - Povećan broj poziva prema nacionalnoj SOS liniji za žrtve trgovine ljudima za 10% do 2024. godine Broj poziva prema SOS liniji povećan je za 392 odsto do 2024. godine zbog sprovođenja Strategije. Naime u toku implementacije prethodne strategije 2012- 2018 godine ukupan broj poziva na SOS liniji bio je 2115, dok je u toku implementacije ove strategije ukupan broj poziva iznosio 11,040, što je uvećanje za 423%.

Indikator 3. Broj preliminarne identifikacije i upućivanja žrtava trgovine ljudima od strane predstavnika organa koji se ne bave krivičnim gonjenjem povećan za 50 % slučajeva do 2024. godine Nacionalnim planom za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima kojim su definisani koraci u sprovođenju formalne identifikacije žrtava trgovine ljudima, predviđeno je da preliminarно žrtvu trgovine ljudima mogu prepoznati svi oni predstavnici institucije, organizacija koji u skladu sa opisom posla koji obavljaju mogu doći u kontakt sa potencijalnom žrtvom trgovine ljudima, ali i šira javnost. Shodno tome implementacijom ciljeva ovog strateškog dokumenta sproveden je niz aktivnosti koje su imale za cilj jačanje kapaciteta ciljnih grupa za prepoznavanje potencijalnih žrtava trgovine ljudima i procedurama njihovog upućivanja (konkretnе aktivnosti detaljno opisane u okviru poglavlja zaštita žrtava i identifikacije). Navedeno je rezultiralo povećanjem broja preliminarно identifikovanih žrtava trgovine ljudima od strane organa koji se ne bave krivičnim gonjenjem. Tako je kroz rad SOS linije identifikovano 18 poziva od strane potencijalnih žrtava. u najmanje dva slučaja prijava po potencijalnim žrtvama trgovine ljudima došla od strane prosvjetnih radnika i najmanje u jednom slučaju od zdravstvenih radnika.¹⁶ Ovaj porast ukazuje na pozitivne efekte sprovedenih obuka, kampanja i drugih aktivnosti usmerenih na podizanje svijesti i identifikaciju žrtava.

OPERATIVNI CILJ 2 UNAPREĐEJE IDENTIFIKACIJE ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA I KVALITET ZAŠTITE I POMOĆI PRILIKOM NJIHOVE DRUŠTVENE REINTEGRACIJE

¹⁶ Broj identifikovanih žrtava trgovine ljudima u centima za socijalni rad po godinama: 5 u 2021, 16 u 2022. 18 u 2023. godini, 23 u 2024. godini.

Tabela broj 11. Prikaz kretanja vrijednosti indikatora učinka za Operativni cilj 2 Unapređuje identifikacije žrtava trgovine ljudima i kvalitet zaštite i pomoći prilikom njihove društvene reintegracije

Operativni cilj 2: Unapređenje identifikacije žrtava trgovine ljudima i kvalitet zaštite i pomoći prilikom njihove društvene reintegracije							
Broj	NAZIV INDIKATORA UČINKA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJNA VRIJEDNOST NA KRAJU 2021. GODINE	OSTVARENA VRIJEDNOST NA KRAJU 2021. GODINE	TREND	CILJNA VRIJEDNOST NA KRAJU 2024. GODINE	OSTVARENA VRIJEDNOST NA KRAJU 2024. GODINE
1.	Pružaoци usluge iz oblasti socijalne i dječije zaštite imaju licencu za obavljanje te djelatnosti u 100% slučajeva	U Crnoj Gori trenutno postoji jedan pružalac usluga koji ima licencu za obavljanje djelatnosti socijalne i dječije zaštite za uslugu smještaja u prihvatilištu/skloništu (Dječji dom "Mladost" u Bijeloj). Postoje tri licencirana pružaoца usluga za pružanje usluge SOS telefon	Povećan broj pružaoца usluga iz oblasti socijalne i dječije zaštite koji imaju licencu za obavljanje te djelatnosti za najmanje 3 do kraja 2021. godine	5 pružaoца usluga koji imaju licencu za pružanje usluge smještaja u prihvatilištu – skloništu, 4 pružaoца usluge koji imaju licencu za pružanje usluge SOS telefona		Pružaoци usluge iz oblasti socijalne i dječije zaštite imaju licencu za obavljanje te djelatnosti u 100% slučajeva	U sistemu socijalne i dječije zaštite u 2024. godini otvoreno je državno sklonište za djecu i mlade žrtve trgovine ljudima. Takođe licencirano je sklonište za odrasle žene žrtve seksualne eksploatacije koje vodi NVO. Pored toga postoji 6 pružalaca usluga ima licencu za pružanje smještaja u prihvatilištu-skloništu u trajanju do jedne godine i jedan pružalac usluga koji ima licencu za pružanje smještaja u prihvatilištu-skloništu u trajanju do 7 dana. Takođe postoji i 6 pružalaca usluga koji imaju licencu za pružanje usluga putem SOS telefona. Pružaoци usluga socijalne i dječije zaštite su

							licencirani za obavljanje ove djelatnosti u 100% slučajeva. Indikator je ispunjen
2.	Uspostavljen sistem za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima i obezbijeđeno dodjeljivanje statusa žrtvi trgovine ljudima na osnovu standardizovanih obrazaca u 100 % slučajeva do 2024. godine	U Crnoj Gori trenutno ne postoji uspostavljen sistem za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima	Uspostavljen sistem za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima, osposobljen Tim za formalnu identifikaciju i obezbijeđeno dodjeljivanje statusa žrtvama trgovine ljudima na osnovu standardizovanih obrazaca u 100 % slučajeva do kraja 2021. godine	Tim za formalnu identifikaciju osnovan 2019. godine novembra mjeseca. Usvojena su dva izvještaja o radu Tima.		Tim za formalnu identifikaciju je funkcionalan i daje rezultate	Tim za formalnu identifikaciju formiran je 2019. godine. Tim sprovodi proceduru formalne identifikacije u skladu sa Nacionalnim planom koji je usvojila Vlada. Od tog perioda do danas Tim je održao ukupno 97 sastanka i obavio 28 terenskih posjeta. Tokom tog perioda, identifikovano je 119 žrtava trgovine ljudima, od kojih su 52 posto bila djeca (većinom iz Crne Gore, a većina njih radi prisilnih dječjih brakova i prisilnog prosjačenja). Indikator je ispunjen
3.	Povećan broj vođenih istraga za KD Trgovina ljudima za 20 % do 2024. godine	U periodu 2012 – 2018. godine vođeno je ukupno 15 istraga za KD Trgovina ljudima	Povećan broj vođenih istraga za KD Trgovina ljudima za 10 % do kraja 2021. godine	Broj vođenih istraga je povećan za više nego 10%		Povećan broj vođenih istraga za KD Trgovina ljudima za 20 % do 2024. godine	U periodu 2020 – 2024, sprovedeno je ukupno 36 krivičnih istraga o trgovini ljudima, što predstavlja povećanje od 40%. Indikator premašen

*U implementaciji **Operativnog cilja 2: Unapređenje identifikacije žrtava trgovine ljudima i kvalitet zaštite i pomoći prilikom njihove društvene reintegracije** ostvaren je značajan napredak.*

Indikator 1 Pružaoci usluga iz oblasti socijalne i dječije zaštite posjeduju licencu za obavljanje svoje djelatnosti u 100% slučajeva.

Tokom perioda implementacije Strategije, identifikovane su poteškoće u pružanju smještaja i podrške žrtvama trgovine ljudima, posebno djeci. Kao najznačajniji korak u tom pogledu ističe se otvaranje državnog Skloništa za žrtve trgovine djecom i mladima 2024. godine, što predstavlja veliki napredak u unapređenju sistema zaštite i pomoći u Crnoj Gori. Takođe licencirano je sklonište za odrasle žene žrtve seksualne eksploatacije koje vodi NVO. Pored ovog, u okviru sistema socijalne i dječije zaštite zaključno sa 2024. godinom obuhvaćeni su i dodatni elementi: 6 pružalaca usluga koji imaju licencu za pružanje smještaja u prihvatilištu-skloništu u trajanju do jedne godine i jedan pružalac usluga koji ima licencu za pružanje smještaja u prihvatilištu-skloništu u trajanju do 7 dana, i 6 pružalaca usluga koji imaju licencu za pružanje usluga putem SOS telefona. Sva lica (100 posto slučajeva), koja su identifikovana kao žrtve trgovine ljudima u periodu implementacije ovog strateškog dokumenta upućivana su isključivo u skloništa koja imaju licencu za pružanje usluge smještaja u prihvatilištu odnosno skloništu.

Indikator 2: Uspostavljen sistem za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima i obezbijeđeno dodjeljivanje statusa žrtvi trgovine ljudima na osnovu standardizovanih obrazaca u 100 % slučajeva do 2024. godine

Postignut je značajan napredak u formalnoj identifikaciji žrtava trgovine ljudima. Naime u prethodnom ciklusu politike nije postojao sistem za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima, već su žrtve dobijale taj status nakon donošenja pravosnažne presude, što je bilo ocijenjeno kao neadekvatno. Stoga se nakon usvajanja ovog Strateškog dokumenta pristupilo uspostavljanju istog na način što su uz podršku MO IOM 2019 godine usvojene Standardne operative procedure za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima koje predviđaju jasne korake, uloge i nadležnosti konkretnih aktera u sprovođenju postupka formalne identifikacije potencijalnih žrtava trgovine ljudima. U cilju njihove potpune operacionalizacije Ministar unutrašnjih poslova je Rješenjem formirao Tim za formalnu identifikaciju¹⁷ koji ima zadatak da iskoordinira inicijalno upućivanje i zaštitu lica za koja se pretpostavlja da je žrtva trgovine ljudima; sprovede postupak formalne identifikacije žrtava trgovine ljudima, ostvaruje komunikaciju i saradnju sa lokalnim partnerima, obilazi lokacije na kojima borave ranjive kategorije; o rezultatima svog rada kvartalno informiše Ministra unutrašnjih poslova. Veoma važno je naglasiti da u postupku dodjele statusa žrtve trgovine ljudima Tim je bio obavezan voditi se konceptom zaštite ljudskih prava, bez obzira na tok krivičnog postupka.

¹⁷ Rješenje o formiranju tima za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima, dostupno na: <file:///Users/milanb./Downloads/39-upi-037-21-3922-3-rjesenje-br39-upi-037-21-3922-3-1.PDF> Sastav: predstavnik MUP-a, doktor medicine. Predstavnik Uprave policije, predstavnik Ministarstva rada i socijalnog staranja- psiholog, i predstavnik NVO - psiholog), sa zadatkom sprovođenja postupka formalne identifikacije žrtava trgovine ljudima. U toku sprovođenja tog postupka članovi Tima su obavezni biti dostupni 24h i izaći na teren u cilju organizacije inicijalne pomoći i upućivanja potencijalnim žrtvama trgovine ljudima. Sastav Tima je više puta mijenjan usljed kadrovskih i organizacionih promjena, ali je osim promjene predsjednika Tima umjesto doktora medicine – Načelnik Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima, struktura Tima ostala ista.

Krajem 2020. godine Standardne operativne procedure su unaprijeđene i usvojene od strane Vlade Crne Gore u formi Nacionalnog plana za formalnu identifikaciju žrtava¹⁸ i na taj način postale pravno obavezujuće. Tim za formalnu identifikaciju je od svog osnivanja do kraja implementacije ovog strateškog dokumenta ojačao svoje kapacitete, ostavio značaje rezultate i pokazao punu opravdanost svoga postojanja. Tim je održao ukupno 97 sastanaka i obavio 28 terenskih posjeta. Tokom tog perioda, identifikovano je 119 žrtava trgovine ljudima. Od tog broja, 63 su ženskog pola, dok je 56 muškog pola. Što se tiče starosne strukture, 63 žrtve su maloljetne, a 56 punoljetne.

Najčešći oblik eksploatacije bio je radna eksploatacija, koja je obuhvatila 44 slučajeve, dok je zabilježeno 8 slučajeva seksualne eksploatacije, 17 slučajeva sklapanja nedozvoljenog braka, 38 slučajeva prisilnog prosjačenja, 3 slučaja upotrebe u pornografske svrhe, 1 slučaj prinude na vršenje kriminalne djelatnosti, kao i 8 slučajeva kombinovanih oblika eksploatacije (3 slučaja prisilnog rada/prisilnog prosjačenja, 1 slučaj prisilnog prosjačenja/sklapanja nedozvoljenog braka, 2 slučaja sklapanja nedozvoljenog braka/prisilnog prosjačenja, 1 slučaj seksualne eksploatacije/upotrebe u pornografske svrhe, 1 slučaj seksualne eksploatacije/prinude na vršenje kriminalne djelatnosti). Žrtve trgovine ljudima dolaze iz različitih zemalja, među kojima su Pakistan, Tajvan, Srbija, Kosovo, Crna Gora (2020), Crna Gora (2021), Rusija, Srbija, Crna Gora (2022), Izrael, Srbija, Crna Gora, Albanija (2023), kao i Azerbejdžan, Bosna i Hercegovina, Moldavija, Crna Gora, IRL sa Kosova (2024). Ovi podaci ukazuju na široku raznovrsnost žrtava i geografskih područja, što naglašava globalnu prirodu problema trgovine ljudima.

Tabela broj 12. Broj i struktura formalno identifikovanih žrtava trgovine ljudima za period 2019-2024. godine po godinama

Godina	Broj sastanaka	Broj terenskih posjeta	Ukupan broj identifikovanih žrtava	Pol (ženski)	Pol (muški)	Maloljetne žrtve	Punoljetne žrtve	Oblik eksploatacije	Zemlja porijekla/Državljanstvo
2020	19	12	52	21	31	10	42	39 radna eksploatacija, 2 seksualna eksploatacija, 4 sklapanja nedozvoljenog braka, 6 prisilno prosjačenje, 1 prisilno prosjačenje/sklapanje nedozvoljenog braka	Pakistan, Tajvan, Srbija, Kosovo, Crna Gora

¹⁸Vlada Crne Gore, Nacionalni plan za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima, dostupan na: https://www.gov.me/dokumenta/b84a3678-a8ce-4ea8-8f8d-726dff43c927?utm_source=chatgpt.com

2021	15	8	5	4	1	5	0	2 Sklapanje nedozvoljenog braka, 2 prisilno prosjačenje, 1 seksualna eksploatacija	Crna Gora, Srbija
2022	22	8	16	13	3	12	4	8 Sklapanje nedozvoljenog braka, 3 seksualna eksploatacija, 4 prisilno prosjačenje, 1 sklapanje nedozvoljenog braka/prisilno prosjačenje	Rusija, Srbija, Crna Gora
2023	28	-	18	13	5	13	5	2 seksualna eksploatacija, 6 prisilno prosjačenje, 3 sklapanje nedozvoljenog braka, 3 upotreba u pornografske svrhe, 1 prinuda na vršenje kriminalne djelatnosti, 1 seksualna eksploatacija/prinuda na vršenje kriminalne djelatnosti, 1 seksualne eksploatacije/upotrebe u pornografske svrhe, 1 sklapanja nedozvoljenog braka/prisilnog prosjačenja	Izrael, Srbija, Crna Gora, Albanija
2024	13	-	28	12	16	23	5	20 Prisilno prosjačenje, 3 prisilni rad/prisilno prosjačenje, 5 radna eksploatacija	Moldavija , Azerbejdžan, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, IRL sa Kosova
Ukupno	97	28	119	63	56	63	56		

Indikator 3: Povećan broj vođenih istraga za KD Trgovina ljudima za 20 % do 2024. godine

U periodu 2012 – 2018. godine vođeno je ukupno 15 istraga za KD Trgovina ljudima, što je smatrano nedovoljnim i iziskivalo planiranje i realizaciju brojnih aktivnosti kako bi se postiglo povećanje od 10% na sredini, odnosno na kraju implementacije Strategije. Kao rezultat aktivnosti na jačanju kapaciteta predstavnika istražnih i pravosudnih organa (detaljno objašnjeno u okviru osvrta na ostvarenost u odnosu na Operativni cilj 3), kao i proaktivnijem pristupu u istraživanju došlo je do povećanja broja istraga za ovo krivično djelo. U periodu 2019 – 2024., vođeno je ukupno 39 krivičnih istraga za krivično djelo trgovina ljudima, što predstavlja povećanje od 40% što ukazuje na ispunjenost predmetnog indikatora u većem obimu od očekivanog. Uprava policije podnijela je 56 krivičnih prijava, nadležna tužilaštva podigla su 36 optužnica, dok su sudovi donijeli 9 presuda.

OPERATIVNI CILJ 3 OSNAŽITI KAPACITET ORGANA ZA KRIVIČNO GONJENJE TRGOVINE LJUDIMA RADI EFIKASNIJEG VOĐENJA KRIVIČNIH I FINANSIJSKIH ISTRAGA

Tabela broj 13. Prikaz kretanja vrijednosti indikatora učinka za Operativni cilj 3 Osnažiti kapacitet organa za krivično gonjenje trgovine ljudima radi efikasnijeg vođenja krivičnih I finansijskih istraga

Operativni cilj 3 Osnažiti kapacitet organa za krivično gonjenje trgovine ljudima radi efikasnijeg vođenja krivičnih I finansijskih istraga							
Broj	NAZIV INDIKATORA UČINKA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJNA VRIJEDNOST NA KRAJU 2021. GODINE	OSTVARENA VRIJEDNOST NA KRAJU 2021. GODINE	TREND	CILJNA VRIJEDNOST NA KRAJU 2024. GODINE	OSTVARENA VRIJEDNOST NA KRAJU 2024. GODINE

1.	Povećan broj podnijetih krivičnih prijava u vezi sa krivičnim djelom trgovina ljudima za 20 % do 2024. godine	U periodu od 2012-2018. godine Uprava policije podnijela je 5 krivičnih prijava za krivično djelo trgovina ljudima	Povećan broj podnijetih krivičnih prijava za krivično djelo trgovina ljudima, za 10 % do kraja 2021. godine	Broj podnijetih krivičnih prijava za krivično djelo iz člana 444 Krivičnog zakona Crne Gore-Trgovina ljudima je 15 na kraju 2021. godine što je više od 10%		Povećan broj podnijetih krivičnih prijava za krivično djelo trgovina ljudima, za 20 % do 2024. godine	<i>Tokom perioda implementacije Strategije došlo je do značajnog porasta broja podnijetih krivičnih prijava za krivično djelo trgovine ljudima: ukupno 56 krivičnih prijava protiv 78 lica.</i> U poređenju sa 6 krivičnih prijava u periodu 2012—2018. godina, povećanje iznosi 833 odsto nakon realizacije aktivnosti iz Strategije
2.	Do 2024. godine, najmanje jedna finansijska istraga je sprovedena paralelno sa krivičnom istragom.	U periodu 2012—2018. godine, nije bilo slučajeva finansijskih istraga paralelno sa krivičnim istragama.	Nije definisana	---		Više državno tužilaštvo u Podgorici pokrenulo je finansijske istrage u 5 predmeta protiv 11 lica, dok je Specijalno državno tužilaštvo pokrenulo jednu finansijsku istragu protiv 6 lica u jednom predmetu.	Više državno tužilaštvo u Podgorici pokrenulo je finansijske istrage u 5 predmeta protiv 11 lica, dok je Specijalno državno tužilaštvo pokrenulo jednu finansijsku istragu protiv 6 lica u jednom predmetu.
3.	Unaprijeđen sistem za prikupljanje podataka prema standardima postavljenim u Strategiji održivog razvoja i turizma 2030. (sačinjene	Postoji uspostavljen sistem prikupljanja podataka o broju krivičnih prijava, optužnica, presuda, broju potencijalnih i žrtava, kao i o broju	Izrađena analiza prikupljenih podataka i primjenjene metode (statistički, deskriptivni i komparativni metod) u analizi	Analize su urašene kako za procesuirane slučajeve tako i za slučajeve koji su bili u radu Tima za formalnu		Unaprijeđen sistem za prikupljanje podataka prema standardima postavljenim u Strategiji održivog razvoja i turizma 2030. (sačinjene	Postignut je značajan napredak u unapređenju sistema za prikupljanje podataka o trgovini ljudima. Unaprijeđen je model prikupljanja podataka sa SOS linije za žrtve trgovine ljudima, a podaci o predmetima trgovine ljudima se redovno ažuriraju,

	analize u odnosu na pol, godine, državljanstvo žrtava, izvršioca, školsku spremu na 1000 stanovnika)	izvršilaca trgovine ljudima	podataka do kraja 2021. godine	identifikaciju žrtava trgovine ljudima		analize u odnosu na pol, godine, državljanstvo žrtava, izvršioca, školsku spremu	uključujući i podatke Tima za formalnu identifikaciju žrtava. Tokom 2024. godine, uz podršku IOM-a, uspostavljena je desktop aplikacija koja omogućava centralizovano prikupljanje podataka, preuzimanje podataka iz eksternih sistema, unos novih informacija, modifikaciju podataka, pregled evidencija i generisanje statističkih i grafičkih izvještaja. Ovaj napredak olakšava svakodnevni rad i omogućava bolje kreiranje politika zasnovanih na podacima. Međutim, postoje i značajni nedostaci koji ometaju potpunu ispunjenost indikatora. Upotreba aplikacije nije u potpunosti zaživjela do kraja implementacije ovog dokumenta. Takođe, u bazi podataka nedostaju indikatori koji bi omogućili unos unaprijed dogovorenih informacija o ranjivim kategorijama ljudi, razvrstano po polu i sa kategorijama trgovine ljudima. Nije implementirano prikazivanje podataka na 1.000 stanovnika, što bi bilo usklađeno sa Strategijom održivog razvoja i međunarodnim standardima.
--	--	-----------------------------	--------------------------------	--	--	--	--

U implementaciji **Operativnog cilja 3 O snažiti kapacitet organa za krivično gonjenje trgovine ljudima radi efikasnijeg vođenja krivičnih i finansijskih istraga** ostvaren je značajan napredak.

Indikator 1: Povećan broj podnijetih krivičnih prijava u vezi sa krivičnim djelom trgovina ljudima za 20 % do 2024. Godine. U prethodnom strateškom ciklusu, Uprava policije je pokrenula ukupno 6 krivičnih prijava za krivično djelo trgovina ljudima prema članu 444 Krivičnog zakonika Crne Gore, što je u evaluaciji i izvještajima brojnih međunarodnih partnera ocijenjeno kao nedovoljno. Zbog toga su sprovedene aktivnosti s ciljem povećanja broja prijava za 10% do sredine implementacije, odnosno 20% do kraja ovog strateškog dokumenta. Kadrovski je ojačan Odsjek za suzbijanje trgovine ljudima, krijumčarenja i ilegalnih migracija pri Upravi policije, koji je ranije bio na nivou Grupe. Razlika između Odsjeka i Grupe je u tome što odsjek ima u svom sastavu grupe, pa je većeg stepena ovlašćenja. Novom sistematizacijom u 2024. godini naziv ove organizacione jedinice Uprave policije je Odsjek za suzbijanje krivičnih djela trgovine ljudima, krijumčarenja ljudi i ilegalnih migracija, krijumčarenja oružja i eksplozivnih materija i krivičnih djela protiv drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom. Takođe, ojačan je proaktivni pristup u istraživanju ovog krivičnog djela, kroz pojačan nadzor nad sigurnosno interesantnim licima i osobama povezanim sa seksualnom eksploatacijom, pojačan nadzor granice u vezi sa potencijalnim žrtvama trgovine ljudima, te realizaciju akcije pod nazivom „Prosjak“. Ove aktivnosti, zajedno sa kontinuiranim jačanjem kapaciteta predstavnika Uprave policije dovele su do podnošenja ukupno 56 krivičnih prijava protiv 78 lica u periodu od 2019. do 2024. godine u poređenju sa 6 krivičnih prijava u periodu od 2012. do 2018. godine, povećanje iznosi 833% nakon realizacije aktivnosti iz Strategije.

Tabela broj 14: Broj krivičnih prijava, istraga, podignutih optuznica i presuda po godinama

Godina	Krivične prijave	Istrage	Podignute optužnice	Presude
2019	2	0	2	0
2020	8	7	4	3
2021	5	4	4	2
2022	9	6	5	0
2023	16	11	7	2
2024	16	11	14	2
Ukupno	56	39	36	9

Do 2024. godine, najmanje jedna finansijska istraga sprovedena je paralelno sa krivičnom istragom. U prethodnom strateškom ciklusu nije bilo postignutih rezultata u ovoj oblasti, ali kako bi se ispunio navedeni indikator u periodu 2019-2024, kroz kontinuiranu realizaciju aktivnosti, ojačani su kapaciteti istražnih i pravosudnih organa u vezi sa ovom temom. U organizaciji Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu i Policijske akademije, uz pomoć međunarodnih partnera, razvijen je poseban program obuke koji se isključivo odnosio na **finansijske istrage**. Ovaj program je pohađao veliki broj predstavnika policije, tužilaštava, sudstva, kao i drugih relevantnih organa koji mogu doprineti efikasnijem sprovođenju finansijskih istraga.

Pored toga, kapaciteti istražnih i pravosudnih organa ojačani su i u vezi sa drugim segmentima borbe protiv trgovine ljudima, što je doprinijelo opipljivim rezultatima. U periodu od 2019. do 2024. godine vođeno je ukupno 39 istraga krivičnog dela trgovine ljudima i podignuto 36 optužnica, što predstavlja značajan napredak u odnosu na prethodni period (2012-2018.), kada je vođeno samo 15 istraga, koje su rezultirale sa 3 optužna predloga. Finansijske istrage sada se sprovode paralelno sa krivičnim istragama, pri čemu je Više državno tužilaštvo u Podgorici pokrenulo finansijske istrage u 5 predmeta protiv 11 lica, dok je Specijalno državno tužilaštvo pokrenulo jednu finansijsku istragu protiv 6 lica.

Indikator 3: Unaprijeđen sistem za prikupljanje podataka prema standardima postavljenim u Strategiji održivog razvoja i turizma 2030. (sačinjene analize u odnosu na pol, godine, državljanstvo žrtava, izvršioca, školsku spremu na 1000 stanovnika) U toku sprovođenja prethodne Strategije razvijeni sistem za prikupljanje podataka u Crnoj Gori bio je veoma napredan, ali su podaci bili vođeni u hard-copy formatu. Uočena je potreba za njegovim unapređenjem iz nekoliko razloga. Prvo, bilo je neophodno kontinuirano analizirati problematiku trgovine ljudima iz svih aspekata, uključujući povezivanje dostupnih podataka i praćenje ključnih trendova. Drugo, kvalitetna analiza podataka, sa kreiranjem različitih presjeka (po polu, godinama, državljanstvu žrtava i izvršilaca, školskom stepenu na 1000 stanovnika), postala je ključna za detaljno razumijevanje situacije, što je u skladu sa ciljevima *Strategije održivog razvoja 2030*. Takođe, bilo je jasno da je neophodna digitalizacija sistema za prikupljanje podataka. U cilju ispunjavanja ovog indikatora, postignut je značajan napredak. Unaprijeđen je model prikupljanja podataka sa SOS linije za žrtve trgovine ljudima, a nastavilo se sa redovnim ažuriranjem podataka u vezi sa predmetima trgovine ljudima, uključujući informacije od Tima za formalnu identifikaciju žrtava. Tokom 2024. godine, uz podršku IOM-a, uspostavljena je desktop aplikacija koja predstavlja centralni registar podataka vezanih za trgovinu ljudima. Putem ove aplikacije moguće je preuzeti podatke iz eksternih sistema, kao što je aplikacija „Krivična djela“ u vlasništvu Uprave policije, unositi nove informacije, modifikovati i pregledati evidencije, kao i generisati statističke i grafičke izvještaje. Međutim, do kraja implementacije ovog dokumenta, aplikacija nije u potpunosti zaživjela, a primijećeni su određeni nedostaci u smislu softverskih rješenja i dozvola za upotrebu podataka. Naime, nisu implementirani indikatori koji omogućavaju unos unaprijed dogovorenih informacija o ranjivim kategorijama ljudi, razvrstanih po polu i sa specifičnim kategorijama trgovine ljudima. Takođe, nije implementirano prikazivanje informacija na 1.000 stanovnika, što bi bilo usklađeno sa *Strategijom održivog razvoja* i međunarodnim standardima.

OPERATIVNI CILJ 4 OJAČATI KOORDINACIJU I PARTNERSTVO IZMEĐU BROJNIH RAZLIČITIH AKTERA U OVOJ OBLASTI IZ SVIH SEKTORA DRUŠTVA NA NACIONALNOM I MEŽUNARODNOM NIVOU I PROMOVISATI UMREŽAVANJE

Tabela broj 15. Prikaz kretanja vrijednosti indikatora učinka za Operativni cilj 4 Ojačati koordinaciju i partnerstvo između brojnih različitih aktera u ovoj oblasti iz svih sektora društva na nacionalnom i međunarodnom nivou i promovisati umrežavanje

Operativni cilj 4 Ojačati koordinaciju i partnerstvo između brojnih različitih aktera u ovoj oblasti iz svih sektora društva na nacionalnom i međunarodnom nivou i promovisati umrežavanje							
Broj	NAZIV INDIKATORA UČINKA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJNA VRIJEDNOST NA KRAJU 2021. GODINE	OSTVARENA VRIJEDNOST NA KRAJU 2021. GODINE	TREND	CILJNA VRIJEDNOST NA KRAJU 2024. GODINE	OSTVARENA VRIJEDNOST NA KRAJU 2024. GODINE
1.	Potpisivanje bilateralnih Sporazuma o saradnji u oblasti borbe protiv trgovine ljudima sa još dvije države regiona do 2024. godine	Crna Gora ima potpisane bilateralne protokole/sporazume o saradnji u oblasti borbe protiv trgovine ljudima sa tri zemlje regiona (Albanijom, Kosovom i Republikom Sjevernom Makedonijom)	Potpisivanje i implementacija bilateralnog Sporazuma o saradnji u oblasti borbe protiv trgovine ljudima sa još jednom državom regiona do kraja 2021. godine	Potpisan Sporazum o saradnji u borbi protiv trgovine ljudima i seksualne eksploatacije djece između Crne Gore i Slovenije		Potpisana i implementirana još dva bilateralna Sporazuma o saradnji sa u oblasti borbe protiv trgovine ljudima do 2024. godine	Kontinuirano su sprovedene aktivnosti koje su unaprijedile kvalitet primjene bilateralnog protokola i sporazuma o saradnji sa Kosovom, Sjevernom Makedonijom i Albanijom. Zahvaljujući toj saradnji omogućen je povratak dvoje djece žrtava trgovine ljudima sa Kosova u crnu Goru. U decembru 2021. godine, potpisan je Protokol o bilateralnoj saradnji između Ministarstava unutrašnjih poslova Crne Gore i Republike Slovenije u borbi protiv trgovine

			ljudima, za 10 % do kraja 2021. godine				ljudima i zlostavljanja djece. U Sarajevu je tokom 2022.godine, održan bilateralni sastanak ključnih aktera iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore kako bi se razmotrila mogućnost potpisivanja bilateralnog sporazuma (pregovori su u toku).
2.	Osigurati da minimum 10 posto ciljeva Strategije 2019 – 2024. godine budu implementirani kroz aktivnosti lokalne uprave u saradnji sa lokalnim organizacijama civilnog društva.	Ciljevi Strategije 2012 – 2018. godine implementirani su sa nacionalnog nivoa, bez uključenosti ciljeva iste u strateškim dokumentima <i>na lokalnom nivou</i>	10 posto ciljeva Strategije 2019 – 2024. godine su implementirani kroz aktivnosti lokalne uprave u saradnji sa lokalnim organizacijama civilnog društva.	Ne može se izmjeriti		Osigurati da minimum 10 posto ciljeva Strategije 2019 – 2024. godine budu implementirani kroz aktivnosti lokalne uprave u saradnji sa lokalnim organizacijama civilnog društva.	U saradnji sa MO IOM realizovano je istraživanje pod nazivom Analiza lokalnog odgovora u odnosu na trgovinu ljudima tokom 2024. godine. Konstatovano je da su u samo dva od 11 lokalnih akcionim planova implementirane aktivnosti koje se odnose na borbu protiv trgovine ljudima.
3	Uspostavljen mehanizam praćenja Strategije zta 2019 – 2024 godine ojačan u odnosu na prethodni u	Radnoj grupi za praćenje implementacije Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2012 – 2018. godine kao ključnom koordinacionom					Ministar unutrašnjih poslova je 2019. godine formirao Koordinaciono tijelo za praćenje implementacije Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. godine. Donijet je poslovnik o radu, a svake godine usvojen je Plan rada za tekuću

	smislu nivoa i obučenosti njegovih članova i osigurano njegovo funkcionisanje u punom kapacitetu tokom perioda implementacije ovog dokumenta	tijelu je istekao mandat					godinu. Ovo tijelo je održalo ukupno 25 sastanaka i izradilo 6 godišnjih akcionih planova, 5 godišnjih izvještaja i završni izvještaj o implementaciji Strategije, koji su usvojeni od strane Vlade Crne Gore.
4	Crna Gora sklonjena sa liste zemalja za nadzor u izvještaju State Departmenta i bolje rangirana u izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori.	Crna Gora se trenutno nalazi u grupi 2 na listi zemalja pod nadzorom u izvještaju o stanju na planu borbe protiv trgovine ljudima State Department-a.	Crna Gora sklonjena sa liste zemalja za nadzor u izvještaju State Department-a	U izvještaju SD Crna Gora je svrstana u grupu II u red zemalja koje čine napore na suzbijanju trgovine ljudima		Crna Gora sklonjena sa liste zemalja za nadzor u izvještaju State Department-a	U izvještaju State Department- a o stanju na planu borbe protiv trgovine ljudima koji je objavljen 2024. Godine, Gora je unaprijeđena sa "Liste za praćenje" na "Listu nivoa 2". Ova promjena ukazuje na značajan napredak u borbi protiv trgovine ljudima, ali i dalje zahtijeva dodatne napore kako bi se u potpunosti ispunili standardi za eliminaciju trgovine ljudima.
5	Smanjen broj preporuka u izvještaju ekspertskog tijela GRETA za	Izvještaj Evropske komisije o Crnoj Gori takođe ima negativan osvrt u dijelu koji se odnosi na rezultate				Smanjen broj preporuka u izvještaju	Indikator nije primjenjiv. Crna Gora je u periodu od 2018. do 2024. godine podvrgnuta evaluacijama od strane Grupe stručnjaka Savjeta Europe za borbu

	minimum 20 posto do 2024.	postignute na polju borbe protiv trgovine ljudima; U okviru II kruga evaluacije Konvencije Savjeta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima od strane grupe eksperata zadužene za praćenje njene implementacije GRETA Crna Gora je dobila ukupno 25 preporuka				ekspertskog tijela GRETA za minimum 20 posto do 2024	protiv trgovine ljudima (GRETA). U 2018. godini, GRETA je sprovedla drugu evaluaciju implementacije Konvencije Savjeta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima u Crnoj Gori. Izvještaj je objavljen 2021. Godine i ističe potrebu za proaktivnijim pristupom u identifikaciji žrtava trgovine ljudima, posebno među tražiteljima azila i osobama smještenim u imigracijskim centrima. Također, preporučeno je jačanje multidisciplinarnе suradnje među svim relevantnim partnerima.¹⁹ U decembru 2024. godine, GRETA je provela četvrtu evaluacijsku posjetu Crnoj Gori, kao dio četvrtog kruga evaluacija Konvencije. Ova evaluacija fokusira se na pristup žrtava trgovine ljudima pravdi i djelotvornim pravnim lijekovima. Detalji i preporuke iz ove evaluacije još nisu javno dostupni.
--	---------------------------	---	--	--	--	---	--

¹⁹ GRETA, treći krug evaluacije-izvještaj, dostupan na: https://rm.coe.int/evaluation-report-on-the-implementation-of-the-council-of-europe-conve/1680a2aefc?utm_source=chatgpt.com

							Takođe, u različitim krugovima evaluacije koje vrši GRETA (Grupa eksperata za borbu protiv trgovine ljudima pri Savjetu Evrope), postupak se temelji na Konvenciji Savjeta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima, ali fokus nije uvijek na cjelokupnom tekstu Konvencije. Umjesto toga, GRETA koristi višefazni pristup, koji uključuje cikluse evaluacije. Svaki ciklus ima specifične teme ili segmente Konvencije na koje se posebno obraća pažnja. Zato smanjenje broja preporuka može, ali i ne mora nužno predstavljati poboljšanje.
--	--	--	--	--	--	--	--

*U implementaciji **Operativnog cilja 4 Ojačati koordinaciju i partnerstvo između brojnih različitih aktera u ovoj oblasti iz svih sektora društva na nacionalnom i međunarodnom nivou i promovisati umrežavanje** ostvaren je značajan napredak.*

Indikator 1 Potpisivanje bilateralnih Sporazuma o saradnji u oblasti borbe protiv trgovine ljudima sa još dvije države regiona do 2024. godine

U toku prethodnog strateškog ciklusa potpisani su i implementirani Bilateralni Sporazumi-protokoli o saradnji sa Kosovom, Albanijom i Republikom Sjevernom Makedonijom. U toku 2019 -2024. godine Kontinuirano su sprovedene aktivnosti koje su unaprijedile kvalitet njihove primjene. Zahvaljujući toj saradnji i koordinisanom djelovanju Timova omogućen je povratak dvoje djece žrtava trgovine ljudima sa Kosova u Crnu Goru, kao i dvoje iz Crne Gore na Kosovo. U decembru 2021. godine, potpisan je Protokol o bilateralnoj saradnji između Ministarstava unutrašnjih poslova Crne Gore i Republike Slovenije u borbi protiv

trgovine ljudima i zlostavljanja djece. U Sarajevu je tokom 2022.godine, održan bilateralni sastanak ključnih aktera iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore kako bi se razmotrila mogućnost potpisivanja bilateralnog sporazuma. Pregovori su u toku.

Indikator 2: Osigurati da minimum 10% ciljeva Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. godine budu implementirani kroz aktivnosti lokalnih uprava u saradnji sa lokalnim organizacijama civilnog društva.

Tokom prethodnog ciklusa, sve aktivnosti na planu borbe protiv trgovine ljudima bile su sprovedene na nacionalnom nivou. Svjesni činjenice da uspješnost borbe protiv trgovine ljudima na nacionalnom nivou direktno zavisi od njene implementacije na lokalnom nivou, realizovane su aktivnosti usmjerene na ispunjenje ovog indikatora. Kontinuirano je sprovedeno obučavanje predstavnika lokalnih parlamenata i lokalnih vlasti u cilju jačanja njihovih kapaciteta za suočavanje s ovom problematikom njihove svijesti u odnosu na ovu problematiku. Istovremeno, održavani su sastanci sa menadžmentom lokalnih vlasti, kako bi se razmotrili modeli saradnje i implementacije aktivnosti Strategije na lokalnom nivou. Međutim, nije bilo konkretnih prijedloga. Kao odgovor na ovo, u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i IOM-om sprovedeno je istraživanje koje je imalo za cilj analizu lokalnog odgovora na trgovinu ljudima i pružanje konkretnih prijedloga za unapređenje saradnje. Istraživanje je pokazalo da u svega dva od 11 lokalnih akcionih planova postoje aktivnosti koje se odnose na trgovinu ljudima i dalo predloge za unapređenje saradnje na ovom planu.

Indikator 3 Uspostavljen mehanizam praćenja Strategije za 2019 – 2024 godine ojačan u odnosu na prethodni u smislu nivoa i obučenosti njegovih članova i osigurano njegovo funkcionisanje u punom kapacitetu tokom perioda implementacije ovog dokumenta

Ministar unutrašnjih poslova je 2019. godine formirao Koordinaciono tijelo za praćenje implementacije Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. godine. Donijet je poslovnik o radu, a svake godine usvojen je Plan rada za tekuću godinu. Iako se suočavalo sa teškoćama u radu usljed čestih kadrovskih promjena i personalnog mijenjanja članova. Ovo tijelo je održalo ukupno 25 sastanka i izradilo 6 godišnjih akcionih planova, 5 godišnjih izvještaja i završni izvještaj o implementaciji Strategije, koji su usvojeni od strane Vlade Crne Gore.

Indikator 4 Crna Gora sklonjena sa liste zemalja za nadzor u izvještaju State Department-a

Iako se Crna Gora nalazila tri uzastopne izvještajne godine u Grupi II, odnosno u grupi zemalja koje ulažu značajne napore na suzbijanju trgovine ljudima u Izvještaju State Departmenta o trgovini ljudima (2020., 2021., 2022.), u Izvještaju objavljenom 2023. godine Crna Gora je spuštена na tzv. Watch Listu (Listu zemalja pod nadzorom), odnosno u grupu zemalja koje ne ispunjavaju u potpunosti minimalne standarde za eliminaciju trgovine ljudima, ali ulažu značajne napore da to učine, što je na nivou polazne vrijednosti i implicira dodatne napore kako bi se navedeno stanje unaprijedilo. Svjesni konstatovanog stanja, akteri uključeni u system borbe protiv trgovine ljudima od momenta objavljivanja izvještaja u junu 2023 godine uložili značajne napore u cilju prevazilaženja navedenih izazova, što je prepoznato u Izvještaju objavljenom 2024. Godine kada je Crna Gora unaprijeđena sa "Liste za praćenje" na "Listu nivoa 2". Ova promjena ukazuje

na značajan napredak u borbi protiv trgovine ljudima, ali i dalje zahtijeva dodatne napore kako bi se u potpunosti ispunili standardi za eliminaciju trgovine ljudima.

Indikator 5 Smanjen broj preporuka u izvještaju ekspertskog tijela GRETA za minimum 20 posto do 2024.godine

Crna Gora je u periodu od 2018. do 2024. godine podvrgnuta evaluacijama od strane Grupe stručnjaka Savjeta Europe za borbu protiv trgovine ljudima (GRETA). U 2018. godini, GRETA je sproveda drugu evaluaciju implementacije Konvencije Savjeta Europe o borbi protiv trgovine ljudima u Crnoj Gori. Izvještaj je objavljen 2021. godine i ističe potrebu za proaktivnijim pristupom u identifikaciji žrtava trgovine ljudima, posebno među tražiocima azila i osobama smeštenim u imigracionim centrima. Takođe, preporučeno je jačanje multidisciplinarnе saradnje među svim relevantnim partnerima.²⁰ U decembru 2024. godine, GRETA je sproveda posjetu Crnoj Gori, kao dio četvrtog kruga evaluacije Konvencije. Ova evaluacija fokusira se na pristup žrtava trgovine ljudima pravdi i djelotvornim pravnim lijekovima. Detalji i preporuke iz ove evaluacije još nisu javno dostupni. Prema Izvještaju Evropske komisije iz 2018. godine²¹, Crna Gora nije ostvarila značajan napredak u borbi protiv trgovine ljudima, i pored postojanja pravnih, institucionalnih i strateških okvira koji se stalno poboljšavaju. Neuspjeh u identifikaciji žrtava i otkrivanju predmeta trgovine ljudima bio je istaknut kao ključni izazov. Izvještaj iz 2024. godine ukazuje na dobar napredak u ovoj oblasti.²²

Kada su u pitanju izazovi u odnosu na postizanje ciljanih vrijednosti indikatora učinka u okviru gore navedenih Operativnih ciljeva, konstatuju se izazovi vezano za 2 indikatora učinka u okviru Operativnog cilja 4 u smislu da nije bilo moguće izmjeriti njihovu vrijednost, kao i za 1 indikator iz Operativnog cilja 1 gdje nije bilo moguće izmjeriti vrijednost odnosno krajnji učinak usljed nedostupnosti relevantnih podataka, što je detaljnije obrazloženo u gore navedenim tabelama.

2.1. Osvrt na doprinos Strategije dostizanju prioriteta postavljenih u krovnim strateškim dokumentima

Ciljevi, mjere i aktivnosti u Strategiji za borbu protiv trgovine ljudima u Crnoj Gori (2019-2024) usaglašeni su sa strateškim dokumentima koji uređuju javne politike na nacionalnom nivou, kao što su Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i Srednjoročni program rada Vlade Crne Gore. Takođe, ciljevi Strategije u skladu su sa preporukama iz dokumenata Evropskog parlamenta i Savjeta značajnih za Poglavlje 24, Izvještaja o napretku EK za Crnu Goru, Izvještaja grupe

²⁰ GRETA, treći krug evaluacije-izvještaj, dostupan na: https://rm.coe.int/evaluation-report-on-the-implementation-of-the-council-of-europe-conve/1680a2aefc?utm_source=chatgpt.com

²¹ Saopštenje Komisije Evropskom parlamentu, Savjetu, Evropskom ekonomskom i socijalnom komitetu i Komitetu regiona Saopštenje o Strategiji proširenja EU za 2018. Godinu, dostupno na: https://www.monstat.org/userfiles/file/napredak%202018/Izvjestaj%20o%20napretku%202018.pdf?utm_source=chatgpt.com

²² Informacija o izvještaju Evropske komisije o napretku za 2024. godinu, dostupno na: https://www.gov.me/dokumenta/33f17d51-f184-4940-951f-b52b86de5649?utm_source=chatgpt.com

eksperata za praćenje implementacije Konvencije Savjeta Evrope o trgovini ljudima GRETA, preporukama iz Izveštaja State Departmenta o napretku u borbi protiv trgovine ljudima. Takođe Strategija je doprinijela ostvarivanju ciljeva određenih sektorskih strateških dokumenata.

Crna Gora je u procesu pridruživanja Evropskoj uniji, a Poglavlje 24 - Pravda, sloboda i bezbjednost, važno je za borbu protiv organizovanog kriminala, trgovine ljudima, za azil i migracije, kao i za saradnju u oblasti pravosuđa. Između ostalog, kao rezultat aktivnosti sprovedenih u okviru Akcionih planova Strategije, Crna Gora je nedavno dobila pozitivne ocjene o ispunjavanju privremenih mjerila (IBAR), što znači da je Crna Gora pokazala zadovoljavajuće rezultate. Napredak u oblasti borbe protiv trgovine ljudima, kao što je navedeno u Izveštaju o ispunjavanju privremenih mjerila (IBAR), ukazuje da je u pogledu Privremenog mjerila 28 Crna Gora uspostavila početni rezultat u pogledu djelotvornih i efikasnih istraga, krivičnog gonjenja i izricanja osuđujućih presuda u predmetima organizovanog kriminala (uključujući pranje novca, trgovinu ljudima, kompjuterski kriminal, šverc cigareta i droge i trgovinu oružjem) i pokazala snažnu političku posvećenost unutrašnjim i regionalnim aktivnostima u rješavanju ozbiljnih i složenih slučajeva organizovanog kriminala, kao i u pogledu Privremenog mjerila 25: Crna Gora nastavlja sa sprovođenjem svoje strategije za borbu protiv trgovine ljudima, razvijajući sveobuhvatan pristup usmjeren na žrtve, pažljivo prateći efekte koje proizvodi i preduzimajući korektivne mjere gdje je potrebno.

Još jedno postignuće kojem je Strategija doprinijela jeste svrstavanje Crne Gore u zemlje „nivoa 2“ tokom 2024. godine, od strane američkog Stejt departmenta, odnosno zemlje koja je uložila značajne napore u prevenciju trgovine ljudima i uklonjena je sa liste zemalja pod nadzorom (tokom prethodne izvještajne godine, Crna Gora je bila na spisku zemalja koje su pod nadzorom).

Strategija je doprinijela ispunjavanju obaveza Crne Gore prema Konvenciji Savjeta Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (Lanzarot konvencija) kroz aktivnosti sprovedene u okviru konkretnog cilja 1.5: Unaprijediti znanje o rizicima i posljedicama od dječije pornografije i drugih vidova seksualne eksploatacije, kao i od zlostavljanja djece putem informacionih i komunikacionih tehnologija, koje su se bavile preporukama iz druge evaluacione runde o sprovođenju Lanzarot konvencije²³

Strategiju karakterišu sinergija i međusobna povezanost sa nekoliko krovnih i sektorskih dokumenata. Pomenuta komplementarnost se postiže na veoma efikasan način bez dupliranja mjera.

- **Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine²⁴**

²³ Izveštaj o implementaciji, usvojen od strane Komiteta Lanzarote 10. marta 2022. godine. Zaštita djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja putem informacionih i komunikacionih tehnologija (IKT): Rješavanje izazova koje postavljaju seksualne fotografije i/ili video snimci koje dijete samo napravi.

²⁴ Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. god.

Ova Strategija povezuje i dopunjuje sve operativne ciljeve i konkretne ciljeve Strategije kroz svoj konkretni cilj 2.1.1.5 Eliminirati sve oblike nasilja nad svim ženama i djevojčicama u javnim i privatnim sferama, uključujući trgovinu ljudima i seksualne i druge vrste iskorišćavanja. Naime, mjere i aktivnosti Strategije doprinose realizaciji ovog cilja NSOR-a.

- **Plan za implementaciju preporuka trećeg ciklusa Opšteg periodičnog pregleda**²⁵

Strategija je komplementarna sa Planom za implementaciju preporuka trećeg ciklusa Opšteg periodičnog pregleda, Glava 8 - Borba protiv trgovine ljudima.

- **Strategija protiv organizovanog kriminala 2016-2020. godine i Strategija za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala 2024–2027**²⁶

Strategija za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, u cilju 2 definiše smanjenje i eliminisanje uticaja transnacionalnog organizovanog kriminala na crnogorsko društvo posredstvom mjera za jačanje borbe protiv organizovanih kriminalnih grupa. Navedeno je kompatibilno sa opštim ciljem iz Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2019-2024, da se unaprijedi efikasnost i funkcionalnost sistema prevencije, identifikacije, zaštite, pomoći i praćenja žrtava trgovine ljudima sa posebnim fokusom na djecu, kao i efikasnost istraga, krivičnog gonjenja i adekvatnog kažnjavanja učinilaca ovog krivičnog djela, u skladu sa nacionalnim krivičnim zakonodavstvom i prihvaćenim međunarodnim standardima. Trgovina ljudima je djelo međunarodnih organizovanih kriminalnih grupa. Operativnim ciljem 4 planirano je jačanje koordinacije i partnerstva između brojnih različitih aktera u ovoj oblasti, iz svih sektora društva na nacionalnom i međunarodnom nivou. Ispunjenjem navedenih ciljeva doprinijelo se postizanju strateških ciljeva Strategije za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala.

Takođe, Strategija posebno uspostavlja snažne veze i stvara sinergiju sa sljedećim sektorskim strategijama:

- **Strategija socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori**²⁷

Strategija je naročito komplementarna sa Strategijom socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori kroz cilj 6.3 - Borba protiv trgovine ljudima (ovo je veoma specifična oblast koja je predmet snažnih mjera krivičnog zakonodavstva. U tom smislu, Romi i Egipćani su posebno izloženi opasnostima da postanu žrtve trgovine ljudima, te su potrebne posebne preventivne mjere. Problem je naročito kompleksan jer zahtijeva međusobnu saradnju nadležnih organa na regionalnom nivou, što znači da je od posebnog značaja međudržavna saradnja, a naročito saradnja sa graničnom policijom) i ciljevi 6.4 Borba protiv dečijih ugovorenih brakova i 6.2 Prevencija i zaustavljanje prosjačenja djece koji su svi prepoznati u Strategiji kroz komplementarne mjere usmjerene na prevenciju kroz kampanje podizanja svijesti, kao i edukaciju zajednice i stručnjaka kako bi se bolje identifikovali ovi oblici trgovine djecom, kao i mjere koje povećavaju kapacitete stručnjaka iz pravosuđa da pravilno kvalifikuju ova krivična djela kao trgovinu ljudima, kao i da pruže bolje mjere zaštite djeci izloženoj ovim oblicima trgovine djecom.

²⁶ Dokument dostupan na: https://www.gov.me/dokumenta/1db4222e-985d-4557-95c6-4c488369e269?utm_source=chatgpt.com

²⁷ Strategija socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori, 2016 – 2020, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Crna Gora

- **Strategija za prevenciju i zaštitu djece od nasilja 2017—2021²⁸**

Strategija je komplementarna sa Strategijom za prevenciju i zaštitu djece od nasilja, naročito kroz svoje ciljeve: 1. Unapređenje zakonodavstva i sprovođenje politika koje djecu štite od svih oblika nasilja; 2. Unapređenje institucionalnog okvira za profesionalnu, kvalitetnu i efikasniju brigu i zaštitu djeteta; 3. Osnajivanje pravosudnog sistema za zaštitu djece od nasilja i za rad u najboljem interesu djeteta; 4. Pokretanje promjena u društvenim normama koje prihvataju, opraštaju ili ignorišu nasilje. Strategija stavlja poseban akcenat na zaštitu djece od trgovine ljudima, pružajući mjere za prevenciju i edukaciju djece i stručnih lica, kao i posebne mjere zaštite djece, kao što je Sklonište za djecu žrtve trgovine ljudima, promociju postupaka prilagođenih djeci u kontaktu sa pravosudnim sistemom, itd.

- **Strategija za integrirano upravljanje migracijama u Crnoj Gori 2017—2020²⁹**

Strategija je komplementarna sa Strategijom za integrirano upravljanje migracijama u Crnoj Gori, čiji je cilj ispunjavanje međunarodnih obaveza u pogledu upravljanja migracijama i obezbjeđivanje sigurnih i urednih migracija koje će smanjiti rizik da ugroženi migranti postanu žrtve trgovine ljudima. Strategija posebnu pažnju posvećuje ugroženim licima, kao što su migranti, i njihovoj zaštiti, posebno kada su u pitanju djeca migranti bez pratnje i razdvojena djeca migranti.

2.2. Osvrt na doprinos strategije postizanju ciljeva rodne ravnopravnosti

Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti 2021-2025.godine je strateški dokument kojim se uspostavlja bolji okvir za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori. Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti ima viziju: "Za društvo u kojem sve žene, muškarci i osobe drugačijih polnih i rodni identiteta imaju jednake mogućnosti da doprinesu održivom razvoju Crne Gore i da jednako uživaju u njegovim dobrobitima".

Strategija povezuje i dopunjuje Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti i njegove ciljeve: 4.2. Unaprijeđene mjere za očuvanje reproduktivnog zdravlja svih žena i djevojčica; 7.2. *Sprovođenje Rezolucije 1325 Savjeta bezbjednosti UN – Žene, mir i bezbjednost*, na način koji obezbjeđuje mjere zaštite žena žrtava trgovine ljudima, posebno blagovremenu i sveobuhvatnu zdravstvenu njegu i zaštitu, kao i stvaranje bezbjednijeg okruženja za žene i djevojčice sprečavanjem trgovine ljudima.

²⁸ Strategija za prevenciju i zaštitu djece od nasilja sa Akcionim planom 2017—2021.

²⁹ Strategija integriranog upravljanja migracijama u Crnoj Gori 2017-2020, sa Akcionom planom, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Crna Gora.

Strategija je do određene mjere obuhvatila rod. U analizi stanja, Strategija otkriva da su žene češće žrtve različitih oblika trgovine ljudima i potkrepljuje ove nalaze podacima iz službene statistike za period 2018—201. godine.³⁰ Strategija podrazumijeva da su sve mjere ili većina njih zapravo usmjerene na smanjenje broja žrtava, s obzirom da su češće žene - žrtve. Takođe, stavlja akcenat na rodne specifičnosti krivičnog djela trgovine ljudima, pružajući adekvatan odgovor na rodnu ranjivost. Strateški ciljevi i konkretni ciljevi su rodno neutralni, kao i mjere i većina aktivnosti, iako je rod bio uključen u sprovođenje aktivnosti, na primjer u obukama i kampanjama za podizanje nivoa svijesti. Takođe, Strategijom nijesu predviđeni indikatori razvrstani po rodu na nivou indikatora učinka i rezultata. Akteri se slažu da je Strategija mogla u većoj mjeri uključiti rod, posebno u odnosu na LGBT osobe, koja nijesu uključena u Strategiju.

Strategija je doprinijela ispunjavanju obaveza prema Komitetu za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena.³¹ Komitet je potvrdio napore Crne Gore u pravcu unapređenja svog institucionalnog i političkog okvira usmjerenog ka ubrzavanju eliminacije diskriminacije žena i promovisanju rodne ravnopravnosti, kao što su usvajanje ili uspostavljanje nacionalnog akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2019–2024 i njene naknadne napore, između ostalog, kroz uspostavljanje Tima za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima i potpisivanjem bilateralnih protokola o saradnji u borbi protiv trgovine ljudima sa tri zemlje u regionu.

³⁰ OEDS, Instrumenti/standardizovana uputstva za procjenu orodnjenosti strategije i zakona, sa analizom orodnjenosti 26 važećih strategija u 2021. godini.

³¹ CEDAW/C/MNE/CO/3 2024 Zaključna zapažanja o trećem periodičnom izvještaju Crne Gore.

III. TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE O IMPLEMENTACIJI AKCIONOG PLANA ZA POSLEDNJU GODINU SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024., za 2024. godinu izrađen je na osnovu pojedinačnih izvještaja institucija, koje su nosioci aktivnosti. Predlog Izvještaja o realizaciji Akcionog plana usaglašavan je sa predstavnicima Koordinacionog tijela za praćenje implementacije Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. godina, kao i razmjenom informacija elektronskim putem.

Akcionim planom za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024., za 2024. godinu pratila se realizacija 57 aktivnosti. Od ukupnog broja aktivnosti, 41 (72%) je realizovano, 7 (12%) aktivnosti je djelimično realizovano, dok je nerealizovanih aktivnosti ukupno 9 (16%). Riječ je o nerealizovanim aktivnostima u strateškim oblastima: Prevencija trgovine ljudima - 4 (20%), Odgovor krivičnog pravosuđa/krivično gonjenje - 1 (10%) i Partnerstvo, koordinacija i međunarodna saradnja - 4 (25%), dok su u strateškoj oblasti Zaštita žrtava trgovine ljudima, sve planirane aktivnosti realizovane.

Tabela broj 16. Stepen realizacije Akcionog plana za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za 2024. Godinu po strateškim oblastima

Strateška oblast	Realizovano	Djelimično realizovano	Nerealizovano	Ukupno
Prevencija trgovine ljudima	14	2	4	20
Zaštita žrtava trgovine ljudima	9	1		10
Odgovor krivičnog pravosuđa/krivično gonjenje	8	2	1	11
Partnerstvo koordinacija i međunarodna saradnja	10	2	4	16
Ukupno	41	7	9	57

Strateška oblast 1 – Prevencija trgovine ljudima Tokom 2024. godine, ostvareni su značajni rezultati u jačanju kapaciteta državnih institucija za proaktivnu identifikaciju, upućivanje, zaštitu i reintegraciju potencijalnih i stvarnih žrtava trgovine ljudima. Realizovane su specijalizovane obuke za zdravstvene radnike, diplomatsko-konzularno osoblje i druge službenike, uz ukupno 34 učesnika. Dodatno, kroz podršku međunarodnih partnera, organizovane su obuke za policiju, centre za socijalni rad i nastavnike, uz učešće preko 90 učesnika. Više od 60 škola širom Crne Gore učestvovalo je u edukativnim aktivnostima povodom Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima. Ministarstva su finansirala sedam projekata koji se bave smanjenjem osjetljivosti ranjivih grupa, ukupne vrijednosti 79.436 eura.

Poseban fokus stavljen je i na unapređenje sistema prikupljanja podataka, kroz dnevno ažuriranje poziva SOS linije, koja je 2024. zabilježila 1.077 poziva, od čega su 2 bila direktno vezana za trgovinu ljudima. Takođe, razvijene su aktivnosti usmjerene na borbu protiv trgovine ljudima putem informacionih tehnologija, uključujući predavanja u školama i nacionalne obuke za službenike tužilaštva i policije na temu digitalnih istraga.

Strateška oblast 2 – Zaštita žrtava trgovine ljudima Tokom 2024. godine, formalno je identifikovano 28 žrtava trgovine ljudima (12 žena i 16 muškaraca), uglavnom maloljetnih lica žrtava prisilnog prosjačenja i prinudnog rada. Izvršeno je preko 6.000 inspekcijskih nadzora i 245 zajedničkih kontrola policije i inspekcije rada. Otvoreno je državno sklonište za djecu žrtve trgovine ljudima, za koje su obezbijeđena sredstva i izrađen plan obuke za 15 stručnjaka. U cilju poboljšanja zaštite tokom krivičnog postupka, sprovodila se informativna kampanja o besplatnoj pravnoj pomoći, uz distribuciju višejezičnih materijala i kreiranje baze prevodilaca.

Strateška oblast 3 – Odgovor krivičnog pravosuđa/krivično gonjenje Realizovane su 82 akcije pod nazivom „Prosjak“, tokom kojih je podnijeto 11 krivičnih prijava zbog trgovine ljudima u vezi sa prosjačenjem i prinudnim radom. Tokom akcija zatečeno je 24 djece u prosjačenju. U radu sudova bilo je 27 predmeta protiv 48 okrivljenih, a donesene su dvije pravosnažne osuđujuće presude – u jednom slučaju za nedozvoljeni brak i u drugom za trgovinu ljudima. Održani su i redovni sastanci Operativnog tima za borbu protiv trgovine ljudima i jačana saradnja sa državnim tužilaštvima i međunarodnim organizacijama.

Strateška oblast 4 – Partnerstvo, koordinacija i međunarodna saradnja Sprovedene su radionice u Bijelom Polju, Tivtu i Podgorici, koje su okupile predstavnike lokalnih samouprava, policije, inspekcija, tužilaštava i centara za socijalni rad, čime je unaprijeđeno razumijevanje lokalnog odgovora na trgovinu ljudima. Organizovane su dodatne radionice u okviru rada mobilnih timova za identifikaciju žrtava. Ministarstvo unutrašnjih poslova je partner u istraživanju o radnoj eksploataciji koje IOM sprovodi, a završni izvještaj se očekuje u februaru 2025. Održana je i regionalna konferencija u Budvi sa 39 učesnika iz institucija i međunarodnih organizacija, posvećena odgovornim praksama u lancima snabdijevanja u kontekstu borbe protiv trgovine ljudima.

Kao što je vidljivo iz statističkog pregleda o stepenu realizacije, određenje aktivnosti nijesu ili su djelimično realizovane.

U realizaciji određenih aktivnosti u borbi protiv trgovine ljudima tokom izvještajnog perioda uočeni su brojni izazovi, prvenstveno povezani sa nedostatkom kadrovskih i finansijskih kapaciteta, kao i promjenama u planiranju donatora. Obuka za predstavnike lokalnih parlamenata i lokalne samouprave nije sprovedena zbog nedovoljnog broja prijavljenih učesnika, dok planirana dvodnevna obuka za medije nije realizovana usljed budžetskih ograničenja, uz preporuku da se izradi vodič za buduće obuke. Više aktivnosti, uključujući regionalnu konferenciju o prosjačenju djece, okrugli sto za rukovodioce policije, radionicu za izradu finansijskih indikatora, kao i studijsku posjetu EU, nisu sprovedene zbog kadrovskih problema i izmjena donatorskih planova, uz pomjeranje roka za realizaciju nekih aktivnosti na III kvartal 2025. godine. Ažuriranje Programa funkcionalne obuke i pravosudnog programa nije u potpunosti realizovano jer očekivane izmjene krivičnog zakonodavstva još nijesu usvojene, iako su djelimična prilagođavanja sprovedena u skladu sa GRETA preporukama. Takođe, aktivnosti koje su uključivale izradu upitnika za hotelski sektor, dopunu ugostiteljskog pravilnika i saradnju sa komunalnom policijom nijesu realizovane zbog proceduralnih i kadrovskih prepreka. Kreiranje novih informativnih materijala o sajber trgovini ljudima nije bilo moguće zbog ograničenih sredstava, dok je distribucija flajera o naknadi štete odložena do usvajanja izmjena Zakonika o krivičnom postupku. Multisektorska obuka je sprovedena djelimično, kroz jednu jednodnevnu sesiju sa ograničenim brojem učesnika.

Tabela broj 17. Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za 2024. godinu

STRATEŠKA OBLAST 1. PREVENCIJA TRGOVINE LJUDIMA			
OPERATIVNI CILJ 1: Unaprijediti preventivne aktivnosti i učešće svih aktera na državnom nivou u njihovom sprovođenju			
Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost na sredini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Planirano-Povećano znanje šire javnosti o trgovini ljudima za 10% do 2024. godine	Do sada nije vršeno istraživanje o stepenu znanja šire javnosti o fenomenu trgovine ljudima	Povećano znanje šire javnosti o trgovini ljudima za 5% do kraja 2021. godine	Povećano znanje šire javnosti o trgovini ljudima za 10% do 2024. godine

Ostvarena vrijednost- Sprovedeno je početno istraživanje sa ciljem procjene nivoa svijesti opšte javnosti o trgovini ljudima na početku sprovođenja strategije, ali rezultati nijesu dostupni. Istraživanje koje je bilo planirano za kraj implementacije Strategije, 2024. godine, nije realizovano. Zavod za školstvo je 2019. godine sproveo istraživanje o nivou znanja učeničke populacije o trgovini ljudima, dok je NVO sektor sproveo dva istraživanja u 2021 i 2022. godini, zahvaljujući čemu je bilo moguće bolje planiranje daljih aktivnosti na implementaciji strategije, ali ne i mjeriti ispunjenost zadatog indikatora. Analiza efikasnosti poziva prema SOS telefonu predstavlja značajan indikator povećanja svijesti javnosti o postojanju ove usluge i problemu trgovine ljudima. Povećan broj poziva od potencijalnih žrtava trgovine ljudima prema SOS telefonu govori u korist činjenice da su kampanje postigle svoj cilj. Međutim, u ovoj fazi nije moguće izmjeriti procent povećanja nivoa svijesti javnosti u smislu ovog indikatora.			
Planirano-Povećan broj poziva prema nacionalnoj SOS liniji za žrtve trgovine ljudima za 10% do 2024. godine	U periodu 2012 – 2018. godine bilo je ukupno 2815 poziva prema SOS liniji za žrtve trgovine ljudima	Povećan broj poziva prema nacionalnoj SOS liniji za žrtve trgovine ljudima za 5% do kraja 2021. godine	Povećan broj poziva prema nacionalnoj SOS liniji za žrtve trgovine ljudima za 10% do 2024. godine

Ostvareno- Broj poziva prema SOS liniji povećan je za 392 odsto do 2024. godine zbog sprovođenja Strategije (ukupan broj poziva, kao početna vrijednost na početku ovog ciklusa politike, bio je 2,815, dok ukupan broj poziva na kraju ciklusa politike iznosi 11,040).			
Planirano-Broj preliminarne identifikacije i upućivanja žrtava trgovine ljudima od strane predstavnika organa koji se ne bave krivičnim gonjenjem povećan za 50 % slučajeva do 2024. godine Ostvareno- Od 2021. godine uvedeno je i praćenje broja identifikovanih žrtava trgovine ljudima u Centrima za socijalni rad. U izveštajnom periodu evidentirano je ukupno 62 žrtve. U najmanje dva slučaja prijave o potencijalnim žrtvama trgovine ljudima Timu za formalnu identifikaciju, stigle su od prosvjetnih i socijalnih radnika dok su u najmanje jednom slučaju prijavu izvršili zdravstveni radnici.³² U odnosu na 3 slučaja preliminarne identifikacije od strane organa koji se ne bave krivičnim gonjenjem u periodu 2012 -2018 godine, zabilježeno je uvećanje za više 50%	U periodu od 2012 – 2018. godine u tri slučaja prijava o postojanju sumnje da se radi o potencijalnoj žrtvi trgovine ljudima nije bila upućena od strane Uprave policije	Broj preliminarne identifikacije i upućivanja žrtava trgovine ljudima od strane predstavnika organa koji se ne bave krivičnim gonjenjem povećan za 25 % slučajeva do kraja 2021. godine	Broj preliminarne identifikacije i upućivanja žrtava trgovine ljudima od strane predstavnika organa koji se ne bave krivičnim gonjenjem povećan za 50 % slučajeva do 2024. godine

³² Broj identifikovanih žrtava trgovine ljudima u centima za socijalni rad po godinama: 5 u 2021, 16 u 2022. 18 u 2023. godini, 23 u 2024. godini

Ključna mjera: 1 Unaprijediti preventivne aktivnosti i učešće svih aktera na državnom nivou u njihovom sprovođenju											
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja	
1.1.1. Sprovesti obuku zdravstvenih radnika/ca na temu “Uloga zdravstvenih radnika u borbi protiv trgovine ljudima”	Sprovedena jedna obuka o ulozi zdravstvenih radnika u borbi protiv trgovine ljudima Obučeno najmanje 15 zdravstvenih radnika Postignuta vrijednost- U organizaciji Uprave za ljudske resurse u	Uprava za ljudske resurse u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i Ministarstvom zdravlja	II Q	IV Q			300 eura	300 eura	Budžet Uprave za ljudske resurse		

	saradnji sa Ministarstvom zdravlja i Ministarstvom unutrašnjih poslova, dana 31.10.2024. godine održana obuka na temu „Uloga zdravstvenih radnika u borbi protiv trgovine ljudima“ kojoj je prisustvovalo 17 zdravstvenih radnika (5 muškaraca i 12 žena)									
1.1.2. Sprovesti obuku za predstavnike/ce Ministarstva vanjskih poslova (službenika koji se upućuju u DKP) o ulozi diplomatsko- konzularnih predstavništava	Sprovedena jedna obuka za predstavnike/ce Ministarstva vanjskih poslova koji/koje se upućuju na obavljanje dužnosti u DKP Crne Gore širom svijeta o ulozi diplomatsko- konzularnih predstavništava u	Uprava za ljudske resurse u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i Ministarstvom vanjskih poslova	II Q	IV Q			300 eura	150 eura	Budžet Uprave za ljudske resurse	

u borbi protiv trgovine ljudima	borbi protiv trgovine ljudima Obučeno najmanje 10 predstavnika Postignuta vrijednost- Obuka je održana 18.12. 2024. godine u prostorijama MVP u online formatu, a u saradnji sa Upravom za ljudske resurse i predavačicom Sonjom Perišić Bigović. Obuci, koja je organizovana na temu „Uloga i mogućnosti Ministarstva vanjskih poslova i DKP u borbi protiv trgovine ljudima“ prisustvovalo je sedam službenika MVP (tri muškarca i četiri žene) koji se u predstojećem									
---------------------------------	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	periodu upućuju na mandate.									
1.1.3. Sprovesti multisektorske obuke predstavnika/ca različitih institucija o mogućnostima prepoznavanja i upućivanja žrtava trgovine ljudima	Sprovedene jedna jednodnevna i jedna dvodnevna multisektorska obuka koje će okupiti predstavnike/ce svih institucija uključenih u identifikaciju i zaštitu žrtava trgovine ljudima Postignuta vrijednost- U organizaciji Uprave za ljudske resurse u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, dana 30.10.2024. godine održana	Uprava za ljudske resurse u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije IOM	III Q	IV Q		Aktivnost je djelimično realizovana jer dvodnevna obuka koja je trebala biti održana uz podršku IOM nije realizovana zbog promjena u internom planiranju donatora.	300 eura 4000 eura	300 eura 0	Budžet Uprave za ljudske resurse Sredstva donacije po osnovu projekta	

	obuka na temu „Jačanje vještina rane identifikacije i upućivanja potencijalnih slučajeva trgovine ljudima sa posebnim osvrtom na multisektorsku saradnju“ kojoj je prisustvovalo 10 predstavnika različitih institucija (MUP/Uprave policije, Zavoda za zapošljavanje, škole, Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije) (3 muškarca i 7 žena)									
1.1.4. Sprovesti obuku predstavnika/ca lokalnih parlamenata i predstavnika/ca lokalne samouprave na temu “Jačanje nivoa svijesti o	Sprovedena jedna obuka za predstavnike/ce lokalnih parlamenata i predstavnika/ca lokalne samouprave na temu “Jačanje nivoa svijesti o	Uprava za ljudske resurse u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova	II Q	IV Q		Obuka je bila planirana za 1. novembar 2024. godine, međutim nije održana zbog nedovoljnog broja	300 eura	0	Budžet Uprave za ljudske resurse	U narednom periodu razmotriti nove modalitete za realizaciju ovakve aktivnosti

trgovini ljudima na lokalnom nivou“	trgovini ljudima na lokalnom nivou“ Obučeno najmanje 15 predstavnika					prijavljenih učesnika.				
1.1.5. Sprovesti obuku na temu upoznavanje sa Smjernicama za policijske službenike/ce za obavljanje razgovora sa osobama za koje postoji sumnja da su žrtve trgovine ljudima sa ponuđenim setom pitanja za predstavnike institucija koji dolaze u kontakt sa potencijalnim i žrtvama trgovine ljudima	Sprovedene dvije dvodnevne obuke Obučeno najmanje 15 predstavnika institucija po obuci Ostvarena vrijednost- Ministarstvo unutrašnjih poslova uz podršku Misije OEBS u Crnoj Gori održalo je obuke na temu „Smjernica za policijske službenike za obavljanje razgovora sa osobama za koje postoji sumnja da su žrtve trgovine ljudima sa ponuđenim setom pitanja“ dana 25. i 26. marta 2024.	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori	I Q	II Q			16 280 eura	16 280 eura	Sredstva donacije po osnovu projekta	

	godine u Budvi, kao i dana 28. i 29. marta 2024. godine u Kolašinu. Obukama je prisustvovalo ukupno 41 predstavnika Uprave policije i centara za socijalni rad, od toga 25 muškaraca i 16 žena.									
1.1.6. Organizovati edukativne radionice u prihvatnim centrima za smještaj stranaca/strankinja koji/koje traže međunarodnu zaštitu o rizicima od krijumčarenja i trgovine ljudima	Organizovane dvije radionice za strance/strankinje koji/koje traže međunarodnu zaštitu Ostvarena vrijednost- Dana 25.11.2024. predstavnica MUP/Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima održala dva seta edukativnih radionica u Centru	Ministarstvo unutrašnjih poslova/Uprava policije Polijska akademija uz podršku Međunarodne organizacije za migracije IOM	III Q	IV Q			500 eura	0	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova	

	za prihvatanje stranaca koji traže međunarodnu zaštitu o rizicima od krijumčarenja i trgovine ljudima, kojoj je prisustvovalo ukupno 9 učesnika (3 muškarca i 6 žena)										
Ključna mjera 1.2: Nastaviti sa podizanjem nivoa svijesti u svim segmentima društva i podržati napore da se smanji potražnja za uslugama žrtava trgovine ljudima											
1.2.1. Organizovati obuku za predstavnike/ce medija o izvještavanju o slučajevima trgovine ljudima	Organizovana dvodnevna obuka za najmanje 10 medijskih poslenika/ca	1	Ministarstvo kulture i medija	II Q	IV Q		Aktivnost nije realizovana zbog budžetskih okolnosti. Aktivnost će se redefinisati i realizovati na način izrade vodiča za medijsko izvještavanje o trgovini ljudima u komunikaciji sa donatorima, a u skladu sa međunarodnim standardima ljudskih prava	3 500 eura	0	Sredstva donacije po osnovu projekta	U narednom periodu intenzivirati komunikaciju sa donatorima u cilju stvaranja adekvatnih preduslova za realizaciju ove aktivnosti.

						koji će predstavljati osnovu za sprovođenje budućih obuka.				
1.2.2. Organizovati regionalnu konferenciju na temu Odgovor na problem prosjačenja djece	Organizovana regionalna konferencija	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava uz podršku projekta EU4FAST	III Q	IV Q		Aktivnost nije realizovana zbog izmjena u internom planiranju donatora.	25 000 eura	0	Sredstva donacije po osnovu projekta	
1.2.3. Organizovati okrugli sto za rukovodioce Regionalnih centara policije i Odjeljenja bezbjednosti u odnosu na problem prosjačenja	Održan okrugli sto	Ministarstvo unutrašnjih poslova /Uprava policije	II Q	III Q		Aktivnost nije realizovana zbog ograničenih kadrovskih kapaciteta.	1000 eura	0	Sredstva donacije po osnovu projekta	

1.2.4. Organizovati obuke nastavnika/ca po programima akreditovanim kod Zavoda za školstvo, a koji se odnose na prevenciju trgovine ljudima	Održane dvije obuke nastavnika/ca – najmanje 15 učesnika/ca po obuci Ostvarena vrijednost- Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija u saradnji sa Zavodom za školstvo i Odjeljenjem za borbu protiv trgovine ljudima, organizovalo je dvije dvodnevne obuke za nastavni kadar pod nazivom "Obrazovni sistem u prevenciji trgovine djecom, sklapanja nedozvoljenih brakova i ekonomske eksploatacije djece". Obuke su održane 3. i 4. juna 2024. godine, kao i 28. i 29.	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	II Q	IV Q			1 000 eura	1 500 eura	Budžet Minsitarsva prosvjete	
--	---	---	------	------	--	--	------------	------------	------------------------------	--

	oktobra 2024. godine. Ukupno 45 nastavnika i nastavnica je uspješno završilo obuku.									
1.2.5. U cilju obilježavanja 18. oktobra, Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima, organizovati radionice za učenike/ce osnovnih i srednjih škola na temu prevencije trgovine ljudima/djecom	Održati radionice u najmanje 50 škola sa učenicima/ama osnovnoškolskog i srednješkolskog uzrasta Obuhvaćeno 50 škola Realizovano 400 radionica Ostvarena vrijednost- Povodom Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima, Ministarstvo je uputilo cirkularno pismo svim osnovnim i srednjim školama u Crnoj Gori. Prema	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	III Q	IV Q					Nisu potrebna dodatna finansijska sredstva	

	povratnim informacijama koje smo dobili od škola, više od 60 osnovnih i srednjih škola obilježilo je 18. oktobar, Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima. Tim povodom, organizovano je oko 600 radionica, prezentacija i predavanja na teme kao što su sajber nasilje, trgovina ljudima, seksualno nasilje, seksualna eksploatacija, likovno izražavanje, dokumentarni filmovi, dramski komadi, skečevi, predavanja, debate i slično. Takođe, škole su na svojim Facebook stranicama i sajtovima objavljivale materijale vezane za 18. oktobar -									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima.									
Ključna mjera 1.3: Smanjiti osjetljivost ranjivih grupa kroz podršku projektima za njihovo osnaživanje										
1.3.1. Finansirati projekte i programe NVO čiji je cilj borba protiv trgovine ljudima (borba protiv dječjih /ugovorenih brakova i prosjačenja), na osnovu Javnog konkursa za finansiranje projekata/programa NVO u oblasti Zaštita i unapređenje prava manjinskih naroda – zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	Finansijski podržana najmanje dva projekta NVO Ostvarena vrijednost- Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je i ove godine u julu donijelo Odluku u svrhu realizacije projekata za unapređenje položaja RE populacije kojim je podržalo 33 projekata u iznosu od 500.000€. Od ukupnih 33 projekta dva projekta su finansirana za programe NVO čiji je cilj borba protiv trgovine ljudima	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava	II Q	IV Q			30 000 eura	31 436 eura	Budžet Ministarstva ljudskih i manjinskih prava	

	(borba protiv dječjih /ugovorenih brakova i prosjačenja), na osnovu Javnog konkursa za finansiranje projekata/programa NVO u oblasti Zaštita i unapređenje prava manjinskih naroda – zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki. 1.“Djelovanje svih aktera u lokalnim zajednicama za socijalnu inkluziju romkinja i egipćanki u Crnoj Gori“, u iznosu od 15.981.00 eura predložen od NVO „Centar za romske inicijative“ iz Nikšića. 2.„Unapređenje socio -ekonomskog položaja									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	Roma/Romkinja i Egipćana/Rgipćanki u Crnoj Gori“ u iznosu od 15. 455.00 eura, predložen od NVO Centar za bezbjedonosna, sociološka i kriminološka istraživanja Crne Gore – Defendologija“ iz Nikšića. Realizacija navedenih projekata krenula je od 1. septembra 2024.									
1.3.2. Podržati projekte i programe NVO u oblasti zaštite i promovisanja ljudskih i manjinskih prava kroz realizaciju Javnog konkursa na temu „Reagujmo i spriječimo	Broj zaključenih ugovora o realizaciji projekata /programa NVO Ostvarena vrijednost- Komisija za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata/programa nevladinih	Ministarstvo unutrašnjih poslova	II Q	IV Q			50 000 eura	48 000 eura	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova	

trgovinu ljudima“	organizacija u 2024. godini, u oblasti zaštite i promovisanja ljudskih i manjinskih prava Ministarstva unutrašnjih poslova raspisala je Javni konkurs „Reagujmo i spriječimo trgovinu ljudima“ dana 04.06.2024. godine. Dana, 17. decembra 2024. godine navedena Komisija donijela Odluku o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija u 2024. godini, u oblasti zaštite i promovisanja ljudskih i manjinskih prava sa kojom su podrženi projekti 5 NVO.									
Ključna mjera 1.4: Unaprijediti sistem za prikupljanje podataka, kao i sprovođenje istraživanja o promjeni trendova kod trgovine ljudima										

1.4.1. Pratiti i analizirati telefonske pozive na SOS telefonu za žrtve trgovine ljudima	Dnevni izvještaji o registrovanim pozivima na SOS telefonu po strukturi i brojčano. Izrađene polugodišnje analize u vidu grafičkog prikaza u odnosu na broj i strukturu poziva. Ostvarena vrijednost- U periodu od 1. januara 2024., zaključno sa 31. julom 2024. na SOS liniji za žrtve trgovine ljudima u Crnoj Gori (11 66 66) je evidentirano ukupno 1077 poziva, od toga 435 informativnih, 136 prekinutih, 504 ostalih poziva (porodično nasilje i ostale vrste nasilja	Ministarstvo unutrašnjih poslova	I Q	IV Q			Nisu potrebna finansijska sredstva			
--	--	----------------------------------	-----	------	--	--	------------------------------------	--	--	--

	nad ženama i djecom koji su u tom slučaju prosljeđivani nadležnim institucijama). Takođe, putem SOS telefona bila su ostvarena 2 poziva u kojima su se provjeravale okolnosti povodom potencijalnih situacija trgovine ljudima.									
1.4.2. Prikupljati podatke o broju žrtava trafikinga, evidentiranih u centrima za socijalni rad.	-Podaci su integrisani u godišnjem izvještaju o radu centara za socijalni rad Ostvarena vrijednost- U 2024. godini identifikovane su 23 žrtve trgovine ljudima, od kojih je	Ministarstvo rada i socijalnog staranja u saradnji sa Centrima za socijalni rad i Zavodom za socijalnu i dječju zaštitu	I Q	IV Q			Nisu potrebna finansijska sredstva			

	12 ženskog i 11 muškog pola.									
1.4.3. Pratiti i analizirati podatke Tima za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima	Izrada kvartalnih izvještaja Ostvarena vrijednost- Tim za formalnu identifikaciju žrtva trgovine ljudima je tokom 2024. godine za 28 lica donio odluku da se radi o žrtva trgovine ljudima. Od ukupnog broja identifikovanih lica 12 je ženskog pola, dok je 16 lica muškog pola. Sva identifikovana lica ženskog pola bila su maloljetna i žrtve su trgovine ljudima u	Ministarstvo unutrašnjih poslova	I Q	IV Q			Nisu potrebna finansijska sredstva sredstva			

	svrhu prisilnog prosjačenja. Među identifikovanim licima muškog pola 11 je maloljetnih (žrtve prisilnog prosjačenja i u 3 slučaja i žrtve prisilnog rada), dok su su 5 punoljetnih lica žrtve trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije.									
1.4.4. Razvoj elektronske evidencije podataka u vezi krivičnog djela trgovine ljudima u Crnoj Gori	Razvijena elektronska evidencija podataka u vezi krivičnog djela trgovine ljudima u Crnoj Gori Ostvarena vrijednost- U okviru regionalnog projekta „Zajedničko djelovanje Zapadnog Balkana protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima“	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije IOM	IQ	IV Q			80 000 eura	79.990 eura	Sredstva donacije po osnovu projekta	

	međunarodna organizacije za migracije (IOM) je Ministarstvu unutrašnjih poslova 9. avgusta 2024. godine uručila Softver za vođenje elektronske evidencije slučajeva trgovine ljudima koji će omogućiti generisanje zvanične statistike o slučajevima trgovine ljudima na nacionalnom nivou.									
Ključna mjera 1.5: Unaprijediti znanje o rizicima i posljedicama od dječije pornografije i drugih vidova seksualne eksploatacije, kao i od zlostavljanja djece putem informacionih i komunikacionih tehnologija										
1.5.1. Kreiranje informativnog materijala o opasnostima od trgovine ljudima u sajber prostoru namijenjenog učenicima i roditeljima	Kreiran informativni materijal Ostvarena vrijednost- Službenici MUP/Uprave policije su tokom 2024. godine upoznavali učenike u	Ministarstvo unutrašnjih poslova/Uprava policije Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija Ministarstvo rada i	III Q	IV Q		Iako je planirano da bude razvijen namjenski materijal, zbog ograničenih finansijskih kapaciteta, korišćeni su postojeći materijali, prikazani	500 eura	0 eura	Sredstva donacije po osnovu projekta	U narednom periodu razmotriti modalitete za kreiranje ovakvog materijala u saradnji sa organizacionom jedinicom UP za suzbijanje

	više škola o opasnostima od trgovine ljudima u sajber prostoru, upoznavajući čak sa dostupnim informacijama i dajući smjernice i relevantne materijale.	socijalnog staranja u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije IOM				petominutni filmovi sa jasnim porukama na ovu temu, u cilju informisanja učenika o ovoj problematici				visokotehnološki kriminala
1.5.2. Podizanje svijesti o rizicima trgovine ljudima koje nosi upotreba društvenih mreža i platformi i tehnološkog opismenjavanja kod djece i roditelja - dijeljenje informativnog materijala o opasnostima od trgovine ljudima u sajber prostoru roditeljskim sastancima,	Podijeljen informativni material Ostvarena vrijednost- Prepoznavši da su u strukturi identifikovani žrtava trgovine ljudima predominantno lica mlađa od 18 godina, a imajući u vidu izazove koje donose napredne tehnologije i novi načini vrbovanja potencijalnih žrtava i	Ministarstvo unutrašnjih poslova/Uprava policije Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	III Q	IV Q			Nisu potrebna finansijska sredstva sredstva			

početkom školske godine	njihove eksploatacije online putem, Ministarstvo unutrašnjih poslova, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, nauke i inovacija sprovelo je aktivnosti u cilju podizanja svijesti o rizicima trgovine ljudima koje nosi upotreba društvenih mreža i platformi, organizovanjem predavanja na pomenutu temu u nekoliko srednjih škola, u periodu 17-18. oktobra 2024. godine. Predstavnici Uprave policije i Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima ovom prilikom informisali su srednjoškolce o rizicima i mogućim posljedicama upotrebe društvenih mreža i platformi, dječijoj pornografiji i									
----------------------------	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	drugim vidovima seksualne eksploatacije, zlostavljanja djece putem informacionih i komunikacionih tehnologija.									
1.5.3. Sprovesti multidisciplinarnu obuku o upotrebi visoke tehnologije za izvršenje, istragu i krivično gonjenje trgovine ljudima	Realizovana jedna obuka Ostvarena vrijednost- Održane su dvije nacionalne obuke o vođenju digitalnih istraga u slučajevima trgovine ljudima i krijumčarenja migranata za 27 učesnika, predstavnika/ca tužilaštva i policije: - 2-4. septembar 2024.godine, Kolašin.	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije IOM	III Q	IV Q			4 000 eura	21 115 eura	Sredstva donacije po osnovu projekta	

	- 6-8. novembar 2024. Godine, Budva.									
--	--------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

STRATEŠKA OBLAST 2. ZAŠTITA ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA

OPERATIVNI CILJ 2 : Unaprijediti identifikaciju žrtava trgovine ljudima i kvalitet zaštite i pomoći prilikom njihove društvene reintegracije

Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost na sredini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Planirano-Pružaoци usluga iz oblasti socijalne i dječije zaštite imaju licencu za obavljanje te djelatnosti u 100% slučajeva <i>Ostvarena vrijednost-</i> U sistemu socijalne i dječije zaštite u 2024. godini otvoreno je državno sklonište za djecu i mlade žrtve trgovine ljudima. Takođe licencirano je sklonište za odrasle žene žrtve seksualne eksploatacije koje vodi NVO. Pored toga	U Crnoj Gori trenutno postoji jedan pružalac usluge koji ima licencu za obavljanje djelatnosti socijalne i dječije zaštite za uslugu smještaja u prihvatilištu – skloništu (JU Dječji dom “Mladost” u Bijeloj). Postoje tri licencirana pružaoци usluga za pružanje usluge SOS telefon	Povećan broj pružaoци usluga iz oblasti socijalne i dječije zaštite koji imaju licencu za obavljanje te djelatnosti za najmanje 3 do kraja 2021. godine	Pružaoци usluga iz oblasti socijalne i dječije zaštite imaju licencu za obavljanje te djelatnosti u 100% slučajeva

postoji 6 pružalaca usluga ima licencu za pružanje smještaja u prihvatilištu-skloništu u trajanju do jedne godine i jedan pružalac usluga koji ima licencu za pružanje smještaja u prihvatilištu-skloništu u trajanju do 7 dana. Takođe postoji i 6 pružalaca usluga koji imaju licencu za pružanje usluga putem SOS telefona. Pružaoci usluga socijalne i dječije zaštite su licencirani za obavljanje ove djelatnosti u 100% slučajeva.			
Planirano-Uspostavljen sistem za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima i obezbijeđeno dodjeljivanje statusa žrtvi trgovine ljudima na osnovu standardizovanih obrazaca u 100 % slučajeva do 2024. godine Ostvarena vrijednost- Tim za formalnu identifikaciju formiran je 2019. godine. Tim sprovodi proceduru formalne identifikacije u skladu sa Nacionalnim planom koji je usvojila Vlada. Od tog perioda do danas Tim je održao ukupno 97 sastanka i obavio 28 terenskih posjeta. Tokom tog perioda, identifikovano je 119 žrtava trgovine ljudima, od kojih su 52 posto bila djeca (većinom iz Crne Gore, a većina njih radi prisilnih dječjih brakova i prisilnog prosjačenja).	U Crnoj Gori trenutno ne postoji uspostavljen sistem za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima	Uspostavljen sistem za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima, osposobljen Tim za formalnu identifikaciju i obezbijeđeno dodjeljivanje statusa žrtvama trgovine ljudima na osnovu standardizovanih obrazaca u 100 % slučajeva do kraja 2021. godine	Tim za formalnu identifikaciju je funkcionalan i daje rezultate

Planirano-Povećan broj vođenih istraga za KD Trgovina ljudima za 20 % do 2024. godine		U periodu 2012 – 2018. godine vođeno je ukupno 15 istraga za KD Trgovina ljudima		Povećan broj vođenih istraga za KD Trgovina ljudima za 10 % do kraja 2021. godine		Povećan broj vođenih istraga za KD Trgovina ljudima za 20 % do 2024. godine				
Ostvarena vrijednost- U periodu 2020 – 2024, sprovedeno je ukupno 36 krivičnih istraga o trgovini ljudima, što predstavlja povećanje od 40%.										
Ključna mjera: 2.1. Unaprijediti identifikaciju žrtava i potencijalnih žrtava trgovine ljudima među ranjivim grupama										
Aktivnost koja utiče na realizaciju	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
Operativnog cilja 2										
2.1.1. Organizovati sastanke Tima za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima	-Sastanci evidentirani u godišnjem izvještaju o radu Tima za formalnu	Minsitarstvo unutrašnjih poslova	I Q	IV Q			Nisu potrebna finansijska			

	identifikaciju žrtava trgovine ljudima Postignuta vrijednost- Tokom 2024. godine su se redovno održavali sastanci Tima za formalnu identifikaciju					sredstva			
2.1.2. Sprovoditi inspekcijski nadzor u oblasti rada na suzbijanju nelegalnog rada i trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije	-Izvršeno najmanje 6000 kontrola - inspekcijskih nadzora u oblasti rada na suzbijanju nelegalnog rada i trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije -Sačinjen izvještaj o rezultatima Postignuta vrijednost- Tokom 2024. godine izvršeno je 6.064	Uprava za inspekcijske poslove	I Q	IV Q		Nisu potrebna finansijska sredstva			

	inspekcijskih nadzora									
2.1.3. Sprovoditi zajedničke kontrole Uprave policije (Inspektori za strance) i inspekcijskih službi i iste intenzivirati tokom ljetnje turističke sezone.	-Realizovano najmanje 200 zajedničkih kontrola policije (Inspektori za strance) i inspekcijskih službi -Sačinjen izvještaj o rezultatima zajedničkih kontrola policije (Inspektori za strance) i inspekcijskih službi Postignuta vrijednost- Tokom 2024. godine izvršeno je 245 inspekcijskih nadzora u sklopu zajedničkih kontrola.	Ministarstvo unutrašnjih poslova /Uprava policije u saradnji sa Upravom za inspekcijske poslove	I Q	IV Q			Nisu potrebna finansijska sredstva			
Ključna mjera 2.2: Osigurati efikasnije funkcionisanje mehanizama za nadoknadu štete žrtvama										

2.2.1. Distribucija flajera/obrasca o pravu na naknadu štete za žrtve trgovine ljudima, u cilju boljeg pristupa pravdi.	Broj distribuiranih flajera/obrazaca sudovima i državnim tužilaštvima, pružaoциma usluga smještaja u prihvatilištu/skloništu, kao i Centrima za socijalni rad Postignuta vrijednost- Nacrt flajera o mogućnostima ostvarivanja prava na naknadu štete u krivičnom postupku je izrađen. Napominjemo da je crnogorski zakonodavac započeo proces revizije krivičnog zakonodavstva, i Vlada Crne Gore je pripremila predlog izmjena i dopuna	Vrhovni sud Crne Gore	I Q	II Q		Kako bi flajer bio usklađen sa novim zakonskim rješenjima, smatra se cjelishodnim odlaganje distribucije flajera do početka primjene pomenutih rješenja. Ova aktivnost će biti dio Akcionog plana za 2025. godinu	2 000 eura	0	Sredstva donacije po osnovu projekta	
---	--	-----------------------	-----	------	--	---	------------	---	--------------------------------------	--

	Zakonika o krivičnom postupku. Između ostalog, predloženim izmjenama i dopunama se osnažuju prava žrtvava i predviđa niz odredbi koje se tiču i mogućnosti ostvarivanja prava na imovinsko-pravni zahtjev u krivičnom postupku.									
Ključna mjera 2.3: Unaprijediti kvalitet zaštite i pomoć žrtvama trgovine ljudima u njihovoj društvenoj reintegraciji										
2.3.1. Formiranje baze podataka o dostupnim prevodiocima za različite jezike u skladu sa preporukom GRETA (br 45 izvjestaja, strana 16)	Formirana baza podataka o dostupnim prevodiocima za različite jezike u skladu sa preporukom GRETA Postignuta vrijednost-	Ministarstvo pravde	II Q	IV Q			Nisu potrebna dodatna sredstva			

	Formirana je baza podataka o dostupnim prevodiocima za različite jezike u skladu sa preporukom GRETA i ista je dostupna na službenoj internet stranici Ministarstva pravde.									
2.3.2. Učestvovati u finansiranju prihvatilišta - skloništa za žrtve trgovine ljudima	Obezbijedena sredstva za finansiranje usluge prihvatilišta – skloništa za žrtve trgovine ljudima Izdvojeno minimum 350,00 eura po korisniku ove usluge Postignuta vrijednost- Ministarstvo je opredijelilo 50 000 eura za finansiranje usluge prihvatilišta – skloništa za žrtve	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	I Q	IV Q			50 000 eura + 350,00 eura-po korisniku ove usluge	50 000 eura 6.058,14 eura	Budžet Ministarstva rada i socijalnog staranja	

	trgovine ljudima koju vodi NVO. Sa druge strane, za funkcionisanje skloništa u 2024. godini za korisnike ove usluge (od januara do novembra) preko rješenja centara za socijalni rad opredijeljeno je 6.058,14 eura.									
2.3.3. Stavljanje u funkciju skloništa za smještaj djece žrtava trgovine ljudima u skladu sa međunarodnim obavezama	Sklonište stavljeno u funkciju u skladu sa međunarodnim obavezama i preporučenim standardima Postignuta vrijednost- Sklonište za smještaj djece žrtava trgovine ljudima je posebno namijenjeno za smještaj djece, licencirano je za 10 korisnika.	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	I Q	III Q			215 000 eura	218 000 eura	Budžet Ministarstva rada i socijalnog staranja	

	Adaptirano je u skladu sa međunarodnim standardima, uz poseban akcenat na sigurnost žrtava. Objekat ispunjava sve sigurnosne zahtjeve, uključujući sigurnosnu ogradu, video nadzor i kontrolu pristupa, čime se osigurava zaštita korisnika. Unutrašnjost skloništa omogućava razdvajanje smještaja prema polu, a djeca koja borave u njemu imaju sveobuhvatnu podršku u procesu prevazilaženja traume, uz zaštitu njihovih prava i interesa.									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.3.4. Uspostaviti saradnju sa Upravom za ljudske resurse u cilju izrade metodološkog uputstva za sprovođenje obuke za trenere za stručne radnike u skloništu za žrtve trgovine ljudima	Izrađen nacrt metodološkog uputstva Postignuta vrijednost- Uspostavljena je saradnja sa Upravom za ljudske resurse. U okviru realizacije projekta „Podrška EU-ja jačanju borbe protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima na Zapadnom Balkanu“ (EU Support to Strengthen the Fight against Migrant Smuggling and Trafficking in Human Beings in the Western Balkans), koji će se sprovoditi tokom 2025. godine, planirano je da bude obučeno petnaest	Ministarstvo rada i socijalnog staranja Uprava za ljudske resurse	IV Q	IV Q					Redovna budžetska sredstva	
---	---	--	------	------	--	--	--	--	----------------------------	--

	službenika/ca (stručnih radnika) za rad sa žrtvama trgovine ljudima.									
2.3.5. Pružati podršku i zaštitu korisnicima u okviru mjera i aktivnosti iz nadležnosti Centara za socijalni rad, pružanje psihosocijalne pomoći, imenovanje staratelja, izradu individualnih planova usluga i zaštite žrtava, posredovanje u ostvarivanju prava na druge usluge u cilju osnaživanja žrtava nakon izlaska iz skloništa – prihvatilišta“	Izveštaj o preduzetim mjerama i radnjama iz nadležnosti centara za socijalni rad. Postignuta vrijednost- Nakon napuštanja skloništa centri za socijalni rad pružaju podršku kroz psihosocijalnu pomoć i integracije u zajednicu u cilju osnaživanja žrtava.	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	I Q	IV Q			Nisu potrebna finansijska sredstva			

Ključna mjera 2.4: Unaprijediti zaštitu žrtava tokom krivičnog postupka sa posebnim akcentom na djecu									
2.4.1. Sprovođenje kampanje o povećanju stepena informisanosti o besplatnoj pravnoj pomoći za žrtve rodno zasnovanog nasilja, uključujući žrtve trgovine ljudima	Realizovana kampanja (distribucija plakata i flajera svim sudovima, tužilaštvima, domovima zdravlja, bolnicama, policiji i centrima za socijalni rad) Postignuta vrijednost- Na inicijativu Vrhovnog suda Crne Gore i Ministarstva unutrašnjih poslova, uz podršku međunarodnih partnera, izrađen je informativni materijal u cilju povećanja stepena informisanosti o besplatnoj pravnoj pomoći. Ovaj materijal, izrađen na pet jezika:	Vrhovni sud Crne Gore u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i Programskom kancelarijom Savjeta Evrope	III Q	IV Q			5 000 eura	5 000 eura	Sredstva donacije po osnovu projekta

	crnogorskom, engleskom, albanskom, farsi i ukrajinskom, pruža informacije šta dodijeljena besplatna pravna pomoć obuhvata, ali i kontakt telefone svih službi za besplatnu pravnu pomoć pri osnovnim sudovima u Crnoj Gori, kojima se lica mogu obratiti u cilju informisanja i u konačnom, ostvarenja ovog prava i isti je distribuiran nadležnim institucijama.									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

STRATEŠKA OBLAST 3. ODGOVOR KRIVIČNOG PRAVOSUĐA/KRIVIČNO GONJENJE

OPERATIVNI CILJ 3: Osnažiti kapacitet organa za krivično gonjenje trgovine ljudima, radi efikasnijeg vođenja krivičnih i finansijskih istraga

Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost na sredini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Planirano- Povećan broj podnijetih krivičnih prijava u vezi sa krivičnim djelom trgovina ljudima za 20 % do 2024. godine Ostvarena vrijednost- Tokom perioda implementacije Strategije došlo je do značajnog porasta broja podnijetih krivičnih prijava za krivično djelo trgovine ljudima: ukupno 56 krivičnih prijava protiv 78 lica. U poređenju sa 6 krivičnih prijava u periodu 2012—2018. godina, povećanje iznosi 833 odsto nakon realizacije aktivnosti iz Strategije	U periodu od 2012-2018. godine Uprava policije podnijela je 5 krivičnih prijava za krivično djelo trgovina ljudima	Povećan broj podnijetih krivičnih prijava za krivično djelo trgovina ljudima, za 10 % do kraja 2021. godine	Povećan broj podnijetih krivičnih prijava za krivično djelo trgovina ljudima, za 20 % do 2024. godine
Planirano- Unaprijeđen sistem za prikupljanje podataka prema standardima postavljenim u Strategiji održivog razvoja i turizma 2030. (sačinjene analize u odnosu na pol, godine, državljanstvo žrtava, izvršioca, školsku spremu na 1000 stanovnika)	Postoji uspostavljen sistem prikupljanja podataka o broju krivičnih prijava, optužnica, presuda, broju potencijalnih i žrtava, kao i o broju izvršilaca trgovine ljudima	Izrađena analiza prikupljenih podataka i primjenjene metode (statistički, deskriptivni i komparativni metod) u analizi podataka do kraja 2021. godine	Unaprijeđen sistem za prikupljanje podataka prema standardima postavljenim u Strategiji održivog razvoja i turizma 2030. (sačinjene analize u odnosu na pol, godine, državljanstvo žrtava, izvršioca, školsku spremu na 1000 stanovnika)

Ostvarena vrijednost- Postignut je značajan napredak u unapređenju sistema za prikupljanje podataka o trgovini ljudima. Unaprijeđen je model prikupljanja podataka sa SOS linije za žrtve trgovine ljudima, a podaci o predmetima trgovine ljudima se redovno ažuriraju, uključujući i podatke Tima za formalnu identifikaciju žrtava. Tokom 2024. godine, uz podršku IOM-a, uspostavljena je desktop aplikacija koja omogućava centralizovano prikupljanje podataka, preuzimanje podataka iz eksternih sistema, unos novih informacija, modifikaciju podataka, pregled evidencija i generisanje statističkih i grafičkih izvještaja. Ovaj napredak olakšava svakodnevni rad i omogućava bolje kreiranje politika zasnovanih na podacima.			
Ključna mjera 3.1: Obezbijediti proaktivniji pristup djelovanja policije i tužilaštva u cilju suzbijanja svih oblika trgovine ljudima			

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planiran i datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
3.1.1. Kreirati uputstvo za izvještavanje u odnosu na akciju „Prosjak“	Kreirano uputstvo za izvještavanje u odnosu na akciju „Prosjak“ Postignuta vrijednost- U neposrednoj komunikaciji službenika Uprave policije- Grupe za suzbijanje krivičnih djela krijumčarenja, trgovine ljudima i ilegalnih migracija data uputstva službenicima iz	Ministarstvo unutrašnjih poslova/Uprava policije	I Q	I Q			Nisu potrebna finansijska sredstva			

	lokalnih Odjeljenja bezbjednosti o izvještavanju								
3.1.2. Nastaviti sa realizacijom akcije suzbijanja prosjačenja (akcija “Prosjak”)	Realizovano najmanje 100 akcija na terenu „Prosjak“ Broj djece koja su zatečena u prosjačenju Postignuta vrijednost- Realizovane 82 akcije „Prosjak“ Protiv 33 lica podneseno 33 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka zbog	Ministarstvo unutrašnjih poslova/Uprava policije	I Q	IV Q		Aktivnost je djelimično realizovana iz razloga nedostatka broja policijskih službenika na svim nivoima što dodatno otežava i usložnjava rad po svim linijama.	Nisu potrebna finansijska sredstva		U narednom periodu potrebno je jačati kadrovske kapacitete

[illegible]

3.1.3. Pratiti aktivnosti Operativnog tima za borbu protiv trgovine ljudima	Izrađeni kvartalni izvještaji o radu Operativnog tima za borbu protiv trgovine ljudima Postignuta vrijednost- U izvještajnom periodu Operativni tim je održavao kvartalne sastanke, izrađivao kvatralne izvještaje o radu i osim toga održao dva sastanka i to sa rukovodiocima državnih tužilaštava i predstavnikom Ombudsmana, kao i sastanak sa predstavnicima IOM-a.	Vrhovno državno tužilaštvo, Ministarstvo unutrašnjih poslova/ Uprava policije	I Q	IV Q			Nisu potrebna finansijska sredstva			
---	--	---	-----	------	--	--	------------------------------------	--	--	--

3.1.4. Prati sprovođenje preporuka datih u Analizi sudske prakse za predmete trgovine ljudima kao i u Analizi UNODC-a, u dijelu politike sankcionisanja učinilaca krivičnih djela trgovine ljudima	Izrađen izvještaj Postignuta vrijednost- Izrađen izvještaj. Kada govorimo o statističkoj slici, u posljednje vrijeme se bilježi pozitivan trend porasta broja predmeta za ovo krivično djelo, te u periodu od 01.01.2024. godine do 31.12.2024. godine, nadležni sudovi su imali u radu ukupno 27 predmeta protiv 48 okrivljenih lica zbog krivičnog djela trgovine ljudima iz člana 444 Krivičnog zakonika Crne Gore. Analiza predmeta trgovine ljudima	Vrhovni sud	IQ	IV Q			Nisu potrebna finansijska sredstva			
--	--	-------------	----	------	--	--	------------------------------------	--	--	--

	koji se nalaze u radu kod nadležnih sudova u tekućoj godini ukazuje da postoji rizik visokog stepena da su djeca i maloljetnici najčešće žrtve trgovine ljudima. Kada je riječ o riješenim predmetima, dva predmeta su pravnosnažno riješena osuđujućim presudama i to na sljedeći način: - u jednom predmetu, Viši sud u Podgorici je dana 12.04.2024.godine donio prvostepenu presudu K.br.161/21 kojom se jedno okrivljeno lice oglašava									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	krivim i osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine, jer je izvršilo krivično djelo trgovine ljudima iz člana 444 stav 3 u vezi stava 1 Krivičnog zakonika Crne Gore, i to u cilju sklapanja nedozvoljenog braka. Ova presuda je potvrđena presudom Apelacionog suda Crne Gore Kž.br.115/24 od dana 06.12.2024. godine. - u drugom predmetu, Viši sud u Podgorici je dana 28.05.2024. godine donio presudu K.br.11/21 kojom									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	se dva okrivljena lica oglašavaju krivim za izvršenje, jedno lice - produženog krivičnog djela trgovina ljudima iz čl.444 st.3 u vezi st.1 i čl.49 Krivičnog zakonika Crne Gore, drugo lice - izvršenje krivičnog djela trgovina ljudima iz čl.444 st.3 u vezi st.1 Krivičnog zakonika Crne Gore. Istovremeno, sud je ova lica osudio na kazne zatvora, i to jednog okrivljenog u trajanju od 3(tri) godine, a drugo lice na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedna) godine i 4 (četiri) mjeseca. Na osnovu čl.72 st.1 i 2 Krivičnog									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	zakonika Crne Gore, sud je jednom optuženom izrekao i mjeru bezbjednosti obaveznog liječenja alkoholiočara. Presudom Apelacionog suda Crne Gore, Kž.br.152/24 12.12.2024.godine , odbijene su kao neosnovane žalbe Višeg državnog tužilaštva u Podgorici i branilaca optuženih i potvrđena presida presuda Višeg suda u Podgorici K.br.11/21 od 28.05.2024.godine . Osim ova dva pravnosnažno									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3.1.5. Organizovati radionicu za izradu finansijskih indikatora vezano za trgovinu ljudima	Organizovana jedna dvodnevna radionica za izradu finansijskih indikatora vezano za trgovinu ljudima Izrađena lista indikatora	Ministarstvo unutrašnjih poslova/Uprava policije u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori	IIQ	IVQ		Aktivnost nije realizovana zbog ograničenih kadrovskih kapaciteta. Novi rok za realizaciju III kvartal 2025. godine shodno dogovoru sa donatorom	2 605 eura	0	Sredstva donacije po osnovu projekta	
3.3./3.4. Jačati međunarodnu saradnju policije i pravosudnih organa sa agencijama za sprovođenje zakona u skladu sa EU standardima u cilju razmjene informacija, pokretanja zajedničkih istraga i organizovanja obuka										
3.3.1. Ostvarivati međunarodnu saradnju u dijelu razmjene informacija i pokrenutih istraga u vezi sa KD Trgovina ljudima	Broj razmijenjenih informacija u različitim fazama krivičnog postupka Postignuta vrijednost-ostvarenoj komunikaciji Uprave policije sa Interpolom u predmetima TLJ	Ministarstvo unutrašnjih poslova/Uprava policije u saradnji sa Vrhovnim državnim tužilaštvom i Vrhovnim sudom	I Q	IV Q			Nisu potrebna finansijska sredstva			

	razmijenjen je 51 dopis.									
3.3.2. Realizovati aktivnosti u okviru Europol-ovog EMPACT projekta- Operativni akcioni plan za 2023. godinu, oblast borba protiv trgovine ljudima	Polugodišnji izvještaj o realizovanim mjerama EMPACT-ovog Operativnog akcionog plana za 2024. godinu Ostvarena vrijednost- U sklopu EMPACT projekta EUROPOL- a, u vremenskom periodu od 20.04.2024. godine do 27.04.2024. godine realizovana aktivnost OA 3.2 – Dani zajedničke akcije, na suzbijanju trgovine ljudima (radna eksploatacija), sa ciljem identifikovanja	Ministarstvo unutrašnjih poslova/Uprava policije	I Q	IV Q			Nisu potrebna finansijska sredstva		Redovna budžetska sredstva	

	organizovanih kriminalnih grupa i meta visoke vrijednosti. u sklopu EMPACT projekta EUROPOL-a, u vremenskom periodu od 24.05.2024. godine do 03.06.2024. godine, realizovana međunarodna operativna aktivnost JAD Dunav 9, koja se odnosila na krijumčarenje migranata, i to od lidera OA 8.1 „Operativna grupa za Zapadni Balkan“ , a povezana je i sa aktivnostima EMPACT-a za trgovinu ljudima OA 8.5.									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	u sklopu EMPACT projekta EUROPOL-a, u vremenskom periodu od 03.06.2024. godine do 09.06.2024. godine, realizovana međunarodna operativna aktivnost OA 3.5 - JAD GLOBAL CHAIN, Dani zajedničke akcije na suzbijanju trgovine ljudima (seksualna eksploatacija, prinudno prosjačenje i prinudni kriminal), sa ciljem identifikovanja organizovanih kriminalnih grupa i meta visoke vrijednosti.									

Ključna mjera 3.5: Osnažiti kapacitete u pravosuđu radi postizanja efikasnog krivičnog gonjenja i efikasnije identifikacije i oduzimanja imovine stečene kriminalom djelatnošću										
3.5.1. Ažuriranje Programa funkcionalne obuke nosilaca pravosudne funkcije – Modul: BORBA PROTIV TRGOVINE LJUDIMA – u skladu sa izmjenama krivičnog zakonodavstva (u vezi sa pravima žrtava) i Greta preporukama	- Ažuriran Program u skladu sa usvojenim izmjenama krivičnog zakonodavstva Ostvarena vrijednost- Imajući u vidu da očekivane izmjene krivičnog zakonodavstva u vezi sa pravima žrtava još nisu usvojene, Programski savjet COSDT-a nije ažurirao Program u skladu sa njima. Kada izmjene budu usvojene Program će biti ažuriran u skladu sa noveliranim krivičnim zakonodavstvom.	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu	II Q	IV Q		Aktivnost će biti u potpunosti realizovana nakon usvajanja izmjena krivičnog zakonodavstva.	Nisu potrebna finansij ska sredstv a			

	Napomena: Na samim obukama predavači upoznaju učesnike sa očekivanim izmjenama Krivičnog zakonika koje se odnose na zaštitu prava žrtava, iako one još nisu usvojene. Kada su u pitanju Greta preporuke program je ažuriran uvođenjem teme koja se odnosi na korišćenje informaciono komunikacionih tehnologija kao istražnih tehnika u predmetima trgovini ljudima.									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3.5.2. Organizovati obuke za sudije i državne tužioce po Programu funkcionalne obuke nosilaca pravosudne funkcije – Modul: Borba protiv trgovine ljudima	Realizovana jedna trodnevna obuka Broj polaznika/ca obuke Ostvarena vrijednost- Realizovana jedna trodnevna obuka - 9, 10. i 11. oktobar 2024. godine - Budva, Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu u okviru Programa za kontinuiranu obuku sudija i državnih tužilaca za 2024. godinu, organizovao je obuku na temu: „Borba protiv trgovine ljudima“ u saradnji sa Biroom Stejt Departmenta za borbu protiv međunarodne	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu	III Q	IV Q			10 000 eura	10 000 eura- sredstva donacije Budžet COSDT10 25€	Budžet Centra za obuku u sudstvu i državno m tužilaštv u	
--	--	---	-------	------	--	--	----------------	---	---	--

	trgovine drogom i sprovođenje zakona - INL Program Ambasade SAD u Podgorici, u okviru projekta "Jačanje kapaciteta Centra za obuku u sudstvu i državnom tuzilastvu" koji sprovodi Medjunarodna organizacija za razvoj prava (IDLO). Obuci je prisustvovalo 16 učesnika/ca (sudija/tkinja, državnih tužitelja/teljki, i savjetnika u sudovima i državnim tužilaštvima).									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3.5.3. Organizovati obuke za advokate koji pružaju pravnu pomoć žrtvama trgovine ljudima	Realizovane dvije dvodnevne obuke Broj polaznika/ca obuke Ostvarena vrijednost- Prva obuka za advokate na temu: „Pružanje pravne pomoći i zaštita žrtava trgovine ljudima“ održana je u Budvi, od 18. do 19. januara 2024. godine, a istoj su prisustvovala 23 advokata dok je druga obuka održana u Petrovcu od 16. - 17. maja iste godine, kojoj je prisustvovalo 28 advokata.	Ministarstvo pravde u saradnji sa Advokatskom komorom i Centrom za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu	I Q	II Q			12 000 eura	12 000 eura	Sredstva donacije po osnovu projekta	
--	---	---	-----	------	--	--	-------------	-------------	--------------------------------------	--

3.5.4. Sačiniti spisak advokata koji su prošli obuku za pružanje pravne pomoći žrtvama trgovine ljudima i promovisati isti kod nadležnih organa	Sačinjen spisak advokata specijalizovanih za pružanje pravne pomoći žrtvama trgovine ljudima i dostavljen nadležnim organima Ostvarena vrijednost- Advokatska komora Crne Gore je, 3. oktobra 2024.godine, dostavila spisak advokata koji su prošli obuku za pružanje pravne pomoći žrtvama trgovine ljudima, koji spisak je Ministarstvo pravde istog dana dostavilo nadležnim sudovima i tužilaštvima.	Ministarstvo pravde Advokatska komora	I Q	IV Q			Nisu potrebna dodatna sredstva			
---	--	---	-----	------	--	--	--------------------------------	--	--	--

STRATEŠKA OBLAST 4. PARTNERSTVO, KOORDINACIJA I MEĐUNARODNA SARADNJA

Operativni cilj 4 : Ojačati koordinaciju i partnerstvo između brojnih različitih aktera u ovoj oblasti, iz svih sektora društva na nacionalnom i međunarodnom nivou i promovisati umrežavanje

Indikator učinka:	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost na sredini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljana vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Planirano-Potpisivanje bilateralnih Sporazuma o saradnji u oblasti borbe protiv trgovine ljudima sa još dvije države regiona do 2024. godine Ostvarena vrijednost-Kontinuirano su sprovedene aktivnosti koje su unaprijedile kvalitet primjene bilateralnog protokola i sporazuma o saradnji sa Kosovom, Sjevernom Makedonijom i Albanijom. Zahvaljujući toj saradnji omogućen je povratak dvoje djece žrtava trgovine	Crna Gora ima potpisane bilateralne protokole/sporazume o saradnji u oblasti borbe protiv trgovine ljudima sa tri zemlje regiona (Albanijom, Kosovom i Sjevernom Republikom Makedonijom)	Potpisivanje i implementacija bilateralnog Sporazuma o saradnji u oblasti borbe protiv trgovine ljudima sa još jednom državom regiona do kraja 2021. godine	Potpisana i implementirana još dva bilateralna Sporazuma o saradnji sa u oblasti borbe protiv trgovine ljudima do 2024. godine

ljudima sa Kosova u crnu Goru. U decembru 2021. godine, potpisan je Protokol o bilateralnoj saradnji između Ministarstava unutrašnjih poslova Crne Gore i Republike Slovenije u borbi protiv trgovine ljudima i zlostavljanja djece. U Sarajevu je tokom 2022.godine, održan bilateralni sastanak ključnih aktera iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore kako bi se razmotrila mogućnost potpisivanja bilateralnog sporazuma (pregovori su u toku).			
Planirano-Crna Gora sklonjena sa liste zemalja za nadzor u izvještaju State Department-a Ostvarena vrijednost- U izvještaju State Department- a o stanju na planu borbe protiv trgovine ljudima koji je	Crna Gora se trenutno nalazi u grupi 2 na listi zemalja pod nadzorom u izvještaju o stanju na planu borbe protiv trgovine ljudima State Department-a	Crna Gora sklonjena sa liste zemalja za nadzor u izvještaju State Department-a	Crna Gora sklonjena sa liste zemalja za nadzor u izvještaju State Department-a

objavljen 2024. Godine, Gora je unaprijeđena sa "Liste za praćenje" na "Listu nivoa 2". Ova promjena ukazuje na značajan napredak u borbi protiv trgovine ljudima, ali i dalje zahtijeva dodatne napore kako bi se u potpunosti ispunili standardi za eliminaciju trgovine ljudima.			
Planirano-Smanjen broj preporuka u izvještaju ekspertskog tijela GRETA za minimum 20 % do 2024. Ostvarena vrijednost-Indikator nije primjenjiv. Detaljnije obrazloženje dato u poglavlju II. INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU STRATEŠKIH I OPERATIVNIH CILJEVA (STATUS INDIKATORA USPJEHA)	U okviru II kruga evaluacije Konvencije Savjeta Evrope o trgovine ljudima od strane grupe eksperata zadužene za praćenje njene implementacije GRETA Crna Gora je dobila ukupno 25 preporuka	Smanjen broj preporuka u izvještaju ekspertskog tijela GRETA za minimum 5 % do kraja 2021. godine	Smanjen broj preporuka u izvještaju ekspertskog tijela GRETA za minimum 20 % do 2024. godine

Aktivnost koja utiče na realizaciju	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planiran i datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
Operativnog cilja 4										

Ključna mjera 4.1: Jačati saradnju i koordinaciju relevantnih institucija i organizacija nadležnih za prevenciju i borbu protiv trgovine ljudima i pružanje pomoći i zaštite žrtvama trgovine ljudima										
4.1.1. Analiza lokalnog odgovora u odnosu na borbu protiv trgovine ljudima	Izrađena analiza Postignuta vrijednost- Izvještaj „Analiza kapaciteta lokalnog odgovora na trgovinu ljudima u Crnoj Gori” pripremljen je u novembru 2024. godine . Istraživanje je sprovedeno od jula do oktobra	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM)	III Q	IV Q			45 000 eura	38 000 eura	Sredstva donacije po osnovu projekta	

	2024. godine i obuhvatilo je desk analizu 60 dokumenata, 47 polustrukturiranih intervjua, 2 terenske posjete i 9 odgovora na onlajn upitnike, na uzorku od 11 opština u tri regije Crne Gore, s ciljem analize pravnog okvira na lokalnom nivou, procjene resursa i kapaciteta za upućivanje žrtava na lokalnom nivou i procjene mogućnosti za unapređenje lokalnog odgovora na trgovinu ljudima. Analiza je pripremljena u okviru projekta „Jačanje napora u suzbijanju trgovine ljudima u Crnoj Gori“, a koji Međunarodna organizacija za migracija sprovodi									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	zahvaljujući podršci Biroa Stejt departamenta za međunarodne narkotike i poslove sprovođenja zakona (INL).									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4.1.2. Stvaranje preduslova za uspostavljanje saradnje sa Zajednicom opština u cilju jačanja odgovora na problem trgovine ljudima na lokalnom nivou	Održana tri sastanka, 1 u sjevernoj regiji, 1 u centralnoj regiji i 1 u južnoj regiji Postignuta vrijednost- Održane su tri radionice na sjeveru, u centru i na jugu zemlje, koje su okupile predstavnike lokalnih samouprava, sudstva, tužilaštva, policije, inspekcije rada, centara za socijalni rad, i drugih relevantnih organa u cilju jačanja kapaciteta lokalnog odgovora na trgovinu ljudima: -Radionica za sjeverni region, održana dana 23. i 24. septembra 2024. godine u Bijelom	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM)	III Q	IV Q			4 000 eura	4 000 eura	Sredstva donacije po osnovu projekta	
---	--	--	-------	------	--	--	------------	------------	--------------------------------------	--

	Polju, u hotelu „Franca“ -Radionica za južni region održana dana 26. i 27. septembra 2024. godine u Tivtu, u hotelu „Palma“ -Radionica za centralni region, održana dana 30. septembra i 01. oktobra 2024. godine u Podgorici u hotelu „Voco“.									
4.1.3. Organizovati sastanke na lokalnom nivou sa ciljem stvaranja uslova za uspostavljanje 2 mobilna tima za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima za sjever i jug	Održana tri sastanka, 1 u sjevernoj regiji, 1 u centralnoj regiji i 1 u južnoj regiji Postignuta vrijednost- Održane su tri radionice na sjeveru, u centru i na jugu zemlje, koje su okupile predstavnike sudstva, tužilaštva,	Ministarstvo unutrašnjih poslova uz podršku projekta EU4FAST	III Q	IV Q			15 000 eura	15 000 eura	Sredstva donacije po osnovu projekta	

	policije, inspekcije rada, centara za socijalni rad, i drugih relevantnih organa u cilju diskusije i definisanja preduslova za formiranje 2 mobilna tima za formalnu identifikaciju za sjever i jug: -Radionica za sjeverni region, održana dana 23. i 24. septembra 2024. godine u Bijelom Polju, u hotelu „Franca“ -Radionica za južni region održana dana 26. i 27. septembra 2024. godine u Tivtu, u hotelu „Palma“ -Radionica za centralni region, održana dana 30. septembra i 01. oktobra 2024.									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	godine u Podgorici u hotelu „Voco“.									
4.1.4. Sprovesti brzu procjenu stanja u oblasti borbe protiv radne eksploatacije	Sprovedena brza procjena Postignuta vrijednost- Vezano za izradu Izvještaja „Brza procjena okruženja za radnu eksploataciju u Crnoj Gori“, podaci su prikupljeni u periodu jul-novembar 2024. godine, a kreiranje finalnog izvještaja je u završnoj fazi, uključujući i prevod dokumenta.	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM)	II Q	IV Q		Usled nepredviđenih okolnosti, očekivani rok završetka aktivnosti je pomjeren za kraj januara 2025. godine.	2 000 eura	0	Sredstva donacije po osnovu projekta	

4.1.5. Organizovati regionalnu konferenciju na temu borba protiv trgovina ljudima u lancima snabdijevanja	Organizovana konferencija Broj učesnika Postignuta vrijednost- Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Kancelarijom specijalnog predstavnika i koordinatora OEBS-a za borbu protiv trgovine ljudima iz Beča i Misijom OEBS u Crnoj u Crnoj Gori, organizovali su, 16-17. septembra 2024. godine u Budvi, regionalnu konferenciju na temu: „Dužna pažnja u zaštiti ljudskih prava: Izgradnja etičkih lanaca snabdijevanja za borbu protiv trgovine ljudima u		II Q	III Q			11 245 eura	11 245 eura	Sredstva donacije po osnovu projekta	
---	--	--	------	-------	--	--	-------------	-------------	--------------------------------------	--

	svrhu radne eksploatacije“, kojoj je prisustvovalo 39 predstavnika institucija iz zemlje i regiona, međunarodnih organizacija, kao i međunarodni eksperti.									
Ključna mjera 4.2: Jačanje strateških partnerstava i saradnje sa civilnim i privatnim sektorom										
4.2.1. Revidirati tekst Sporazuma o saradnji u borbi protiv trgovine ljudima i odrediti kontakt osobe koje će pratiti njegovo sprovođenje	Sačinjeni tekst Sporazuma o saradnji u borbi protiv trgovine ljudima Održano najmanje 3 sastanka Postignuta vrijednost-Prepoznavši važnost zajedničkog djelovanja i uloge svih segmenata	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Potpisnicima Sporazuma o saradnji- Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo zdravlja, Minsitastvo prosvjete, nauke i	I Q	IV Q			20 000 eura	20 000 eura	Sredstva donacije po osnovu projekta	

	društva u borbi protiv trgovine ljudima, 27. maja 2024. godine potpisan je revidirani Sporazum o međusobnoj saradnji u oblasti borbe protiv trgovine ljudima između 13 državnih institucija i nevladini organizacija, čijom će se dosljednom primjenom doprinijeti unapređenju postojećih mehanizama saradnje i u krajnjem osnaži odgovor države na različite oblike trgovine ljudima. Sporazum su potpisali ministar unutrašnjih poslova, ministarka prosvjete, nauke i inovacija, ministar zdravlja, ministarka rada i socijalnog staranja, vrhovni	inovacija, Vrhovni sud, Vrhovno državno tužilaštvo, kao i NVO uz podršku projekta EU4FAST								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	državni tužilac, v.d. predsjednice Vrhovnog suda, kao i predstavnici JU Centar „Ljubović”, JU Centar za podršku djeci i porodici Bijelo Polje, Crveni krst Crne Gore i 4 nevladine organizacije: NVO „Crnogorski ženski lobi”, NVO „Sigurna ženska kuća”, NVO „SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja – Nikšić” i NVO “Centar za bezbjednosna, sociološka i kriminološka istraživanja Crne Gore”. Revidiranje i izradu ovog dokumenta koordiniralo je Ministarstvo unutrašnjih poslova uz podršku u okviru projekta „Podrška Evropske unije jačanju borbe protiv									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	krijumčarenja migranata i trgovine ljudima na Zapadnom Balkanu (EU4FAST WB) te je u tu svrhu održano 3 sastanka. Određene su kontakt osobe ispred potpisnika.									
4.2.2. Organizovati radionice za predstavnike /ce kompanija koje djeluju u turističkoj djelatnosti o primjeni principa Kodeksa ponašanja za zaštitu djece od seksualne eksploatacije u putovanjima i turizmu	Organizovana najmanje jedna radionica za predstavnike/ce kompanija iz sektora turizma o primjeni principa Kodeksa ponašanja za zaštitu djece od seksualne eksploatacije u putovanjima i turizmu Postignuta vrijednost- organizaciji Ministarstva turizma i Ministarstva unutrašnjih poslova, dana 26.11. i 29.11.	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera U saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova	IV	Q	IV Q		5 000 eura	66 eura	Budžet Ministarstva turizma , ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	

	2024. godine održane obuke na temu Borba protiv trgovine ljudima u putovanjima i turizmu kojima je pristvovalo ukupno 23 turističkih poslenika/ca (14 žena i 9 muškaraca)									
4.2.3. Kreirati i sprovesti upitnik o stepenu edukacije zaposlenih u hotelima od strane polaznika radionica	- Izrađen upitnik i distribuiran hotelijerima Rezultati analize	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera U saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova	IV Q	IV Q		Upitnik nije izrađen, te analiza nije sačinjena u izvještajnom periodu.	Nisu potrebna finansijska sredstva			U narednom periodu razmotriti druge modalitete za mjerenje stepena edukacije zaposlenih u hotelima od strane polaznika radionica

4.2.4. Prilikom izrade novog Pravilnika o vrstama, minimalno tehničkim uslovima i kategorizacije ugostiteljskih objekata i izmjene Ček liste, inicirati dopunu u dijelu kvalitativnih sadržaja, i dodati da u sastavu Informatora sa popisom usluga hotela bude i Lista važnih brojeva telefona, između ostalih i SOS linija sa brojem 116666.	Broj hotela koji su inovirali informatore sa važnim brojevima telefona	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	IV	Q	IV Q		S obzirom da se tokom 2024. godine nijesu vršile izmjene Pravilnika o vrstama, minimalno tehničkim uslovima i kategorizacij e ugostiteljskih objekata i izmjene Ček liste od strane nadležnog resora, predmetna aktivnost nije mogla biti realizovana. Novi rok za realizaciju aktivnosti će se definisati kad se	Nisu potrebna finansijska sredstva			
--	--	---	----	---	------	--	---	------------------------------------	--	--	--

						steknu uslovi.				
4.2.5. U cilju unapređenja identifikacije potencijalnih i žrtva trgovine ljudima ostvariti saradnju sa udruženjem zaštitarskih agencija	Broj održanih sastanaka Izrađen i distribuiran informativni materijal vezano za indikatore za prepoznavanje potencijalnih i žrtava trgovine ljudima Postignuta vrijednost- Ostvarena saradnja sa CSP „SECURITY “ Distribuiran materijal o indikatorima za prepoznavanje KD Trgovina ljudima,	Ministarstvo unutrašnjih poslova/Uprava policije u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije IOM	II Q	IV Q			500 eura	500 eura	Sredstva donacije po osnovu projekta	

	rezultiralo prijavama dva slučaja prosjačenja u TC Big Fashion od strane zaposlenih u CSP „SECURITY “									
4.2.6. U cilju unapređenja identifikacije potencijalnih i žrtva trgovine ljudima ostvariti saradnju sa komunalnom policijom	Broj održanih sastanaka Izrađen i distribuiran informativni materijal vezano za indikatore za prepoznavanje potencijalnih i žrtava trgovine ljudima	Ministarstvo unutrašnjih poslova/Uprava policije u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije IOM	II Q	IV Q		Aktivnost nije realizovana zbog nedostatka broja policijskih službenika na svim nivoima što dodatno otežava i usložnjava rad po svim linijama	500 eura	0	Sredstva donacije po osnovu projekta	U narednom periodu potrebno je jačati kadrovske kapacitete
Ključna mjera 4.3.: Jačanje strateških partnerstava na regionalnom i međunarodnom nivou										

4.3.1. Izrada i potpisivanje Sporazuma o saradnji u borbi protiv trgovine ljudima sa jednom od zemalja regiona	Izrađen Sporazum Potpisan Sporazum Postignuta vrijednost- Procedura usaglašavanja nacrtu Sporazuma o borbi protiv trgovine ljudima između Crne Gore i Bosne i Hercegovine je u toku. U narednom periodu se očekuje formiranje pregovaračkih timova i zaključenje Sporazuma.	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije	I Q	III Q			500 eura	0	Redovna budžetska sredstva	U narednom periodu intenzivirati aktivnosti na zaključenju sporazuma
4.3.2. Održavanje sastanaka sa potpisnicima Sporazuma /Protokola o saradnji u borbi protiv trgovine ljudima sa zemljama regiona u cilju sagledavanja	Broj realizovanih sastanaka Najmanje dva sastanka godišnje Postignuta vrijednost- Održan regionalni sastanak sa nacionalnim	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za	I Q	IV Q			8 000	8 000	Sredstva donacije po osnovu projekta	

	Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Slovenije i Međunarodnog centra za razvoj migracijske politike (ICMPD) u Zagrebu, 6-7. maj 2024. godine									
4.3.3. Studijska posjeta u nekoj od zemalja EU na temu upotrebe visoke tehnologije za izvršenje, istragu i krivično gonjenje trgovine ljudima	Realizovana studijska posjeta	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije IOM	III Q	IV Q		Aktivnost nije realizovana zbog izmjena u internom planiranju donatora. Realizacija se očekuje u III kvartalu 2025. godine	12 000 eur	0	Sredstva donacije po osnovu projekta	
4.3.4. Aktivno učešće nosilaca mjera iz Strategije na regionalnim i međunarodnim sastancima posvećenim borbi	- Najmanje deset međunarodnih skupova na kojima su učešće uzeli predstavnici organa nosilaca mjera iz Strategije	Ministarstvo unutrašnjih poslova/ Uprava policije, Vrhovno državno tužilaštvo, Vrhovni sud,					15 000 eura 5 000 eura	15 000 5 000	Budžet svih nosioca aktivnosti Sredstva	

protiv trgovine ljudima	Postignuta vrijednost- Predstavници MUP/Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima uzeli su učešće na nizu međunarodnih i regionalnih skupova od kojih posebno izdvajamo: -učešće na 24. konferenciji Alijanse za borbu protiv trgovine ljudima, 15-16. aprila 2024. godine u Beču na temu „Korak dalje od podizanja svijesti: Redefinisanje prevencije trgovine ljudima“ - učešće na sastanku za „Procjenu revidiranja objednjinenih standardnih operativnih	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde Minsitarstvo ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo prosvjete i nauke i inovacija, Ministarstvo vanjskih poslova							donacij e po osnovu upućeni h poziva za učešće	
-------------------------	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	procedura za upravljanje transnacionalnim slučajevima“ koji je organizovan od strane Kancelarije Nacionalnog koordinatora Kosova za borbu protiv trgovine ljudima, uz podršku Međunarodne organizacije za migracije – IOM u periodu 28-30. april 2024. godine -učešće na sastanku Regionalne ekspertske grupe na temu: „Borba protiv trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije, uključujući trgovinu ljudima izazvanu migracijom iz oružanog sukoba u Jugoistočnoj Evropi“, koji je organizovala Kancelarija UN za									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	borbu protiv droge i kriminala (UNODC) u saradnji sa Državnom kancelarijom Republike Moldavije i u partnerstvu sa Ministarstvom Evrope i inostranih poslova Francuske, u Kišinjevu, 5-6. mart 2024. godine. - učešće na sastanku Mreže koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima Jugoistočne Evrope (NATC SEE) koji je organizovan od strane Kancelarije za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, uz podršku Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Slovenije i Međunarodnog centra za razvoj migracijske politike (ICMPD) u Zagrebu,									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

detection of trafficking in human beings amid refugee flows from Ukraine, organized in partnership with Interpol. Učešće na Regional Conference Human Rights Due Diligence: Building Ethical Supply Chains to Combat Human Trafficking for Labour Exploitation Učešće na 12th INTERPOL Global Conference on Human Trafficking and Migrant Smuggling for Expert Groups Učešće na OSCE THB Regional Conference_Final report -on line Predstavница Vrhovnog suda uzela										

	je učešće na 24. Konferenciji Alijanse protiv trgovine ljudima na kojoj je učestvovao veliki broj predstavnika (uživo i virtuelno) država članica OSCE-a, kao i međunarodnih partnera, u sjedištu OSCE-a u Beču, u periodu od 15-16. aprila 2024. godine U domenu svojih nadležnosti, Ministarstvo vanjskih poslova pratilo je rad međunarodnih organizacija i njihovih stručnih tijela koje se, između ostalog, bave i pitanjima borbi protiv trgovine ljudima i pružalo podršku predstavnicima nadležnih institucija prilikom učešća na									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	relevantnim sastancima.									
4.3.5. Učestvovati u regionalnim i međunarodnim projektima u čijem fokusu je borbe protiv trgovine ljudima	- Učešće u najmanje dva regionalna /međunarodna projekta Postignuta vrijednost-MUP/Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima učestvuje u nizu značajnih projekata koji se implementiraju u ovoj oblasti: MUP/Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima učestvuje u projektu „Podrška EU pri jačanju borbe protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima na Zapadnom Balkanu“	Ministarstvo unutrašnjih poslova	I Q	IV Q			5 000	5 000	Sredstva donacija po osnovu projekata	

	koji zajednički sufinansiraju EU, njemačko Ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ), Ministarstvo unutrašnjih poslova Italije (IT Mol), kao i Ministarstvo inostranih poslova Holandije (NL MFA). Projekat (EU4FAST) se implementira od strane GIZ, CIVIPOL, IT Mol, NL MFA, i zvanično je pokrenut 1. novembra 2023. godine. Cilj projekta je unapređenje uslova za sprečavanje i borbu protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima na Zapadnom Balkanu. Takođe, Ministarstvo unutrašnjih poslova učestvuje u regionalnom									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	projektu Međunarodne organizacije za migracije „Zajedničko djelovanje na Zapadnom Balkanu protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima“ (WBJAST), kao i u projektu čija je realizacija započeta u 2024.g. "Jačanje napora u suzbijanju trgovine ljudima u Crnoj Gori" koji IOM implementira uz podršku Biroa za borbu protiv međunarodne trgovine drogom i sprovođenje zakona Američke ambasade (INL), a u pomenutom periodu započet je i još jedan projekat IOM-a pod nazivom "Podrška nacionalnim institucijama u									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	odgovoru na upotrebu visoke tehnologije u slučajevima trgovine ljudima u Crnoj Gori“.									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

IV. NALAZI EVALUACIJE

⇒ Relevantnost

Nalaz 1: Strategija i NAP-ovi nedvosmisleno definišu strateške oblasti relevantne za poboljšanje borbe protiv trgovine ljudima u Crnoj Gori i zasnovani su na stvarnim potrebama svih relevantnih aktera, kako je identifikovano u Strategiji, i ova relevantnost se do sada nije promijenila.

Nalaz 2: Kapaciteti stručnih lica i institucija nijesu uzeti u obzir u potpunosti tokom faze izrade Strategije, što je moglo umanjiti relevantnost nekih aktivnosti.

Nalaz 3: Neke strateške oblasti, ciljevi i mjere danas su postali još relevantniji nego u vrijeme nastanka Strategije, zbog promjene trendova u trgovini ljudima i izazova u vezi sa pandemijom COVID-19 (porast korišćenja informacionih tehnologija).

Nalaz 4: Relevantnost Strategije i NAP-ova se dodatno povećava kroz njeno sprovođenje u skladu sa prioritetima i strateškim ciljevima Vlade, kao i sa preporukama nadzornih tijela međunarodnih dokumenata čija je Crna Gora potpisnica.

Nalaz 5: Vlasništvo institucija za sprovođenje, nevladin sektor i podrška međunarodnih organizacija, što je bilo vidljivo kroz njihovo uključivanje u proces izrade Strategije, značajno je povećalo relevantnost Strategije.

⇒ Koherentnost

Nalaz 1: Strateški dokument je u potpunosti usklađen sa relevantnim međunarodnim normama i standardima, zapravo, baziran je na tim dokumentima i doprinosi sprovođenju obaveza koje je Crna Gora preuzela kao članica tih ugovora/alijansi i/ili na njenom putu ka EU, iako se Strategija ne poziva na sve međunarodne dokumente sa kojima je usklađena.

Nalaz 2: Strateški dokument stvara sinergije i komplementaran je sa relevantnim krovim i sektorskim politikama bez dupliranja aktivnosti.

⇒ Efektivnost

Nalaz 1: Do sada, a s obzirom na preveliki broj ambiciozno planiranih mjera u AP-ovima, Strategija i njeni Nacionalni akcioni planovi (NAP) postigli su umjeren stepen sprovođenja, uz određena kašnjenja. Trenutni status pokazuje da je 64 odsto aktivnosti potpuno realizovano.

Nalaz 2: Identifikovane su glavne prepreke za sprovođenje: spoljašnji faktori poput pandemije COVID-19, koja je nametnula ograničenja, i sajber-napad na infrastrukturu Vlade, te unutrašnji faktori poput čestih promjena vlasti, finansijskih i kadrovskih ograničenja.

Nalaz 3: Kada je riječ o sprovođenju Strategije i AP-ova do kraja ukupnog perioda sprovođenja krajem 2024. godine, smatra se da je većina preostalih mjera ostvariva, ako se adresiraju identifikovani unutrašnji faktori.

Nalaz 4: Postignuti rezultati, kako su definisani u NAP-ovima i mjerenje indikatora uticaja, u velikoj mjeri su procenjivi zahvaljujući dostupnim podacima.

Nalaz 5: Mnoge promjene koje su pokrenute sprovođenjem mjera donijele su opipljive rezultate, doprinoseći postizanju ciljeva odgovarajućih strateških oblasti, i ako se nastave adekvatno sprovoditi i podržavati, pružiće još vidljivije rezultate do kraja strateškog ciklusa, značajno unapređujući i pozitivno utičući na borbu protiv trgovine ljudima u zemlji.

Nalaz 6: Postignuti rezultati do sada snažno odgovaraju potrebama identifikovanim tokom izrade Nacionalne strategije i NAP-ova, povećavajući njihovu efikasnost.

Nalaz 7: Veliki uticaj na efikasnost vidi se u kombinaciji vrsta intervencija koje su osmišljene i sprovedene, efektu njihove sinergije, kao i istovremenim procesima koji se odvijaju u procesu sprovođenja međusobno povezanih mjera, što je dodalo vrijednost postignutim rezultatima.

Nalaz 9: Što se tiče narednog ciklusa implementacije, možda bi bilo potrebno preporučiti reviziju nekih strateških oblasti, s ciljem povećanja stepena njihove ostvarivosti i time povećanja ukupne efikasnosti NAP-ova do kraja ciklusa sprovođenja Strategije. Ovo se naročito odnosi na edukaciju/jačanje kapaciteta koje spada pod prevenciju, ali pregled aktivnosti pokazuje da su aktivnosti edukacije/jačanja kapaciteta sprovedene i izvan prevencije, te je sproveden veliki broj drugih aktivnosti jačanja kapaciteta u okviru drugih strateških oblasti, što izaziva strukturalnu konfuziju.

Nalaz 10: Strategija je obuhvatila i nekoliko međusektorskih pitanja: Rod i rodna ravnopravnost je u određenoj mjeri uključena kroz sprovođenje aktivnosti. Međutim, na strateškom nivou, usvojen je i održan rodno neutralan jezik, te su izostavljene reference i/ili aktivnosti koje prepoznaju LGBT osobe kao ranjive kategorije. S druge strane, Strategija je u dovoljnoj mjeri uključila djecu u svoje polje djelovanja, ali se nije pozivala na potkategorije ranjive djece. Strategija nije obuhvatila osobe sa invaliditetom i ne pominje pitanja životne sredine i siromaštva u kontekstu trgovine ljudima.

⇒ Uticaj

Nalaz 1: Strategijom su utvrđene brojne pozitivne promjene u radu institucija na polju borbe protiv trgovine ljudima. Potvrđeno je da je Strategija, iako u završnoj fazi sprovođenja, već ostvarila pozitivan uticaj na institucije.

Nalaz 2: Strategija se smatra veoma važnom za borbu protiv trgovine ljudima i zaštitu žrtava trgovine ljudima, pa bi njen prekid izazvao štetne posljedice u kontinuitetu prevencije i borbe protiv trgovine ljudima u zemlji, a žrtve ne bi bile u mogućnosti da ostvare svoja ljudska prava na pomoć i zaštitu.

Nalaz 3: Strategija je imala vidljiv uticaj na ispunjavanje međunarodnih obaveza Crne Gore i ispunjavanje kriterijuma EU za članstvo, što se naročito pokazalo ispunjavanjem privremenih mjerila IBAR i uklanjanju Crne Gore sa liste zemalja pod nadzorom američkog Stejt departmenta.

ZAKLJUČCI

Relevantnost: Strategija je bila veoma relevantna

- Strategija i NAP-ovi definišu strateške oblasti koje su nedvosmisleno jasno relevantne za unapređenje borbe protiv trgovine ljudima u Crnoj Gori i zasnovane su na stvarnim potrebama svih relevantnih aktera, naznačenih u Strategiji, a ta relevantnost se do sada nije promijenila.
- Kapaciteti stručnjaka i institucija nijesu u potpunosti u uzeti obzir u tokom faze izrade Strategije, što je moglo smanjiti relevantnost nekih aktivnosti.
- Neke strateške oblasti, ciljevi i konkretni ciljevi postali su još relevantniji danas nego u vrijeme nastanka Strategije, zbog promjene trenda trgovine ljudima i izazova uzrokovanih pandemijom COVID-19 (porast upotrebe informatičkih tehnologija).
- Relevantnost Strategije i NAP-ova se dodatno povećala kroz njeno sprovođenje u skladu sa vladinim prioritetima i strateškim ciljevima, kao i sa preporukama tijela za praćenje međunarodnih dokumenata, koje je Crna Gora potpisala.
- Vlasništvo institucija koje sprovode Strategiju, NVO sektora i visok stepen podrške međunarodnih organizacija, što je bilo vidljivo kroz njihovo učešće u procesu izrade Strategije, značajno je povećalo njenu relevantnost.

Koherentnost: Strategija pokazuje visok stepen koherentnosti

- Strateški dokument je u potpunosti usklađen sa relevantnim međunarodnim normama i standardima, štaviše, zasniva se na tim dokumentima i doprinosi ispunjavanju obaveza koje je Crna Gora preuzela kao potpisnica tih dokumenata, članica saveza ili EU, iako se Strategija ne poziva na sve međunarodne dokumente sa kojima je usklađena.
- Strateški dokument stvara sinergije i komplementaran je sa relevantnim krovim i sektorskim politikama bez dupliranja aktivnosti.

Efektivnost: Strategija je uglavnom bila efikasna

- Do sada, i uzimajući u obzir preambiciozan broj mjera predviđenih u AP-ovima, Strategija i njeni Nacionalni akcioni planovi (NAP) postigli su umjeren stepen sprovođenja, sa određenim kašnjenjima u implementaciji. Trenutni status pokazuje da je 64 odsto aktivnosti potpuno realizovano.
- Identifikovane su glavne prepreke sprovođenju, među kojima su: spoljašnji faktori - pandemija COVID-19 koja je nametnula ograničenja i sajber napad na infrastrukturu vlade, a tu su i unutrašnji faktori kao što su česta promjena vlasti, kao i ograničenja u finansijskim i ljudskim resursima.
- Kada je riječ o sprovođenju Strategije i AP-ova do kraja perioda implementacije krajem 2024. godine, smatra se da je većina preostalih mjera ostvariva, ako budu podržane rješavanjem identifikovanih unutrašnjih faktora.
- Postignuti rezultati definisani u NAP-ovima i mjerenje indikatora uticaja bili su u velikoj mjeri procjenjivi zbog dostupnih podataka.

- Mnoge promjene koje su započete kroz sprovođenje mjera dale su opipljive rezultate, doprinoseći ostvarivanju ciljeva odgovarajućih strateških oblasti, a ako se nastavi sa njihovom adekvatnom implementacijom i podrškom, rezultati će do kraja strateškog ciklusa biti još vidljiviji, značajno unapređujući i pozitivno utičući na borbu protiv trgovine ljudima u zemlji.
- Postignuti rezultati u velikoj mjeri odgovaraju potrebama identifikovanim tokom izrade Nacionalne strategije i NAP-a, čime se povećava njihova efikasnost.
- Veliki uticaj na efikasnost vidi se u kombinaciji vrsta aktivnosti koje su osmišljene i sprovedene, efektu njihove sinergije, kao i u istovremenim procesima sprovođenja međusobno povezanih mjera, što je dodalo vrijednost postignutim rezultatima.
- Što se tiče sljedećeg ciklusa implementacije, možda bi bilo potrebno preporučiti revidiranje nekih strateških oblasti, s ciljem povećanja njihove ostvarivosti i time povećanja ukupne efikasnosti NAP-ova do kraja ciklusa implementacije, posebno kada je riječ o edukaciji i izgradnji kapaciteta što spada pod prevenciju; pregledom aktivnosti ustanovljuje se da su aktivnosti edukacije i izgradnje kapaciteta sprovedene i izvan prevencije, te je sproveden veliki broj drugih aktivnosti jačanja kapaciteta u okviru drugih strateških oblasti, što izaziva strukturalnu konfuziju.
- Strategija je uključila i adresirala nekoliko međusektorskih pitanja: rod i rodna ravnopravnost bili su u određenoj mjeri uključeni kroz sprovođenje aktivnosti. Međutim, na strateškom nivou, usvojen je i održan rodno neutralan jezik, te su izostavljene reference i/ili aktivnosti koje prepoznaju LGBT osobe kao ranjive kategorije. S druge strane, Strategija je u dovoljnoj mjeri uključila djecu u svoje intervencije, ali se nije pozivala na potkategorije ranjive djece. Strategija nije obuhvatila osobe sa invaliditetom i ne pominje pitanja životne sredine i siromaštva u kontekstu trgovine ljudima.

Uticaj: Strategija je pokazala uticaj

- Strategija je donijela brojne pozitivne promjene u radu institucija u oblasti trgovine ljudima. Potvrđeno je da je Strategija, iako u završnoj fazi implementacije, već ostvarila pozitivan uticaj na institucije.
- Strategija se smatra veoma važnom za borbu protiv trgovine ljudima i zaštitu žrtava trgovine ljudima, te bi njeno ukidanje izazvalo štetne posljedice po kontinuitet prevencije i borbe protiv trgovine ljudima u zemlji, niti bi žrtve bile u mogućnosti da ostvare svoja ljudska prava na pomoć i zaštitu.
- Strategija je imala vidljiv uticaj na ispunjavanje međunarodnih obaveza Crne Gore i ispunjavanje kriterijuma EU za članstvo, što se naročito pokazalo ispunjavanjem privremenih mjerila IBAR-a i uklanjanjem Crne Gore sa liste zemalja pod nadzorom američkog Stejt departmenta.

V. OSVRT NA PLANIRANA I UTROŠENA FINANSIJSKA SREDSTVA

5.1. Osvrt na planirana i utrošena finansijska sredstva za cjelokupan period sprovođenja strateškog dokumenta

Na osnovu podataka o planiranim i utrošenim sredstvima za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. godine, može se uočiti razliku između planiranih sredstava i stvarnog utroška, kako u budžetskim sredstvima, tako i u sredstvima iz donacija.

Planirano je ukupno 2.004.468 eura, od čega je 1.032.000 bilo predviđeno iz budžetskih sredstava, a 972.468 iz donacija. Utrošeno je ukupno 1.861.325,45 eura, od čega 1.025.517,79 iz budžeta i 835.807,66 iz donacija. Ove brojke ukazuju na to da je ukupno utrošeno približno 99 % planiranih budžetskih sredstava, što predstavlja manje odstupanje u poređenju sa planiranim iznosima. Razlika od 6.482,21 eura može biti posljedica ušteta, manjih operativnih troškova ili promjena u prioritetima tokom implementacije strategije. Kada su u pitanju sredstva donacija, planirano je 972.468, a utrošeno je 835.807,66, što znači da je oko 86 % planiranih donacija i iskorišćeno.

Ukupno, utrošena sredstva (99 odsto sredstava budžeta i 86 odsto sredstava iz donacije), ukazuju na solidno praćenje i realizaciju većine planiranih aktivnosti. Međutim, postoji razlika u realizaciji između budžetskih sredstava i donacija. Potrebno je da se u budućnosti detaljnije analizira svaka faza implementacije kako bi se smanjili neiskorišćeni izvori, naročito u dijelu donacija. Takođe, preporučuje se poboljšanje koordinacije između donatora i implementatora aktivnosti kako bi se osigurala maksimalna efikasnost u korišćenju donacija.

Tabela broj 18: Ukupna planirana i utrošena sredstva (budžet-donacije) za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima (2019-2024)

	Budžet	Donacije	Ukupno
Planirana sredstva	1.032.000	972.468	2.004.468
Utrosena sredstva	1.025.517,79	835.807,66	1.861.325,45

Analizirajući realizaciju budžeta po godinama od 2019. do 2024. godine da su vidljivi različiti nivoi realizacije. U 2019. godini, planirana sredstva su značajno premašena, naročito donacije, dok su u 2020. godini sredstva iz donacija značajno ispod plana. U 2021. godini došlo je do velikih odstupanja, posebno u realizaciji budžetskih sredstava, dok je 2022. godina pokazala dobru realizaciju s gotovo potpunim korišćenjem sredstava. U 2023. godini realizacija sredstava bila je manja od plana, naročito u odnosu na budžet, dok je 2024. godina pokazala manja odstupanja u realizaciji, uz dobru upotrebu kako budžetskih tako i donacijskih sredstava.

Tabela broj 19: Ukupna planirana i utrošena sredstva (budžet-donacije) za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima (2019-2024) za 2019., 2020., 2021., 2022., 2023., 2024. godinu

Realizacija budžetskih sredstava za 2019. godinu				Realizacija budžetskih sredstava za 2020. godinu				Realizacija budžetskih sredstava za 2021. godinu			
planirano		utrošeno		planirano		utrošeno		planirano		utrošeno	
budžet	donacije	budžet	donacije	budžet	donacije	budžet	donacije	budžet	donacije	budžet	donacije
192 000	25 000	228 321	17 5830	91 400	82 500	119 542	18 944	79 100	106 500	43 105.16	40 606
ukupno		ukupno		ukupno		ukupno		ukupno		ukupno	
217 000		40 4151		173 900		138 487		185 600		83 708.16	

Tabela broj 20: Ukupna planirana i utrošena sredstva (budžet-donacije) za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima (2019-2024) za 2022., 2023 i 2024.godine

Realizacija budžetskih sredstava za 2022. godinu				Realizacija budžetskih sredstava za 2023. godinu				Realizacija budžetskih sredstava za 2024. godinu			
planirano		utroseno		planirano		utroseno		planirano		utroseno	
budžet	donacije	budžet	donacije	budžet	donacije	budžet	donacije	budžet	donacije	budžet	donacije
143 700	178 750	156 758.85	174766.06	157250	285 588	105 955.64	174 531.60	368 550	294 130	371 835.14	251 130
ukupno		ukupno		ukupno		ukupno		ukupno		ukupno	
322 450		311 524.91		442838		280 487.24		662 680		622 965.14	

5.2. Osvrt na planirana i utrošena finansijska sredstva za 2024. godinu

U 2024. godini, za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima planirano je ukupno 662 680 eura, od čega 368 550 eura iz budžeta i 294 130 eura iz donacija. Utrošeno je ukupno 622 965.14 eura, pri čemu je iz budžeta iskorišćeno 371 835.14 eura, dok je iz donacija realizovano 251 130 eura. Ukupna realizacija iznosi 94% u odnosu na planirani budžet, pri čemu je primjetno značajnije odstupanje u utrošku doniranih sredstava u odnosu na plan.

Tabela broj: 21 Realizacija budžetskih sredstava za 2024.godinu

Planirano		Utroseno	
budžet	donacije	budžet	donacije
368 550	294 130	371 835.14	251 130
ukupno		ukupno	
662 680		622 965.14	

VI. PREPORUKE ZA NAREDNI CIKLUS PLANIRANJA POLITIKA

Opšte preporuke:

- **Primijeniti holistički pristup u izradi dokumenta politike.** Izrada naredne politike bi trebalo da bude holističkog karaktera, što znači da treba da se razmotre uloga i mjesto svih relevantnih aktera za pitanja migracija, uključujući javne, privatne, neprofitne, međunarodne organizacije i druge organizacije, te da identifikuje njihov doprinos promjeni kojoj se teži. Staviti akcenat na oblasti koje treba dalje rješavati zbog promjenljivih trendova u trgovini ljudima, umjesto na rješavanje svih oblasti trgovine ljudima.
- **Kreiranje politike zasnovano na podacima kao način da se napreduje u borbi protiv trgovine ljudima.** Nova politika treba da se izradi prema principima koji se zasnivaju na podacima i stoga treba da se koncentriše i na ulaganje u podatke (unapređenje postojećih baza podataka i kreiranje novih), statistika i značajna istraživanja. Ovo će takođe povećati vidljivost postignuća novog strateškog dokumenta.
- **Nastaviti i ojačati sinergiju sa drugim strateškim dokumentima.** Strategija je stvorila značajne sinergije sa relevantnim strateškim dokumentima u vrijeme njenog razvoja, čime je povećana njena relevantnost. Iz tog razloga, važno je održati tu sinergiju i nastaviti sa njenim jačanjem u novom strateškom dokumentu.
- **Određivanje prioriteta i ostvarivost kao polazna tačka za narednu strategiju.** Institucionalne odgovornosti treba uzeti u obzir kroz sve mjere, kada se razmatraju vodeći, prateći i neophodni resursi - to će povećati ostvarivost nove strategije. Obzirom na to da je 64% aktivnosti implementirano u trenutku kada je evaluacija sprovedena, važno je osigurati kontinuitet za strateške oblasti i ciljeve u narednom ciklusu politike. Zatim, novi dokument treba jasno da odredi prioritete prilikom odlučivanja u kojem pravcu treba krenuti u pogledu izrade politika, na osnovu postignutih rezultata i trenutnih preporuka relevantnih međunarodnih tijela.
- **Povećati kapacitete ljudskih resursa.** Ovaj ciklus politike je doprinio značajnom unapređenju kapaciteta ljudskih resursa i to treba da se nastavi u narednom ciklusu politika.
- **Istražiti povezanost novog dokumenta politike sa svim relevantnim međunarodnim dokumentima.** Strategija nije uspostavila veze sa svim relevantnim međunarodnim dokumentima, pa bi za naredni ciklus politike trebalo obratiti posebnu pažnju na uključivanje svih relevantnih međunarodnih dokumenata, kao i preporuka tijela za praćenje međunarodnih dokumenata koji se odnose na trgovinu ljudima.
- **Kreirati strateške oblasti na efikasniji način** – razmotriti da edukacija bude dio svih strateških oblasti, a ne da je ograničena samo na stratešku oblast prevencije.
- **Razmotriti kreiranje logičnijih i mjerljivijih indikatora uticaja.** Iako su indikatori uticaja uglavnom bili mjerljivi, postojali su i oni koji nisu mogli biti mjereni, pa bi u cilju mjerenja svih postignuća naredne strategije, trebalo obratiti pažnju na razvoj indikatora koji će moći da se mjere.
- **Uključiti više međusektorskih pitanja i adresirati ih na odgovarajući način:** rodna ravnopravnost, druge potkategorije djece, lica sa invaliditetom, pitanja zaštite životne sredine u vezi sa trgovinom ljudima i siromaštvom.
- **Nastaviti s unapređenjem koordinacije između institucija na centralnom nivou, zatim između centralnog nivoa i lokalne samouprave (opštine)** kroz poboljšanje komunikacije i razmjenu podataka.

Specifične preporuke po strateškim oblastima:

Strateška oblast 1:

- Nastaviti sa aktivnostima izgradnje kapaciteta, ali uključiti više multisektorskih obuka i više treninga za trenere (ToT) što će doprinijeti održivosti rezultata.
- Uspostaviti bazu podataka o obuci učesnika - potrebno je kreirati bazu podataka kroz koju će se pratiti obuka učesnika, njihov nivo znanja i napredak koji ostvaruju.
- Povećati broj obuka o vrbovanju žrtava trgovine ljudima putem informaciono-komunikacionih tehnologija (posebno u vezi sa vrbovanjem putem interneta za migraciju radne snage).
- Osnažiti obuku koja se fokusira na prevenciju i identifikaciju djece žrtava trgovine ljudima.
- Staviti akcenat na obuku o eksploataciji radne snage – Fokus na prevenciji, identifikaciji i zaštiti u slučajevima eksploatacije radne snage.
- Sprovesti istraživanje o interesovanju medija za trgovinu ljudima u cilju poboljšanja izvještavanja.
- Uvesti alate za praćenje koji će pratiti sprovođenje projekata i rezultata koji se ostvaruju kroz finansiranje projekata nevladinih organizacija.
- Ojačati kampanje usmjerene na smanjenje potražnje.

Strateška oblast 2:

- Ojačati kapacitete Tima za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima, čime će im se omogućiti mobilnost.
- Pojačati reintegraciju žrtava nakon napuštanja skloništa, a naročito u pogledu djece.
- Ojačati kvalitet i vrstu usluga koje se pružaju djeci žrtvama.
- Kreirati mjere za unapređenje podrške i pomoći žrtvama trgovine ljudima, umjesto da se aktivnosti inkorporiraju kao dio redovnih zadataka institucija.
- Sprovesti obuku za prevodioce o pristupu prevođenju koji je prilagođen djeci i fokusiran na žrtve.
- Osmisliti aktivnosti za povećanje broja žrtava koje koriste besplatnu pravnu pomoć.
- Sprovesti aktivnosti za povećanje broja žrtava koje traže odštetu.
- Sprovesti istraživanje o situaciji žrtava trgovine ljudima, a naročito kada je riječ o djeci.

Strateška oblast 3:

- Kreirati sveobuhvatan program obuke za stručna lica iz pravosudnih organa, koji će uključivati praktičniji pristup kroz korišćenje studija slučajeva iz prakse, u skladu sa novim rješenjima krivičnog pravosuđa.
- Povećati broj obuka zasnovanih na slučajevima, uključujući simulacije i radionice koje omogućavaju primjenu stečenih znanja, posebno u odnosu na djecu žrtve trgovine ljudima.

- Osnažiti primjenu Sporazuma o međusobnoj saradnji u oblasti borbe protiv trgovine ljudima kroz obuke, kampanje podizanja svijesti i uključivanje relevantnih aktera u njegovu primjenu.
- Uključiti usklađivanje zakonodavstva u sve buduće akcione planove kako bi se osigurala usklađenost sa međunarodnim standardima
- Dalje jačanje kapaciteta službi za podršku žrtvama na sudovima.
- Sprovesti istraživanje o predmetima pred prekršajnim sudovima u vezi sa dječjim prosjačenjem i dječjim brakovima kako bi se procijenila kvalifikacija djela.

Strateška oblast 4:

- Intenzivirati angažovanje privatnog sektora i uspostaviti formalne okvire saradnje sa privatnim sektorom u borbi protiv trgovine ljudima.
- Ojačati ulogu lokalne samouprave kroz obuke i uključivanje u proces sprovođenja naredne Strategije.

Institucije uključene u sistem borbe protiv trgovine ljudima potrebno je da u narednom ciklusu strateškog planiranja preduzmu radnje i aktivnosti iz svoje nadležnosti u cilju ispunjenja datih preporuka.